

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 60-72 AYLIK
ÇOCUKLARIN MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE ÖZ-DÜZENLEME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Duygu BACI

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

ŞUBAT, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 60-72 AYLIK
ÇOCUKLARIN MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE ÖZ-DÜZENLEME
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Duygu BACI
(Y2112.410022)

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Tringa SHPENDİ ŞİRİN

ŞUBAT, 2024

ONAY FORMU

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Motivasyon Düzeyleri İle Öz-Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (/ / 2024)

Duygu BACI

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca desteğini esirgemeyen, profesyonel çalışma azmine hayran kaldığım ve öğrencisi olmaktan onur duyduğum değerli danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Tringa SHPENDINGİ ŞİRİN hocama bana karşı göstermiş olduğu hoşgörü ve sabrından dolayı en büyük teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca ders dönemi ve tez döneminde her zaman yanımda olan, elini hep omzumda hissettiğim canım Dr. Öğr. Üyesi Mine AKKAYNAK hocama da çok teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte benimle birlikte büyük fedakarlık gösteren, kendimi geliştirmek için attığım her adımda beni destekleyen eşim Halit BACI'ya çok teşekkür ederim.

Hayatıma girdikleri andan itibaren dünyamı güzelleştiren, güçlü sevgileriyle beni ben yapan iki güzel oğlum Deniz ve Atlas'a da sonsuz teşekkürler. Sizi çok seviyorum.

Bugünlere gelmemde desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme, anneme ama en çok da merhum babacığma teşekkürlerin en özelini sunuyorum.

İki senelik yüksek lisans maceramızı gerek gülerken, gerek ağlayarak geçirdiğimiz ama her düştüğümüzde de kalkıp, silkelenip yolumuza devam ettiğimiz canım adaşım Duygu OZAN'a yanımda olduğu için teşekkür ederim.

“Sen yaparsın” diyerek desteğini esirgemeyen, oğluma hem anne hem teyze olan Gülsüm KAYA'ya ve Atlas'ımı kardeşleri gibi gören üç güzel kızına şükranlarımı sunuyorum.

Bu süreçte yolumuzun kesiştiği adını yazamadığım hocalarım, arkadaşlarım... Hepinizden pek çok şey öğrendim. Hikayemi anlamlı kıldığınız için her birinize ayrı ayrı teşekkürler. İyi ki varsınız.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN MOTİVASYON DÜZEYLERİ İLE ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Araştırma okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ile öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılı birinci döneminde eğitim veren İstanbul ili, Küçükçekmece İlçesindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi anasınıfı ve resmi bağımsız anaokuluna devam eden 60-72 aylar arasındaki çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evrenden basit seçkisiz örnekleme formülü kullanılarak belirlenmiş 60-72 aylar arasında bulunan 392 çocuk oluşturmaktadır. Veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)” kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde Kruskal Wallis-H Testi, Kolmogorov Smirnov Testi ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ölçeği alt boyutları olan; Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik gibi faktörlerin; 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) alt boyutları olan; Engelleyici Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği ve Öz-Düzenleme becerileri ile pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesinde Motivasyon, Öz-Düzenleme

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTIVATION LEVELS AND SELF-REGULATION SKILLS OF 60-72 MONTHS OLD CHILDREN ATTENDING PRESCHOOL EDUCATION

ABSTRACT

The research was a to examine the relationship between motivation levels and self-regulation skills of 60-72-month-old children attending preschool education. Relational survey model, one of the quantitative research methods, was used in the study. The population of the study consisted of 60-72-month-old children attending the official kindergarten and official independent kindergarten affiliated to the Ministry of National Education in Küçükçekmece District of Istanbul province in the first semester of the 2023-2024 academic year. The sample of the study consisted of 392 children between the ages of 60-72 months who were determined by using a simple random sampling formula. Data were obtained by using "Personal Information Form", "Motivation Scale for Preschool Children (DMQ18)" and "Self-Regulation Skills Scale for 4-6 Year Old Children (Teacher Form)". Kruskal Wallis-H Test, Kolmogorov Smirnov Test and Mann Whitney U Test were used to analyze the data.

As a result of the study, it was found that the factors such as Cognitive Persistence, Gross Motor Persistence, Social Persistence with Adults, Social Persistence with Children, High Level Satisfaction, Negative Reaction and General Competence, which are the sub-dimensions of the "Motivation Scale for Preschool Children (DMQ18)" scale; Inhibitory Control, Attention, Working Memory and Self-Regulation skills, which are the sub-dimensions of the Self-Regulation Skills Scale for 4-6 Year Old Children (Teacher Form), were positively and highly significantly related.

Keywords: Preschool Education, Motivation in Preschool, Self-Regulation

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
I. GİRİŞ	1
A. Araştırmanın Amacı.....	2
1. Alt Amaçlar.....	2
B. Araştırmanın Önemi	3
C. Varsayımlar.....	4
D. Sınırlılıklar.....	5
E. Tanımlar.....	5
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
A. Okul Öncesi Dönem	7
B. Motivasyon	8
1. Motivasyon Kavramı	8
2. Motivasyon Türleri	9
3. Motivasyonun Önemi.....	10

4. Motivasyon Kuramları	11
a. Atıf (Yükleme) Kuramı	11
b. Beklenti-Değer Kuramı	11
c. Öz-Belirleme Kuramı	12
5. Çocukların Motivasyonunu Etkileyen Etmenler	12
C. Öz-Düzenleme	15
1. Öz-Düzenlemenin Tanımı ve Önemi	15
2. Öz-Düzenlemenin Alt Boyutları	16
a. Dikkat Düzenleme	16
b. Davranış Düzenleme.....	17
c. Duygu Düzenleme	18
3. Öz-Düzenlemenin Kuramsal Temelleri	20
a. Psikanalitik Kuram	20
b. Bilişsel Gelişim Kuramı	20
c. Sosyal Öğrenme Kuramı.....	21
d. Sosyo-Kültürel Kuram.....	22
e. Davranışçı Kuram	23
4. Okul Öncesi Dönemde Öz-Düzenleme Gelişimi	24
D. Motivasyon ile Öz-Düzenleme Arasındaki İlişki	25
III. İLGİLİ LİTERATÜR.....	27
A. Motivasyon ile İlgili Araştırmalar	27
B. Öz-düzenleme ile İlgili Araştırmalar	29
IV. YÖNTEM.....	33
A. Araştırmanın Modeli.....	33
B. Evren ve Örneklem	33
C. Veri Toplama Araçları	34

1. Kişisel Bilgi Formu.....	34
2. Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18).....	34
3. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu).....	37
D. Veri Toplama Süreci.....	39
E. Verilerin Analizi	39
1. Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	40
V. BULGULAR.....	43
A. Motivasyon Düzeyleri ile Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişki	43
B. Cinsiyete Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	45
C. Kardeş Sayısına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	47
D. Doğum Sırasına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	49
E. Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresine Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	50
F. Anne Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	55
G. Anne Mesleğine Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	59
H. Anne Öğrenim Durumuna Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi.....	61
İ. Baba Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	66
J. Baba Mesleğine Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi	69
K. Baba Öğrenim Durumuna Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi.....	72

VI. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	77
A. Öneriler	93
VII.KAYNAKÇA	97
EKLER.....	113
ÖZGEÇMİŞ.....	129

KISALTMALAR LİSTESİ

- DMQ18** : Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği
- MEB** : Millî Eğitim Bakanlığı
- SPSS** : Statistical Package for the Social Science

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1. Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve Alt Ölçeklerine İlişkin Güvenirlilik Katsayısı Sonuçları	37
Çizelge 2. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve Alt Ölçeklerine İlişkin Güvenirlilik Katsayısı Sonuçları.....	39
Çizelge 3. Normal Dağılım Sınaması.....	40
Çizelge 4. Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımlar	41
Çizelge 5. Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Arasındaki İlişki	43
Çizelge 6. Çocukların Cinsiyet Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları	46
Çizelge 7. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	47
Çizelge 8. Çocukların Doğum Sırası Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	49
Çizelge 9. Çocukların Okul Öncesine Devam Etme Süresi Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş	

Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları51

- Çizelge 10. Çocukların Anne Yaşı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi..... 55
- Çizelge 11. Çocukların Anne Mesleği Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi..... 59
- Çizelge 12. Çocukların Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları 61
- Çizelge 13. Çocukların Baba Yaşı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları 67
- Çizelge 14. Çocukların Baba Mesleği Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi..... 70
- Çizelge 15. Çocukların Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi 72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

- Şekil 1. Öz düzenleme ve alt boyutlarının kavramsal içerikleri. Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. 20

I. GİRİŞ

İnsan, hayata gözlerini açtığı andan itibaren çevresiyle iletişim kurar. Bu iletişim, gelecekteki yaşamını belirleyen temel unsurları oluşturur ve hayata uyum sağlamasına yardımcı olur. Örneğin: birey, çevresiyle kurduğu iletişimin sonucunda edindiği deneyimler sayesinde hayata adapte olur. Deneyimlerin yanında, insanın doğuştan gelen bir özelliği olan merak duygusu da insanı hayata bağlar ve uyum sürecinde önemli bir rol üstlenir. Merak sayesinde insan, deneyimler kazanır, yeni şeyler öğrenir ve çevresine uyum sağlar. Merak, insan doğasının önemli bir parçasıdır ve insanı hayata bağlar (Demir, 2014).

Motivasyon, bireyin eyleme geçmesini sağlayan ve davranışlarını yönlendiren bir süreçtir. Motivasyon; İngilizce “motive” (sebeup) ve Latince “movere” (hareket ettirmek) kelimelerinin birleşiminden oluşur. Motivasyonun temel işlevi, organizmanın davranışlarını uyumlu ve istikrarlı bir şekilde düzenlemek, içsel ve dışsal faktörlerle davranışlara yön vermek ve bu süreci kontrol etmektir. Ayrıca bireyin ihtiyaçlarını karşılamak, hedeflerine ulaşmak ve kendini geliştirmek için çaba göstermesine neden olur (Aydın, 2010). Her öğretim kademesinde olduğu gibi okul öncesi dönemde de motivasyonun çocukların başarı durumunu etkilediği bilinmektedir. Motivasyon, çocukların akademik etkinliklere ilgi duymalarını veya duymamalarını belirleyen bir faktördür (Gayret, 2021). Çocukların motivasyonu, onların bütün potansiyellerine ulaşmalarına yardımcı olmak isteyen eğitimciler, araştırmacılar ve ebeveynler için uzun zamandır önemli bir araştırma alanıdır. Motivasyon; okulda daha iyi öğrenme, zeka kontrolü, ilgi duyma, katılım gösterme, başarı sağlama ve mutlu olma ile bağlantılıdır (Berhenke, 2013). Çocukların yeni şeyler öğrenmesi davranış ve duygularına bağlıdır. Motivasyon davranışlarımızı nasıl yönlendirdiğimizi belirleyen bir faktördür, öz-düzenleme ise duygularımızı yönetme ve dengeleme biçimidir (Day, 2011).

Öz-düzenleme, yaşamın başlangıcından itibaren var olan ve insan olmanın anlamını kavramada temel bir rol oynayan bir mekanizmadır (Taşkesen, 2016).

Tüm canlılar, kendi gelişimlerine ve uyumlarına yön veren öz-düzenleme mekanizmalarıyla doğarlar, ancak insanların sahip oldukları kapasiteler, kendi öz-düzenleme sistemlerini geliştirmelerine olanak tanır. Yeni doğan bir bebek, yaşamının ilk yıllarında bakım ve yardıma ihtiyaç duysa da uyumlu kontrol kapasitesini geliştirme potansiyeline sahiptir. Yaşamın ilk yıllarında daha çok tepkisel olan davranışlar, olgunlaşma ve deneyim kazanma ile bilinçli ve hedefli bir yönde ilerler. Çocuklar olgunlaştıkça ve çevresel deneyimleri arttıkça, daha çok kontrollü, planlı ve bilinçli davranışlar göstermeye başlarlar. Erken çocukluk yıllarının son zamanlarda giderek önem kazanan öz-düzenleme becerileri açısından kritik bir dönem olduğu bilinmektedir. Erken çocukluk döneminde hem okulda hem de sosyal çevrede çocuklardan beklenen; çocukların akranlarıyla uyumlu bir şekilde iletişim kurmalarına, sosyal kurallara uymalarına ve karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olur (Bronson, 2000).

Çocukların öz-düzenleyici öğrenme stratejilerini geliştirmeleri için, eğitim ortamlarının öğrenme motivasyonu yaklaşımlarını göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bu yaklaşımlar çocukların okula ilişkin algıları, inançları, önceki öğrenme deneyimleri gibi unsurları dikkate alarak onları öğrenme sürecine dahil etmektedir. Böylece çocukların başarısızlığı kaçınılmaz bir sonuç olarak değil, öğrenmenin bir parçası olarak görmelerini sağlayarak öğrenmeye karşı daha olumlu bir tutum geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır (Avcı, 2020).

A. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ile öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelemesidir.

1. Alt Amaçlar

Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır;

- 1) Okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ve öz-düzenleme becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

- 2) Okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri çocukların; cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitime devam etme süresi, anne yaşı, anne mesleği, anne öğrenim durumu, baba yaşı, baba mesleği, baba öğrenim durumu gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3) Okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların öz-düzenleme becerileri çocukların; cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitime devam etme süresi, anne yaşı, anne mesleği, anne öğrenim durumu, baba yaşı, baba mesleği, baba öğrenim durumu gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

B. Araştırmanın Önemi

Çocuklar dünyayı aktif, sorgulayıcı, meraklı bir şekilde öğrenmeye ve keşfetmeye hazır doğal bir motivasyon eğilimine sahiptirler. Bu doğal motivasyon eğilimi bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişim için önemlidir. Çünkü bu sayede çocuklar ilgi duydukları alanlarda bilgi ve beceri kazanırlar (Topçu, 2015). Çocuğun duygu, davranış ve dikkatini toplayabilmesi için içsel motivasyona ihtiyacı vardır. Bu nedenle çocuğun motivasyonunu artırmak için ebeveynlerin ve öğretmenlerin rolü çok önemlidir. Onlara uygun hedefler belirlemek, başarılarını takdir etmek, ilgi alanlarını desteklemek ve özgüvenini güçlendirmek çocuğun motivasyonunu yükseltebilir. Ayrıca kendi kararlarını vermesine ve sorumluluk almasına izin vermek de motivasyonunu artırabilir. Çocuğun motivasyonu yüksek olduğunda duygu, davranış ve dikkatini daha kolay yönetebilir ve öğrenme sürecine daha aktif katılabilir (Köyceğiz Gözeler, 2021).

Yurt dışında okul öncesi dönemindeki çocuklarla ilgili yapılan motivasyon çalışmaları 1990'lı yıllarda yoğunlaşırken ülkemizde bu çalışmalar yeni yapılmaktadır (Özbey, 2018b). Yurt içinde 0-6 yaş grubundaki çocukların motivasyon düzeyini ölçmek için Özbey ve Dağlıoğlu (2017), Jozsa ve Morgan'ın (2015) geliştirip yeniden düzenledikleri Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği'nin (DMQ18) Türkçe uyarlamasını yapmışlardır. Bu araştırma okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyonu ile ilgili önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Bebekler doğumdan itibaren çevreleriyle konuşarak, hareket ederek ve etkileşerek öğrenmeye başlarlar. Her yeni bilgi onlara yeni hedefler belirler ve onları yeni şeyler keşfetmeye teşvik eder. Davranış ve duygular, öğrenme sürecinde çocukların rehberidir. Motivasyon, bireyin davranışlarını belirli bir amaç doğrultusunda yönlendiren ve sürdüren içsel veya dışsal güdülenme sürecidir. Öz-düzenleme ise, bireyin duygularını, düşüncelerini ve eylemlerini kendi hedefleriyle uyumlu hale getirmek için kullandığı bilişsel, duyuşsal ve davranışsal stratejilerdir (Day, 2011).

Öz-düzenleme bireyin yaşam kalitesini ve öğrenme potansiyelini artıran önemli bir beceridir. Öz-düzenleme bireyin kendi hedeflerine ulaşmak için davranışlarını, duygularını ve düşüncelerini planlama, izleme ve değerlendirme süreçlerinden geçirmesi anlamına gelir. Bu becerisi yüksek olan bireyler içsel motivasyonları sayesinde öğrenmeye istekli, meraklı ve sorumluluk sahibi olurlar. Öz-düzenleme becerileri, çocukların dikkatlerini yönetme, duygularını ve davranışlarını dengeleme, olumlu sosyal ilişkiler kurma, empati gösterme, akademik başarı elde etme ve okul ortamına uyum sağlama gibi alanlarda da etkilidir (Fındık Tanrıbuyurdu ve Güler Yıldız, 2014).

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemdeki çocuklarda motivasyon düzeyleri ile öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Erken çocukluk döneminde, 60-72 aylık çocukların motivasyon ve öz-düzenleme kavramları arasındaki ilişki, çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Yapılan bu araştırmanın sonuçları çocukların motivasyon ve öz-düzenleme becerilerini geliştirmek için eğitimciler ve ailelere önemli ipuçları sunmaktadır. Ayrıca bu araştırma konuyla ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

C. Varsayımlar

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin veri toplama araçlarına içtenlikle cevap verdikleri cevapların doğru olduğu varsayılmıştır.

D. Sınırlılıklar

- Araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yılı birinci döneminde eğitim veren İstanbul ilindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi anasınıfı ve resmi bağımsız anaokuluna devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 2023-2024 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

E. Tanımlar

Okul Öncesi Dönem: Doğumdan itibaren 72 aya kadar olan süreci kapsayan döneme okul öncesi dönem denir. Okul öncesi dönem çocuğun bireysel özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak planlanır ve uygulanır. (Akduman, 2013).

Öz-Düzenleme Becerisi: Kişinin kendi davranışlarını, bilişlerini ve duygularını nasıl yönlendireceğini bilmesi ve bunu uygun şekilde yapabilmesi demektir. (Schunk and Zimmerman, 1997).

Motivasyon: Var olan problem durumunu çözmek için bireyin kendi kendine yeterli olma hissi, zor ya da orta seviyede bir işi başarabilme yeteneği ile ilişkilidir. Bireyin güç ve odaklanma harcıyarak durumu kendi kendine yönetebileceğine inandığı psikolojik bir güç olarak tanımlanabilir (Özbey, 2018b).

Sebat: Zorluklarla karşılaşılmasına rağmen bir görevi sürdürmek için öz disipline sahip olma durumudur (Leah Davies, 2005).

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

A. Okul Öncesi Dönem

Okul öncesi eğitim, çocuğun hayatının en önemli evrelerinden biridir. Bu evrede çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimi desteklenmeli ve potansiyeli ortaya çıkarılmalıdır. Okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan ilkokula başlayana kadar olan dönemi kapsar. Bu dönemde çocuğun gelişim özellikleri iyi tanınmalı ve ona uygun eğitim ortamları hazırlanmalıdır (Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2010), yoksa çocuğun gelişimine engel olunabilir, istenmeyen davranışlar kazandırılabilir ve çocuğa bilinçsizce zarar verilebilir. Bu nedenle okul öncesi eğitim çocuğun geleceğini belirleyen kritik bir dönemdir ve bu dönemde verilen eğitimin kalitesi ve niteliği oldukça önemlidir (Aral vd., 2002).

Aile ve eğitim kurumları, çocuğun gelişimine katkıda bulunan iki önemli faktördür. Eğitim kurumları, çocuğun çevreye ilgi duymasını, araştırma yapmasını, kendini ifade etmesini ve yaşam becerileri kazanmasını destekler. Ayrıca bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve psiko-motor becerilerin gelişmesine de yardımcı olur. Okul öncesi eğitimde kullanılan yöntemler çocuğun gelişimini etkiler ve onların geleceğini belirler. Bu nedenle, okul öncesi eğitimde profesyonel bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir (Gürşen Otacıoğlu, 2008).

Çocukluk yılları, çocuğun potansiyelini ortaya koyduğu ve önemli beceriler edindiği bir dönemdir. Okul öncesi dönem de bu sürecin önemli bir parçasıdır. Bu becerilerden bir tanesi de motivasyon becerisidir. Motivasyon, bireylerin davranışlarını etkileyen ve yönlendiren bir süreçtir. Motivasyonun kaynağı hem içsel hem de dışsal faktörler olabilir. İçsel faktörler; bireyin ihtiyaçları, ilgileri, değerleri, hedefleri ve beklentileri gibi unsurlardır. Dışsal faktörler ise bireyin çevresindeki ödüller, yaptırımlar, sosyal destek, rekabet ve iş ortamı gibi unsurlardır. Motivasyonun işlevi bireyin davranışlarının şiddetini, enerjisini, yönünü ve sürekliliğini belirlemektir. Motivasyonun yüksek olması bireyin daha

verimli, başarılı ve mutlu olmasını sağlar (Akbaba, 2006). Bir diğer beceri de öz-düzenleme becerisidir. Öz-düzenleme becerisi duygu, düşünce ve davranışlarımızı belirli yollarla yönetme ve izleme yeteneğidir. Bu becerisi gelişmiş olan bireyler yeni deneyimlere ve öğrenmeye açık, iyi oluşu yüksek ve ilişkilerinde sevgi dengesini bulabilen kişilerdir. Öz-düzenleme becerisi çocukların zorluklarla başa çıkmasını, problem çözmesini, planlama yapmasını ve sorumluluk almasını sağlar. Bu becerinin gelişimi için çocuklara destekleyici bir ortam sunmak, onlarla yaratıcı oyunlar oynamak, duygularını tanımlarına ve ifade etmelerine yardımcı olmak ve doğayla zaman geçirmelerini sağlamak önemlidir (Işıksolu Aysel, 2020).

B. Motivasyon

1. Motivasyon Kavramı

“Motivasyon” kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Akbaba (2006) motivasyonun, bireylerin belirli davranışları sergilemelerine neden olan, bu davranışların yoğunluğunu ve enerjisini ayarlayan, hangi amaçlara yönelik olduğunu belirleyen ve bu davranışların devamlılığını sağlayan içsel ve dışsal faktörlerin tümü olduğunu ifade etmektedir. Motivasyon sözcüğünün kökeni Latinceye dayanmakta ve ‘movere’ yani ‘motive’ sözcüğünden gelerek ‘hareket, hareketlendirme’ anlamı taşımaktadır (Bakan ve Büyükbeşe, 2004). Bu kavramlara göre motivasyon; organizmayı davranışa itip davranışlarda düzenliliği ve sürekliliği belirleyen, türlü iç ve dış faktörlerle davranışa yön veren ve bu işleyişi düzenleyen sistemler olarak tarif edilebilir (Aydın, 2010).

Motivasyon, bireylerin belirli bir amaç doğrultusunda harekete geçmesini sağlayan içsel veya dışsal faktörlerin bütünüdür. Motivasyon sürecini anlamak için, bu unsurların bireylerin amaç ve davranışlarını nasıl etkilediğini ve nasıl sürdürdüğünü incelemek gerekir. Motivasyon, bireylerin performansını, özgüvenini ve tatminini artıran bir faktördür (Güney, 2012).

Motivasyon içsel ve dışsal motivasyon olarak ikiye ayrılır. İçsel motivasyon, bireyin kendi içinden gelen, öğrenme, başarıma, zevk alma gibi faktörlerle ilgilidir. Dışsal motivasyon ise bireyin dışarıdan sağladığı, maddi kazanç, ödül, takdir gibi faktörlerle ilgilidir. İçsel motivasyonda birey kendi

kendini motive eder ve hedefine ulaşmak için içtenlikle çalışır. Dışsal motivasyonda ise birey dış etkenlere bağlı olarak hareket eder ve hedefine ulaşmak için bir karşılık bekler (Öner, 2023).

Motivasyon bireylerin harekete geçmesini sağlayan bir güçtür. Bireylerin zihinsel, bedensel ve duygusal enerjilerini, sabır ve çabayla birlikte kullanarak hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştırır. Bireylerin motivasyonu kendi ilgi ve istekleri ile oluşabileceği gibi, dışarıdan gelen ödül veya ceza gibi faktörlerle de artabilir veya azalabilir. Motivasyon farklı açılardan ve farklı konularda ele alınabilir (Akbaba, 2006).

2. Motivasyon Türleri

Motivasyon kaynakları içsel ve dışsal olarak iki gruba ayrılabilir.

İçsel motivasyon, bireylerin kendi ilgi ve zevklerine uygun olarak ödül beklentisi olmaksızın davranışlarını sergilemeleri durumudur (Chirkov vd., 2007). İçsel motivasyon daha ziyade kişinin kendi içindeki istek, ilgi, tutku veya zevk gibi duygularla harekete geçmesidir. Örneğin, bir öğrenci konuyu merak ettiği için çalışıyorsa bu içsel motivasyonun bir göstergesidir. İçsel motivasyon genellikle daha kalıcı ve tatmin edicidir. Dışsal motivasyon, kişinin dış çevresinden gelen ödül veya ceza gibi faktörlerle harekete geçmesidir. Örneğin, bir öğrenci sınavda iyi not almak için çalışıyorsa bu dışsal motivasyonun bir göstergesidir (Akbaba, 2006).

İçsel motivasyon, çocukların öğrenme sürecinde ve yaşam kalitesinde önemli bir rol oynamaktadır. İçsel motivasyonu yüksek olan çocuklar öğrendikleri konulara ilgi duyar, zihinsel becerilerini geliştirir, kendilerini tatmin edici ve ulaşılabilir hedefler belirlerler. Üstelik bunlara ulaştıklarında mutlu olurlar. İçsel motivasyonu düşük olan çocuklar ise öğrenmeye karşı isteksiz, sıkılgan, başarısız ve kendine güvensiz olabilirler (Karaca, 2019). Bu durum hem akademik hem de sosyal duygusal açıdan olumsuz sonuçlar doğurabilir. Tam da bu yüzden içsel motivasyonun nasıl artırılacağı ve desteklenebileceği konusunda ebeveynlere ve eğitimcilere önemli görevler düşmektedir.

Dışsal motivasyon, bireyin bir işi yaparken elde edeceği kazanç veya kaçınacağı kayıp ile ilgilidir. Bu motivasyon türü bireyin işe olan ilgisini veya değerini değil, işin sonucunu önemser. Örneğin, bir öğrenci resim yapmaktan

keyif alıp bundan doyum sağlıyorsa içsel motivasyon, öğretmeninden yüksek not almak için bunu yapıyorsa dışsal motivasyona örnektir (Kalaylı, 2021).

Motivasyon türleri, motivasyon kavramını daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Motivasyon türleri duygu, düşünce, inanç, arzu ve tutum gibi davranışlarımızı etkileyen faktörleri ortaya çıkarır. Demirbaş Çelik vd., (2020) tarafından yapılan bir araştırmada sporcuların motivasyon kaynakları sorulmuş ve sporcular şu cevapları vermişlerdir: Aile, arkadaş, yeterlilik, müzik, antrenör, olumlu düşünce, azim, özgüven, maddi destek, video izlemek, hedef vb. Bu yanıtlar bize sporcuların motivasyon türlerini gösterir. Sporcuların verdikleri bu cevaplara göre sporu kendi istedikleri için mi yoksa dış faktörler nedeniyle mi yaptıkları motivasyon türleri ile anlaşılabilir.

3. Motivasyonun Önemi

İnsanların belirli amaçlar doğrultusunda harekete geçirilmesi, yani güdülenmesi başarı için önemli bir faktördür. Güdüler insanların davranışlarını yönlendirir ve şekillendirirler. Bireyler güdülendikleri zaman davranışlarını eyleme dönüştürmek için daha istekli olurlar. İnsanların belirli bir güdülenme ile hedefe odaklanması motivasyonun sonucudur (Dur, 2014). Öğrenme güdüsü yüksek olan bireyler kendilerini motive edebilir ve öğrenmeye devam edebilirler. Çalışkan, sabırlı ve pes etmeyen bu bireyler meraklarını gidermek ve yeteneklerini çeşitlendirmek için öğrenirler. Kendilerine baskı yapılırsa bile öğrenmenin keyfini çıkarırlar (Urhan, 2018).

Motivasyon düzeyi ise bireyden bireye, durumdan duruma ve zamandan zamana değişen, ölçümü zor olan bir kavramdır. Cooke (2008), motivasyonun kişisel ve çevresel faktörlerin etkisi altında olduğunu ve bu nedenle her bireyin motivasyon kaynaklarının farklı olabileceğini belirtmiştir.

Motivasyon kavramının öğrenme sürecinde önemli bir rol oynar. Motivasyonu yüksek olan çocuk öğrenmeye istekli ve hazırdır. Fakat çocukların motivasyon seviyeleri ve çeşitleri arasında değişiklik olabilir (Okçu, 2015). Bu nedenle öğretmenlerin her çocuğun motivasyon kaynağını belirlemesi ve ona göre öğrenme ortamını düzenlemesi gerekmektedir (Bayrakçeken vd., 2021). Örneğin bazı çocuklar için ödül, başarı, rekabet veya ilgi motivasyonu artırabilirken; bazıları için ise işbirliği, özgürlük, yaratıcılık veya merak daha etkili olabilir.

Öğretmenler, çocukların motivasyon türlerini tanıyarak onlara uygun öğrenme stratejileri sunmalı ve onları desteklemelidir.

4. Motivasyon Kuramları

Bu bölümde klasik motivasyon kuramlarından ziyade Robbins ve Judge'ın (2019) çağdaş kuramlar olarak adlandırdığı, Brophy'nin (2010) ise hedef ve içsel motivasyon olarak sınıfladığı kategoriye uygun Atıf, Beklenti-Değer ve Öz Belirleme kuramlarından söz edilmiştir. Avcı 2020'ye göre bu kuramlar Türkçe alan yazında hak ettikleri ilgiyi görmemiş durumdadır. Değinilmeyen başka sınıflamalar da vardır.

a. Atıf (Yükleme) Kuramı

Atıf (Yükleme) teorisi, bireylerin başarı ve başarısızlık gibi sonuçları nasıl açıkladıklarını ve bu açıklamaların duygu, motivasyon ve davranış üzerindeki etkilerini inceleyen bir psikoloji dalıdır (Koçyiğit, 2011). Örneğin, okula alışamayan ve gelmek istemeyen bir öğrenci bu isteksizliğinin sebebini kalemi doğru tutamamasına, bunun sebebini ise ellerinin büyümemiş olmasına bağlayabilir. Ya da öğretmeni beyaz önlükle gördüğünde doktor olduğunu düşünüp korktuğunu, bu yüzden de okula gelmek istemediğini söyleyebilir. Bu faktörlerin bazıları bireyin kontrolünde (içsel), bazıları ise bireyin kontrolü dışında (dışsal) olabilir. Ayrıca, bu faktörlerin bazıları sürekli (sabit), bazıları ise değişken (geçici) olabilir. Yükleme teorisi bireylerin bu faktörleri nasıl algıladıklarını ve bunların sonuçlara nasıl yansıdıklarını açıklamaya çalışır.

b. Beklenti-Değer Kuramı

İşe inanmak ve ona değer vermek, işe dönük güdülenme durumunu arttırabilir. Bu durum özellikle işin anlamını ve önemini içselleştiren bireyler için önemlidir. İşe inanç ve değer verme bir kişinin motivasyonunu artıran faktörler arasında yer alır (Yapar, 2005).

Beklenti-değer teorisi, bireylerin belirli bir bağlamda nasıl davranacaklarını, beklentileri ve değer verdikleri şeyler arasındaki ilişkiye göre belirlediğini öne sürmektedir (Saritepeci, 2018).

Okulların öğrenciler için korkutucu bir yer olması onların işlerine olan ilgilerini azaltır. Bu da öğrencilerin eyleme geçmelerini engeller. Öğretmenlerin

asıl görevi, öğrencilerin okulu sevmelerini ve olumlu bakmalarını sağlamaktır. İşine değer veren ve işinden memnun olan öğrenci daha motive olur. Bu da öğrencilerin başarısını yükseltir (Dur, 2014).

c. Öz-Belirleme Kuramı

Öz-belirleme kuramı, insanların neden ve nasıl davrandıklarını açıklamaya çalışan bir motivasyon kuramıdır. Bu kurama göre insanlar üç temel psikolojik ihtiyacı karşıladıklarında daha iyi performans gösterir ve daha mutlu olurlar. Bu ihtiyaçlar özerklik, yeterlilik ve aidiyet duygusudur (Sarı vd., 2011). Özerklik, insanların kendi seçimlerini yapabilme ve kendi davranışlarının kaynağı olma durumudur. Yeterlilik, insanların kendilerini yetkin ve başarılı hissetme durumudur. Aidiyet duygusu ise insanların başkalarıyla yakın ilişkiler kurma ve onlara değer verme durumudur. Öz-belirleme teorisi, bu ihtiyaçların karşılanmasının özerk motivasyonu artırdığını, karşılanmamasının ise kontrollü motivasyonu artırdığını savunur. Özerk motivasyon, insanların içsel olarak ilgilendikleri veya değer verdikleri şeyler için harekete geçmesidir. Kontrollü motivasyon ise insanların dışsal baskılar veya ödüller için harekete geçmesidir. Öz-belirleme teorisi, özerk motivasyonun kontrollü motivasyondan daha olumlu sonuçlar doğurduğunu iddia eder (Kalaylı, 2021).

5. Çocukların Motivasyonunu Etkileyen Etmenler

Motivasyon, çocukların hedeflerine ulaşmak için gösterdikleri çabayı artıran, onları öğrenmeye ve öğretmeye hevesli kılan, öğrenme ve öğretme süreçlerindeki performansı yükselten önemli bir faktördür (Ulusoy, 2007). Motivasyonun çocukların başarı seviyeleri üzerinde etkili ve önemli bir rol oynadığı da bilinmektedir. Başarılı bireyler motivasyon becerisine sahiptirler. Bu beceri bireyleri tanımlarken üstünlük ölçütü olarak kullanılmaktadır. Üstünlük ölçütleri arasında motivasyonun yanı sıra, yaratıcılık, genel ve özel yetenekler de yer almaktadır. Bu ölçütlere sahip olan bireyler, üstün birey olarak nitelendirilmektedir (Gayret, 2021).

Motivasyon, eğitimde öğrenmenin kalitesini ve sürekliliğini belirleyen önemli bir unsurdur. Ancak motivasyon eğitim ortamlarında genellikle yeterince önemsenmemekte ve öğrencilerin davranışlarını kontrol etmek için ödül veya ceza gibi yöntemlerle sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu yöntemler kısa vadede

istenen sonuçları verebilir, ancak uzun vadede öğrencilerin öğrenmeye karşı tutumlarını, motivasyonlarını ve öz-düzenleme becerilerini olumsuz etkileyebilir (Akbaba, 2006). Eğitim ortamları bu yöntemlerden ziyade, öğrencilerin hayat boyu öğrenmeye devam etmelerini sağlayacak motivasyon stratejilerine dayalı olarak tasarlanmalıdır. Öğrencilerin derse ilişkin algıları, inançları ve deneyimleri gibi faktörler bu stratejilerin geliştirilmesinde göz önünde bulundurulmalıdır. Bu sayede başarısızlıktan korkan ve kaçan öğrenciler, öğrenmeye daha olumlu ve yapıcı bir şekilde yaklaşabilirler (Avcı, 2020).

Aşağıda çocukların motivasyonunu etkileyen etmenler üzerinde durulmuş ve bu etmenler tek tek açıklanmıştır. Program, öğretmen, eğitim ortamı ve aile gibi faktörler çocuğun motivasyonunu etkileyen önemli etmenlerdir (Topaç vd., 2023).

1. Program: Eğitim programının çocuğun motivasyonunu etkilemesinin sebebi programın yapısı, içeriği ve sunumunun çocuğun ilgisinin ve katılımının artırabilmesi ile ilgilidir. Çocukların zorluk seviyelerine ve ilgi alanlarına uygun, etkileşimli ve ilgi çekici ders materyalleriyle desteklenmiş bir program, çocukların öğrenme motivasyonunu artırabilir (Vatansever Bayraktar, 2015). Çocuklar, dünyayı merakla araştıran küçük bilim insanlarıdır. Bu doğuştan gelen öğrenme isteği, ustalık motivasyonu olarak bilinir. Çocukluk dönemi, hayat boyu sürecek olan bu motivasyonun şekillenmesi ve güçlenmesi için oldukça önemlidir. Ancak çoğu çocuk okula başladığında bu motivasyonunu kaybeder ve yerine öğrenmeyi dışsal faktörlere bağlar. Eğitim ortamları, çocukların motivasyonunu artırmak için farklı yöntemler kullanabilir. Fakat erken çocukluk eğitiminde dışsal motivasyon yöntemlerinin aşırı kullanılması, tartışmalı bir konudur (Carlton and Winsler, 1998).

2. Öğretmen: Öğretmenin tutumu, öğretim yöntemleri, davranışları ve beklentileri çocuğun motivasyonunu etkiler. Pozitif ve destekleyici bir öğretmen, çocuğun özgüvenini artırır ve başarıya ulaşma motivasyonunu güçlendirir. Ayrıca öğretmenin ilgi göstermesi, aktif katılım teşvik etmesi ve çocukların bireysel farklılıklarını gözetmesi çocukların motivasyonunu artırmada önemli rol oynar. Çocukların

öğrenmeye ilgi duymaları ve motive olmaları için öğretmenlerin planlama ve öğrenme ortamlarını düzenleme konusunda dikkatli olmaları gerekmektedir. Öğretmenler çocukların temel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, araştırma yapabilecekleri, ilgi çekici ve bireysel farklılıklara uygun ortamlar yaratmalıdır. Çocukların da bu süreçte kendilerini aktif hissetmelerini sağlayarak, değerlendirme yapacak bir süreç tasarlamalıdır (Kalaylı, 2021).

- 3. Eğitim Ortamı:** Eğitim ortamı çocuğun öğrenme motivasyonunu olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir (Durmuşoğlu vd., 2023). Çevrenin düzenlenmesi, materyallerin erişilebilirliği ve işbirliği için fırsatların sağlanması gibi faktörler çocuğun motivasyonunu artırır. İyi bir eğitim ortamı çocuğun aktif katılımını teşvik eder, olumlu bir atmosfer yaratır ve öğrenme sürecini destekler. Çocuğun içsel merakı ve öğrenme isteği, gelişimi için son derece önemlidir. Eğer çocuğun bu merakı ve öğrenme isteği desteklenmezse, bu durum onun motivasyonunu düşürebilir ve merak duygusunu köreltebilir. Aynı zamanda çocuk yaptığı işi bitirme azmini kaybedebilir ve sebat gösterme konusunda zorluklar yaşayabilir. Çocuğun içsel merakını ve öğrenme isteğini desteklemek, onların yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri için fırsat sunmak önemlidir (Akbaba, 2006). Ayrıca müdahaleci bir tutum da çocuğun kendi potansiyelini keşfetme ve yaratıcılığını kullanma yeteneğini olumsuz etkileyebilir. Çocuk, kendi hatalarını yapma, problemleri çözme ve başarısızlıkla başa çıkma becerisini geliştiremezse motivasyonu azalır ve işleri tamamlama konusundaki azmi zayıflar. Özellikle çocuğun deneyimler yoluyla öğrenmesine izin vermek, merakını sürdürmesini ve yeni bilgileri keşfetmesini sağlar. Böylece çocuk, uygun desteği aldığı sürece içsel motivasyonunu sürdürebilir ve yaptığı işlerde sebat gösterir (Montessori, 2016).
- 4. Aile:** Aile, çocuğun motivasyonunu etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Çocuklar hayatlarının ilk yıllarında meraklıdır. Gördüğü, duyduğu, hissettiği şeyler ile dünyayı öğrenmeye çalışır. Bu dönemde çocuğun en yakın sosyal ortamı olan aile, çocuğun çevre algısını

şekillendirir. Ailenin çocuğa davranışından karar verme yöntemine kadar her şey çocuğun zihninde iz bırakır (Montessori, 2016). Ailenin çocuğa verdiği destek, teşvik ve ilgi öğrenmeyi değerli bir aktivite olarak görmesini sağlar. Aileler, çocukların okul çalışmalarına katılımını teşvik etmeli, dikkatlerini çocuğun ilgi alanlarına yönlendirmeli ve başarılarına değer vererek motivasyonlarını artırmalıdır (Şengönül, 2019).

Çocukların gelişimine katkı sağlayan pek çok faktör bulunmaktadır. Bunlar arasında okullarda uygulanan eğitim programı, öğretmen, eğitim ortamı ve aile gibi faktörler çocukların hayatlarında büyük bir rol oynamaktadır. Bu faktörler sayesinde çocuklar kişiliklerini oluşturabilir, gelişim alanlarını geliştirebilir, gelecekte başarılı, duygusal ve sosyal yönden sağlıklı, bağımsız ve motivasyonu yüksek bireyler haline gelebilirler (Dur, 2014).

C. Öz-Düzenleme

1. Öz-Düzenlemenin Tanımı ve Önemi

Öz-düzenleme kavramının birçok tanımı bulunmaktadır. Zimmerman (2000) öz-düzenleme kavramını, bireyin kendi zihinsel, duygusal, motivasyonel ve davranışsal süreçlerini istenen hedeflere ulaşmak için yönetebilmesi olarak açıklamaktadır. Bauer ve Baumeister (2011)'e göre ise öz-düzenleme, bireylerin davranışlarını, isteklerini ve duygularını kontrol etme ve yönetme yeteneğidir. Öz-düzenleme, toplumsal normlara uygun hareket etmeyi, dikkati sürdürmeyi ve hedeflere ulaşmayı sağlar. Ayrıca zamana ve duruma göre değişebilen bir süreçtir.

Öz-düzenleme, bireyin duygu ve düşüncelerini hedefine ulaşmak için nasıl yönettiğini gösteren bir süreçtir (Çiltaş, 2011). Birey, amacına varmak için içsel motivasyonunu kullanarak planlar yapar. Bu beceriler aynı zamanda bireyin ortama uyum sağlamasına yardımcı olan becerilerdir. Birey kendini tanıyarak duygularının, davranışlarının ve düşüncelerinin farkında olur. Böylece bir durumda duygu, davranış ve düşüncelerini bilinçli bir şekilde yönetebilir ve çevresiyle uyumlu bir şekilde yaşayabilir. Öz-düzenleme çocukların ve yetişkinlerin sosyal becerilerini de geliştirir. Ayrıca akademik yaşamda hedef

belirleyerek başarıya ulaşmalarına, negatif duygularını kontrol ederek olumlu davranış sergilemelerine olanak tanır (Tanhan, 2020).

Bireyin yaşam kalitesini artırmak, kendini geliştirmek ve topluma uyum sağlamak için öz-düzenleme becerilerine ihtiyacı vardır. Bu beceriler erken çocukluk döneminde temel atılmaktadır. Bu dönemde çocukların öz-düzenleme becerileri bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Değerlendirme sürecinde elde edilen veriler çocuğun ihtiyaçlarına uygun destek planının hazırlanmasında rehberlik edecektir (Tanrıbuyurdu ve Güler Yıldız, 2014).

2. Öz-Düzenlemenin Alt Boyutları

Öz-düzenleme, duygu, davranış ve dikkat arasındaki etkileşimi de içerir ve bu kavramların birbirini karşılıklı olarak etkilediği görülmektedir (McClelland vd., 2010). Öz-düzenlemenin alt boyutları arasındaki ilişkilerin kuramsal açıdan nasıl açıklanabileceği konusunda farklı yaklaşımlar vardır. Alt boyutlar birbirinden bağımsız değildir, ancak birbirlerini etkileyerek öz-düzenleme sürecini şekillendirirler (Haşlaman ve Aşkar, 2007).

Dikkat düzenleme; bilgiyi odaklanma, işleme ve değiştirme yeteneğidir. Duygu düzenleme; duyguları tanıma, ifade etme ve uygun şekilde baş etme yeteneğidir. Davranış düzenleme; istenmeyen dürtüleri bastırma, motor hareketleri kontrol etme ve uygun davranışlar sergileme yeteneğidir. Öz-düzenleme, bireyin hem içsel hem de dışsal uyaranlara uyum sağlamasına yardımcı olan kapsamlı bir süreçtir (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). Bu kapsamda öz-düzenlemeyi kavramsal boyutta incelediğimizde; dikkat düzenleme, duygu düzenleme ve davranış düzenleme boyutlarının, birbiriyle etkileşimli bir şekilde işleyen çok katmanlı bir süreç olduğunu görebiliriz.

a. Dikkat Düzenleme

Dikkati düzenleme, bilişsel düzenlemenin bir parçasıdır (Bronson, 2000). Öz-düzenleme becerisi yüksek olan çocuklar, kendi öğrenme süreçlerini etkileyebileceklerine güven duyarlar ve farklı öğrenme durumlarına uyum sağlayabilecek çeşitli bilişsel stratejiler kullanırlar (Schraw vd., 2006). Bu çocuklar böylelikle duygusal durumlarını ayırt edebilir, yorumlayabilir, duygularını hatırlayabilir ve duygularını söylerken mantıklı çıkarımlar

yapabilirler. Ayrıca kendi sınırlarını ve başkalarının sınırlarını da fark edebilirler (Sop, 2016).

Bireyin yaşadığı her anı etkileyen çeşitli olaylara karşı nasıl tepki verdiği dikkat kavramıyla açıklanabilir. Dikkat, bireyin içinde bulunduğu tüm süreçler dikkate alındığında “bir olaya yönelik davranışların düzenlenmesi” olarak da tanımlanabilir. Dikkati sürdürme, alakasız uyarıcıları görmeme, hedefe uygun hareket etmek için hazır olma ve dikkati, yapılan iş boyunca aktif tutma gibi davranışların tümü, odaklanma becerisini tanımlar (Ruff and Rothbart, 1996).

Friedenberg and Silverman (2012) tarafından belirtildiği gibi dikkatin oluşumunda dört önemli faktör vardır. Bunlardan biri *dikkatin seçici* olmasıdır. Birey tüm uyarıcılara eşit şekilde dikkat etmez, ilgisini çeken ya da amaçlarına uygun olan uyarıcıyı seçer. Bir diğer faktör *dikkatin dağıtılabilir* olmasıdır. Bireyin hedefine ulaşması gerekiyorsa birden fazla uyarıcıya aynı anda dikkat edebilir. Üçüncü faktör *dikkatin yönlendirilebilir* olmasıdır. Birey bir uyarıcıya odaklandığında diğer uyarıcılara karşı ilgisiz kalabilir. Son faktör ise *dikkatin sürdürülebilir* olmasıdır. Birey bazı durumlarda dikkatini sabit tutmak ister. Bu durumlarda dikkat süresinin uzun olması gerekebilir (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012).

Okul öncesi dönem çocukları çeşitli bilişsel görevleri hedef odaklı bir şekilde yerine getirebilmektedir. Ancak çevresel koşullar ya da çocukların beceri seviyelerine uygun olmayan görevler çocukların bilişsel motivasyon ve kontrolünü olumsuz etkileyebilmektedir. Çocukların birden fazla adımdan oluşan becerileri kendi başlarına uygulamalarına izin verildiğinde kontrol ve özerklik duyguları artmakta ve bu da çocukların öz-yönetim ve problem çözme yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Belleklerindeki bilgi ve stratejilerin doğru bir şekilde pekiştirilmesi ve genelleştirilmesi için teşvik edici aktiviteler düzenlenirse çocukların kendilerini daha yetkin ve kontrollü hissetmelerine yardımcı olmaktadır (Yurt, 2019).

b. Davranış Düzenleme

Öz-düzenlemenin davranış düzenleme boyutu, çocukların sosyal ve akademik başarıları için önemlidir. Bu boyut, çocukların kendi davranışlarını planlayıp yönetebilmelerini sağlar (Smith-Donald vd., 2007). Kopp (1982),

davranış düzenleme becerisini, kişinin bir bağlamda karşılaştığı talepleri kendi tepkileriyle kontrol etme, yönetme ve devam ettirme yeteneği olarak tanımlamıştır.

Davranış düzenlemenin bilişsel süreçleri olan dikkat, çalışma belleği ve dürtü kontrolü, bir uyarı karşısında odaklanma, ilgisiz uyarıyı yok sayma, yönergeleri akılda tutma, eski ve yeni bilgiyi bütünleştirme ve ilk tepkiyi baskılayarak ikincil davranışı sergileme yeteneklerini içerir. Bu süreçler birbiriyle bağlantılı ve davranış düzenleme ile ilişkilidir. Çaba gerektiren kontrol ise dikkat ve davranışın kasıtlı olarak baskılanıp değiştirildiği becerilerdir. Bu beceriler yüksek seviyede olan çocuklar duygu ve davranış düzenlemelerini de sağlayabilmektedir (Liman, 2017). Dürtülerin ortaya çıkmasına engel olan iç güçtür. Hedefe ulaşma imkânını azaltabilen, çocuğun düşüncelerini ve duygularını isteyerek kontrol edebilen ve gerçekleştirmeyi bir süre erteleyebilen durumlar öğrenilmiş davranış ile gerçekleşmektedir (Tilbe, 2015). Dürtü kontrolü yüksek olan çocuklar değişen durumlara uyum sağlamada diğer çocuklara göre daha başarılıdırlar. Çocukların dürtülerini kontrol etmeleri, yetişkinlerin beklentilerini anlamaları ve uygun davranışlar sergilemeleri için çaba göstermeleri önemlidir (Mischel vd., 1989).

Okul öncesi dönemde çocuğun davranışlarını düzenleyebilmesi okula uyum sağlaması açısından önemlidir. Davranış düzenleme becerileri yetersiz olan çocuklar, akranları ve öğretmenleri ile uyum sorunları yaşayabilirler. Davranış kontrol süreçlerinin erken yaşlarda desteklenmesi, çocuğun sosyal ortamlarda başarılı olmasına katkı sağlar (Eisenberg vd., 2004).

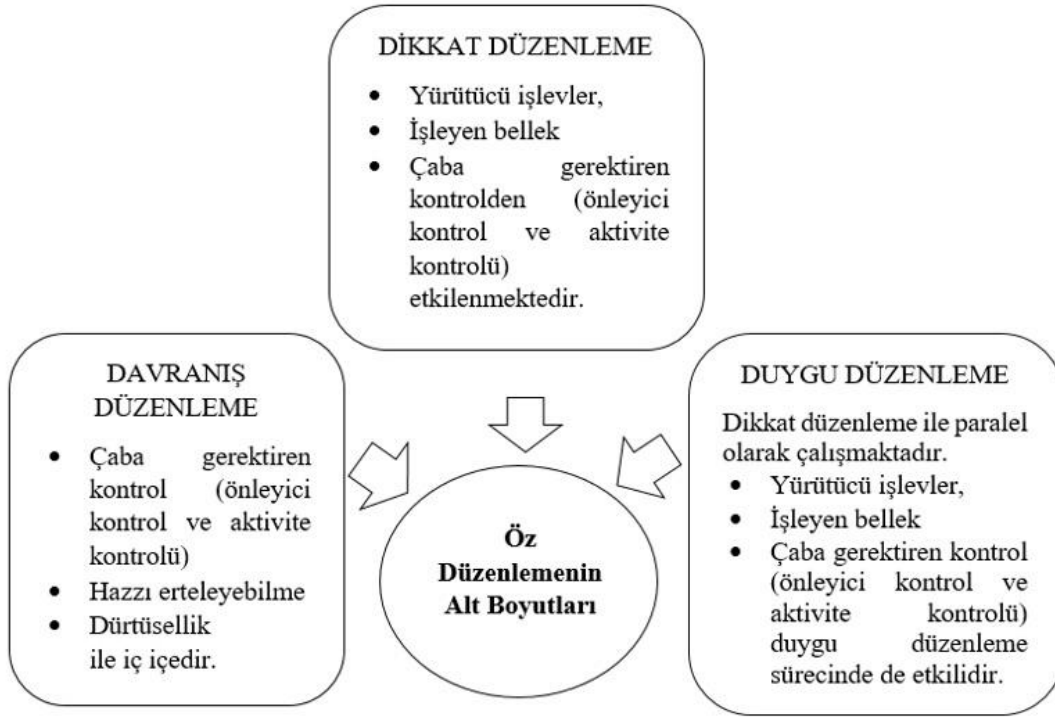
c. Duygu Düzenleme

Duygu, yaşamımızın herhangi bir anında gerçekleşen sürecin kavramsallaşmış halidir. Bu sürecin başlangıç bir uyarı ile başlar, daha sonra uyarı ile fark edilir, algılanır ve kodlanarak devam eder. En sonunda ortaya çıkan durum ise tepkiden oluşmaktadır (Kavas, 2019). Duygu düzenleme, bireyin duygusal deneyimini iyileştirmek, uyum sağlamak ve hedeflere ulaşmak için duygularını yönetmesine yardımcı olur. Duygu düzenleme, hem bilinçli hem de bilinçsiz olarak gerçekleştirilebilir (Eisenberg vd., 2004). Calkins (2010), duygu

düzenlemeyi bireyin karmaşık ve stresli çevresini kontrol etmesine yardımcı bir süreç olarak görür.

Çocukların duygu düzenleme becerisi, aileleri ile geliştirdikleri güvenli bağlılıkların, duygu paylaşımlarının ve etkileşimlerin kalitesine bağlıdır. Erken yıllardan itibaren ailelerin çocuklarına duygusal olarak destek olması, onların duygularını tanınmasına ve yönetmesine yardımcı olur. (Lum and Phares, 2005). Denham (1998) bu süreci üç aşamaya ayırmıştır. *Birinci aşamada* çocuklar duygusal bir olay yaşarlar ve duygularını hissederler. *İkinci aşamada* çocuklar duygularını bilişsel olarak değerlendirirler ve algılarlar. *Üçüncü aşamada* ise çocuklar duygularını yorumlarlar ve buna uygun davranışlar sergilerler. Bu aşamaları izleyen çocuklar kendi duygu ve niyetlerini daha iyi anlayabilirler.

Çocukların duygularını ifade edebilmeleri ve duygu düzenlemeleri hem sosyal gelişim hem de dil gelişimi açısından önemlidir. Çocuklar büyüdükçe duygularını yönetmeye ve düzenlemeye yardımcı olan dış faktörlerden ve kişilerden bağımsızlaşmaya başlarlar. Dil gelişimi sayesinde çocuklar duygularını daha iyi anlatır ve kontrol eder hale gelirler (Cole vd., 2004). Çocuk duygu düzenleme becerisini sosyal ilişkileri aracılığıyla geliştirir. Üstelik hem kendi hem de karşısındaki kişinin duygu ve davranışlarını kontrol etmeyi öğrenir. Duygu düzenleme, sosyal ilişkilerin kalitesini ve çocuğun duygularını ifade etme yeteneğini etkiler. Bu nedenle duygu düzenleme sosyal gelişim için önemlidir (Eisenberg and Spinrad, 2004).

Şekil 1. Öz düzenleme ve alt boyutlarının kavramsal içerikleri. Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

3. Öz-Düzenlemenin Kuramsal Temelleri

a. Psikanalitik Kuram

Freud'un Psikanalitik kuramı insanın öz-düzenleme yeteneğini duygusal gelişim ve dürtü kontrolü açısından ele almıştır. Freud; bilinç, bilinç öncesi ve bilinçdışı olarak üç bölüme ayırdığı kişiliğin, id, ego ve süperego olarak da yapılandığını ileri sürmüştür. Bu üç yapı arasındaki denge psikolojik sağlık için önemlidir. Ego, id'in haz arayışını toplumsal kurallarla uyumlu hale getirmeye çalışan zihinsel bir mekanizmadır. Süperego ise vicdan ve ahlak yönünü temsil eder. Freud'a göre, çocukların gelişimsel görevi, ortama uygun bir şekilde davranarak hem id'in hem de süperego'nun isteklerini karşılamak için güçlü bir ego oluşturmaktır. Bu da öz-düzenleme becerisini artırır. Psikanalitik kuram, ego'nun öz-düzenleme için etkili bir araç olduğunu savunur. Ego gücü arttıkça, çocuklar daha iyi öz düzenleyebilirler (Bronson, 2019).

b. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bilişsel ve duyuşsal gelişim alanlarının eş zamanlı olarak geliştiğini savunmaktadır. Öz-düzenleme becerileri

bilişsel alanda düşünme ve problem çözme yeteneğinin yönünü etkilemektedir. Duyuşsal alan ise kişinin arzu, kontrol ve irade düzeyini içermektedir (Fox and Riconscente, 2008).

Çocukluk döneminde öz-düzenleme gelişimi, çocuğun yaşadığı gelişimsel evrelere bağlı olarak değişiklik gösterir. Denge, dengesizlik ve yeniden denge süreçleri, bireyin çevresiyle etkileşiminde karşılaştığı zorluklara uyum sağlamasını sağlayan bilişsel bir süreçtir. Bu süreç öz-düzenleme becerilerinin alt boyutlarını da kapsar. Bunlar; dikkat, dürtü, ketleyici kontrol-duygu ve ketleyici kontrol-davranış, çaba gerektiren kontrol gibi becerilerdir. Bu beceriler bireyin hedeflerine ulaşmasında ve sorunları çözmesinde önemli rol oynar. Birey; yeni bir bilgiyle karşılaştığında, bu bilgiyi var olan şemalarına uygunsuzsa özümsemesi, uygun değilse uyumsuz için şemalarını değiştirmesi gerekmektedir. Bu değişim bireyin gelişimi ve sosyal hayatıyla ilgili yeni durumlar-olaylarla karşılaşması sonucunda ortaya çıkan zihinsel çatışmalarla tetiklenir. Zihinsel çatışmalar bireyin dengesini bozar, şemalarında uyumsuzluğu sağlayarak yeniden denge kurmasını sağlar. Böylelikle öz-düzenleme becerileri de gelişerek bireyin etkili bir şekilde öğrenmesine ve davranmasına katkıda bulunur (Bronson, 2000).

c. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramı, bireylerin çevreleriyle etkileşim içinde davranışlarını nasıl öğrendiklerini açıklamaya çalışan bir psikoloji kuramıdır. Kuramın temelini, 1950'lerde Julian Rotter tarafından ortaya atılan "Sosyal Bilişsel Kuram" oluşturur. Bu kurama göre bireylerin davranışları hem çevresel hem de bilişsel faktörlerden etkilenir (Malone, 2002).

Albert Bandura, aynı zamanda insan davranışlarının dışsal faktörlerden bağımsız olmadığını, ancak bunların tek belirleyici olmadığını savunmuştur. İnsanların hem başkalarının hem de kendilerinin davranışlarını izleyerek öğrendiklerini ve bunlara göre davranışlarını ayarladıklarını ileri sürmüştür.

Bandura bu teorisini iki önemli kavram üzerinde açıklamaktadır. Gözlem yoluyla öğrenme süreçleri ve sosyal öğrenme temel ilkeleri şeklinde ifade etmektedir. Gözlem yoluyla öğrenme süreçleri; dikkat, akılda tutma, davranışın ortaya çıkması ve güdülenmedir. Sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler çevreleriyle etkileşim içinde öğrenirler. Bu etkileşimde altı temel ilke rol oynar:

karşılıklı belirleyicilik, sembolleştirme, öngörü, dolaylı öğrenme, öz-düzenleme ve öz-yargılama kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Öz-düzenleme, bireyin kendi davranışlarını, motivasyonunu ve sosyal çevresini amaçlarına uygun şekilde ayarlamasıdır. Bandura'ya göre öz-düzenleme, bireyin başkalarını model almasının yanı sıra, kendini izlemesi ve değerlendirmesi ile de gerçekleşir. Bu durum “Öz-Düzenlemeli Öğrenme” olarak adlandırılır ve çocukların nasıl öğrendiğini açıklar. Çocuklar gözlem yaparak ve gözlemledikleri durumları taklit ederek öğrenirler. Bandura, bu öğrenme sürecinin dolaylı olduğunu söyler. Çocuklar başkalarının davranışlarını örnek alırlar, örnek aldıkları davranışların sonuçlarına göre ödül veya ceza alırlar. Bu öğrenme süreci okul öncesi dönemde başlar ve ilkokul yıllarında devam eder. Bu nedenle çocukların eğitimine katkıda bulunan kişilerin iyi bir rol model olması gerekir. Çocukların öz-düzenleme becerilerini geliştirecek yöntem/teknikler belirlenmeli ve bu beceriler onlara erken yaşta öğretilmelidir (Kıyaker, 2017).

d. Sosyo-Kültürel Kuram

Sosyo-kültürel kuram bireyin öz-düzenleme becerisini sadece bilişsel süreçlerle değil, aynı zamanda çevresel, toplumsal ve kültürel faktörlerle de açıklamaya çalışır. Bu kurama göre okul ve sınıf gibi öğrenme ortamları çocuğun sosyal ve kültürel etkileşime girdiği yerlerdir. Çocuk bu ortamlarda kendi kültürünü yansıtır. Ayrıca örnek aldığı kişilerle, arkadaşlarıyla ve diğer etmenlerle ilişki kurar. Bu ilişkiler çocuğun öz-düzenleme becerilerini ve akademik başarısını etkiler. Bu nedenle sosyo-kültürel kuram öz-düzenleme becerisinin geliştirilmesinde önemli bir yaklaşımdır (Aylar, 2012).

Vygotsky'nin kuramı; sembol ve araç kullanımının, bilincin ve araştırma yöntemlerinin öğrenme üzerindeki etkisini vurgular. Vygotsky'ye göre öz-düzenleme toplumsal kökenlidir ve zihnin araçları ile geliştirilir. Zihnin araçları da çocuklara üst düzey zihinsel beceriler kazandırır. Yetişkinler çocuklara zihnin araçlarını nasıl kullanacaklarını öğreterek öz-düzenleme gelişimine katkıda bulunurlar. Vygotsky ayrıca çocukların içsel konuşma ve çevresel destek ile problemleri çözmeyi ve öz-düzenlemeyi öğrendiklerini savunur. Çocuklar ortak düzenlemeden öz-düzenlemeye doğru ilerlerler (Bronson, 2019).

Vygotsky öz-düzenlemenin gelişimini, çocuğun kendi başına yapabildiği ile destekle yapabildiği arasındaki fark olan “Yakınsak gelişim alanı” kavramıyla da açıklar. Yakınsak gelişim alanı, çocuğun potansiyel gelişimini gösterir ve Vygotsky'ye göre orta derecede bir zorluk sunan görevler veya beceriler bu alanda yer alırlar (Kapanzade, 2019). Çocukların öz-düzenleme becerilerini geliştirmeleri için yetişkinlerin onlara rehberlik etmesi önemlidir. Yetişkinler, çocukların karşılaştıkları zorlukları nasıl aşabileceklerini anlamalarına yardımcı olmak için onlara sorular sorabilirler veya alternatif çözümler sunabilirler. Bu şekilde çocuklar kendi davranışlarını, duygularını ve düşüncelerini yönetmeyi öğrenebilirler (Roberts and Barnes, 1992). Bu nedenle çocukların yakınsak gelişim alanını desteklemek için ebeveynler ve öğretmenler arasında işbirliği yapılması gerekmektedir. Ebeveynler ve öğretmenler, çocukların öz-düzenleme becerilerini nasıl geliştirebilecekleri konusunda bilgilendirilmeli ve bu konuda uygun yöntemler kullanılmalıdır. Çocukların öz-düzenleme gelişimi hem akademik hem de sosyal açıdan önemlidir ve temelleri erken çocukluk döneminde atılmaktadır (Silkenbeumer vd., 2018).

e. Davranışçı Kuram

Skinner, Thorndike, Pavlov, Hull gibi davranış kuramcılar, öz-düzenlemenin öğrenilmiş bir beceri olduğunu savunmuşlardır. Öğrenilmiş öz-düzenleme, çevrenin sunduğu ödül ve ceza mekanizmalarına göre şekillenir. Bu mekanizmalar çocukluk döneminde dışsal faktörlerle ilişkilidir. Davranışçı Kurama göre insan doğası iyi ya da kötü değil, nötrdür. Kişilik, yaşanan deneyimler ve çevre etkileşimiyle oluşur. Davranışçı Kuramda, öz-düzenleme çocukların ödülleri değerine göre hedef belirlemesi, kendilerine uygun yönerge vermesi, bu yönergelere uyması, kendi davranışlarını değerlendirmesi ve çevresel ödülleri (veya cezaları önlemek için) kendilerine uygun davranışlarla sağlaması olarak tanımlanır. Çevreden alınan gerçek ödüller öğrenilen tercihleri pekiştirir. Ödül almak için beklemeyi gerektiren deneyimler çocukların sabrını artırır. Çocuklar, kendi davranışlarını yönetmek ve düzenlemek için özel stratejiler kullanabilirler (Bronson, 2019). Davranış teorisi, öz-düzenlemenin dürtüsellik ile nasıl bir ilişkisi olduğunu açıklamaya çalışır. Buna göre, istenen tatmin veya ödülü erteleyebilmek, güçlü bir özdenetim becerisini yansıtır. Tersine, zevk veya ödül peşinde koşmak, zayıf bir özdenetim düzeyini gösterir (Şamlı, 2019).

4. Okul Öncesi Dönemde Öz-Düzenleme Gelişimi

Okul öncesi dönem çocukların gelişiminde kritik bir aşamadır. Bu dönemde çocuklar çevrelerini keşfeder, arkadaşlarıyla etkileşim kurar, meraklarını giderir, kültürel değerleri öğrenirler. Okul öncesi dönemde geliştirilen sosyal beceriler ve öz-düzenleme becerileri ilerideki akademik başarıyı artırır ve hedef odaklı davranışı destekler. Ayrıca okul hayatına uyumu da kolaylaştırır (Çeliköz vd., 2013).

Okul öncesi dönemde öz-düzenleme becerileri çocuğun sosyal, duygusal ve akademik başarısı için önemlidir. Bu becerilerin gelişimine etki eden birçok faktör vardır. Bunlardan bazıları ebeveyn-çocuk ilişkisi, akran etkileşimi ve okul ortamıdır. Ayrıca bilişsel gelişimdeki ilerlemeler öz-düzenlemenin temelini oluşturan zihinsel işlevlerin bebeklikten itibaren geliştiğini göstermektedir. Bu işlevler arasında duygu, bellek ve dikkat gibi alanlar bulunmaktadır (Ryan, 2000). Öz-düzenleme becerileri çocukların öğrenme süreçlerini yönetmelerine ve başarılarını artırmalarına yardımcı olur. Özellikle küçük yaşlarda hızlı bir gelişim gösteren bu beceriler ilkökul çağında da pekiştirilmelidir. Çocuklar büyüyüp geliştikçe stratejileri planlı ve maksatlı kullanmayı öğrenirler. Ancak bu aşamaya gelene kadar çevrelerinden destek almak isterler. Bu nedenle öz-düzenleme becerilerinin geliştirilmesinde aile ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Eisenberg vd., 1998).

Sosyalleşme, çocukların öz-düzenleme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olan bir süreçtir. Öz-düzenleme çocukların kendi davranışlarını, duygularını ve düşüncelerini yönetebilmeleri anlamına gelir. Bu yetenek bilişsel gelişim ve dil gelişimi ile yakından ilişkilidir. Dil, çocukların öz-düzenlemeyi öğrenmelerinde ve uygulamalarında önemli bir araçtır. Erken çocukluk döneminde öz-düzenleme becerileri yeterince geliştirilmezse beyin gelişimi olumsuz etkilenebilir. Bu nedenle bu dönemde hem ailelerin hem de eğitimcilerin çocukların öz-düzenleme becerilerini desteklemesi gerekmektedir (Kopp, 1982). Aile, çocuğun duygu ve davranış gelişiminde önemli bir rol oynar. Çocuğa duygularını tanıma, ifade etme ve yönetme becerileri kazandırır. Aile, çocuğun olumsuz duygularını azaltarak kendine güvenini artırır ve sosyal ilişkilerini geliştirir. Ayrıca çocuğun kontrolsüz davranışlarını sınırlayarak sorumluluk almasını ve uyum sağlamasını öğretir (Southam-Gerow, 2014). Bu şekilde,

ebeveynler çocuklarına duygusal beceriler kazandırırken, aynı zamanda onların sosyal uyumunu da desteklerler (Eisenberg vd., 1998). Bu nedenle, öz-düzenleme becerilerini destekleyen bir ortamda büyüyen çocuklar, sosyal yaşamda daha avantajlı olurlar (Aras, 2015).

D. Motivasyon ile Öz-Düzenleme Arasındaki İlişki

Çocukların eğitiminde aile ortamı ve ebeveynlerin sunduğu olanaklar, sosyal hayata yönelik rehberlikler, öğrenmeye karşı teşvikler, çocuk ile iletişim ve aile katılım çalışmaları, çocukların okula ve öğrenmeye karşı motivasyon ve tutumları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Aileler, çocukların gelişimini desteklemek için bu faktörleri göz önünde bulundurmalı ve aktif bir şekilde katkıda bulunmalıdır (Reitz, Dekovic' and Meijer, 2006).

Öz-düzenleme becerileri, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini planlama, izleme ve değerlendirme gibi stratejilerle yönetmelerini sağlar. Bu beceriler, öğrencilerin motivasyon düzeylerini de etkiler. Motivasyon ise öğrencilerin öğrenmeye karşı tutumlarını, hedeflerini ve çabalarını belirler (Daniela, 2015).

Bir işe ya da göreve motive olmak için davranışlarımızı nasıl yönettiğimiz ve kontrol ettiğimiz çok önemlidir. Öğrenme sürecinde, sadece dışsal ödül veya ceza ile davranışlarımızı düzenlemeye çalışmak yeterli değildir. Aynı zamanda içsel motivasyonumuzu da artırmamız gerekir. İçsel motivasyon, işe ya da göreve ilgi duymak, kendini geliştirmek, başarıya ulaşmak gibi faktörlerden kaynaklanır (Berhenke, 2013).

Eğitim alanında yapılan araştırmalar, öz-düzenleme becerileri ile motivasyon arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, motivasyonu yüksek olan bireyler öz-düzenleme becerisini de geliştirmişlerdir. Bu bireyler, kendi davranışlarını düzenleyebilir, duygularını kontrol edebilir ve kendilerine uygun stratejiler belirleyebilirler. Öz-düzenleme becerisi, hem akademik hem de sosyal hayatta başarıya katkı sağlayan önemli bir faktördür (Özbey, 2018a).

Bu ifadelerden anlaşıldığı üzere, bireyin öğrenme sürecinde, kendi öğrenmesini planlama, izleme ve değerlendirme gibi öz-düzenleme becerileri ile

öğrenmeye yönelik tutum, ilgi ve hedefleri arasında önemli bir bağlantı bulunmaktadır (Özbey, 2018a).

III. İLGİLİ LİTERATÜR

A. Motivasyon ile İlgili Araştırmalar

Aşağıda motivasyon ile ilgili yapılmış ulusal ve uluslararası araştırmalara kronolojik olarak yer verilmiştir.

Berhenke (2013), okul öncesi dönemdeki çocukların öğrenme süreçlerinde motivasyon ve öz-düzenleme becerilerinin rolüne odaklanan bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya 3-5 yaş aralığında 145 çocuk katılmıştır. Bulgular çocukların motivasyon düzeyleri ile öz-düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu sonuç motivasyon ve öz-düzenlemenin öğrenmenin kalitesi ve sürekliliği için kritik faktörler olduğunu ortaya koymuştur.

Vatansever Bayraktar (2015), yaptığı literatür taramasında “Motivasyonun işleyişi, özellikleri ve sınıf içindeki değişkenleri nelerdir?” Sorularına cevap aranmış ve motivasyonu artırmak için öneriler sunulmuştur. Bu çalışmanın ileride motivasyon konusunda yapılacak olan araştırmalara katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Özbey ve Dağlıoğlu (2017), “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” adlı ölçeğin Türkçeye uyarlanması çalışmasını gerçekleştirmiş ve bu ölçeği ülkemizdeki okul öncesi eğitim alanına katkı sağlamıştır. Bu ölçek, 1993 yılından beri geliştirilmekte olan bir motivasyon ölçeğinin son halidir. Ayrıca, bu çalışma Türkiye’de erken çocukluk döneminde motivasyon konusunda yapılmış ilk araştırmadır. Araştırmacılar, Kahramanmaraş ilindeki 207 anaokulu çocuğuna ölçeği uygulamış ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yapmışlardır. Ölçeğin yedi faktörlü yapısının doğrulayıcı faktör analizi ile test edildiği ve bu yapının uygun olduğu bulunmuştur. Standardize edilmiş çözümler ve maddelerin t değerleri anlamlılık düzeylerine göre incelenmiş ve ölçeğin güvenilir olduğu görülmüştür. Ölçeğin Alpha güvenilirlik kat sayıları ve Sperman Brown İki Yarı Test güvenilirliği katsayıları kabul edilebilir aralıklarda değişmektedir. Ölçeğin faktörleri arasında Pearson Korelasyon testi ile orta ve yüksek derecede anlamlı

ilişkiler tespit edilmiştir. Ölçek puanları yaş grupları ve cinsiyet açısından karşılaştırıldığında, büyük yaş grupları ve kız çocuklarının daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir.

Özbey (2018a), motivasyon ve öz-düzenleme becerilerinin okul öncesi dönem çocukları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmanın amacı, 48-72 aylık çocukların bu becerilerinin cinsiyet, yaş, okul türü, anne çalışma durumu, baba mesleği ve anne-baba öğrenim durumu gibi değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Çalışma ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır ve örneklem grubu Ankara'nın Yenimahalle ve Altındağ ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 219 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi, pearson korelasyon testi ve t testi uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda çocukların motivasyon ve öz-düzenleme becerileri arasında orta derecede pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocukların motivasyon seviyelerinin anne çalışma durumu, okul türü, baba öğrenim durumu ve baba mesleği gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği, ancak cinsiyet, yaş ve anne öğrenim durumu gibi değişkenler açısından anlamlı farklılıklar göstermediği bulgusuna varılmıştır.

Köyceğiz ve Özbey (2018), okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyon düzeylerini problem çözme becerileri ve öğretmenlerle ilgili bazı değişkenler açısından incelemiştir. Çalışma ilişkisel tarama modelinde olup örneklem grubunu basit tesadüfi küme yöntemiyle seçilmiş olan 2017-2018 eğitim döneminde Erzurum ilinin Yakutiye, Palandöken ve Aziziye merkez ilçelerinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık 387 çocuk ve bu çocukların öğretmenleri oluşturmuştur. Veriler, “Kişilerarası Problem Çözme Ölçeği” ve “Motivasyon Ölçeği” kullanılarak toplanmış, t-testi, Mann Whitney U testi ve Pearson Korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları çocukların motivasyon düzeyleri ile yapıcı problem çözme becerileri arasında pozitif, yıkıcı problem çözme becerileri arasında negatif bir ilişki olduğunu; öğretmenlerin eğitim seviyeleri, kıdem yılları ve çocukların okula gitme süreleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu; öğretmenlerin

yaşları ile motivasyon düzeyleri arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir.

Türkmen (2019), okul öncesi eğitim gören 300 çocuğun motivasyon, duygusal zeka ve benlik algısı arasındaki bağlantıyı araştırdığı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, çocukların motivasyon düzeyleri, duygusal zekaları ve benlik algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda, bu üç değişken arasında pozitif, orta derecede ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Li vd., (2020), yaratıcılık ve motivasyon aralığıyla başarı durumları arasındaki ilişkiyi iki örtük teori çerçevesinde incelemiştir. Çalışmada Çin'deki iki üniversiteden 606 çocuk katılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre, örtük yaratıcılık teorilerinin bireylerin davranışlarını ve kararlarını etkilediğini göstermiştir. Ayrıca yaratıcılığın motivasyonu ve başarıyı artırdığı saptanmıştır.

B. Öz-düzenleme ile İlgili Araştırmalar

Aşağıda öz-düzenleme ile ilgili yapılmış ulusal ve uluslararası araştırmalara kronolojik olarak yer verilmiştir.

İvrendi (2011), çocukların sayı hissini etkileyen faktörleri araştırmıştır. Bu faktörler arasında davranışsal öz-düzenleme, aile ve çocuk özellikleri yer almaktadır. Araştırmaya anasınıfına giden 101 çocuk katılmıştır. Çocukların sayı becerilerini ölçmek için "Sayı Becerileri Değerlendirme" ölçeği, davranışsal öz-düzenlemelerini ölçmek için ise "Baş, Ayak Parmakları, Dizler ve Omuzlar (BADO)" ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Ponitz ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlanmıştır. Öz-düzenlemenin üç boyutu olan bilişsel, duygusal ve davranışsal öz-düzenleme bu ölçekle değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öz-düzenleme, ebeveyn öğrenim durumu, cinsiyet ve yaş, çocukların sayı hissini belirleyen değişkenlerdir.

Güler Yıldız, Ertürk Kara, Fındık Tanrıbuyurdu ve Gönen (2014)'in birlikte sürdürdüğü bu çalışma okul öncesi eğitimde öz-düzenleme becerisinin öğretmen-çocuk etkileşimi ile ilişkisini araştırmaktadır. Ankara'da 30 okul öncesi sınıftan seçilen 4 sınıfın öz-düzenleme becerileri "Okul Öncesi Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği" ile değerlendirilmiştir. Ayrıca öğretmen-çocuk iletişiminin kalitesi de

gözlemlenmiştir. Bulgular öğretmen-çocuk iletişiminin yüksek olduğu sınıflarda yürütücü işlevlerin daha gelişmiş olduğunu, ancak sosyal beceriler ve öz kontrol ile anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Bu sonuçlar okul öncesi eğitimde öz-düzenleme becerisinin geliştirilmesinde öğretmen-çocuk etkileşiminin önemini vurgulamaktadır.

Fındık Tanrıbuyurdu ve Güler Yıldız (2014), tarafından Türkçe'ye uyarlanan “Okul Öncesi Öz-Düzenleme Ölçeği'nin (OÖDÖ)” psikometrik özellikleri incelenmiştir. 48-72 aylık çocuklardan oluşan 233 kişilik bir örneklem kullanılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin iki boyutlu bir yapı gösterdiği ve bu boyutların sırasıyla duygusal ve davranışsal öz-düzenleme olarak adlandırıldığı belirlenmiştir. Test-yeniden test güvenilirliği 0.86 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular Okul Öncesi Öz-Düzenleme Ölçeği'nin Türkiye’de bu yaş grubu için geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Keleş (2014), yaptığı çalışmada, 48-60 aylık çocukların öz-düzenleme becerileri üzerine bir eğitim programının etkisi araştırılmıştır. Bu program, Kültürel Tarihsel Kurama dayanarak hazırlanmıştır. Çalışmada iki aşama vardır: Birincisi; Öz-düzenleme Bataryası'nın geçerlik ve güvenilirlik testidir. Bu test için Sakarya'da 101 çocuk seçilmiştir. İkincisi; eğitim programının uygulanmasıdır. Bu aşamada 31'i deney, 32'si kontrol grubu olmak üzere 63 çocuk yer almıştır. Deney grubuna altı hafta boyunca eğitim verilmiş, her iki gruba da ön ve son test yapılmıştır. Sonuçlar, eğitim programının çocukların çalışma belleği, planlama, doyum erteleme ve başlatma/bastırma gibi öz-düzenleme boyutlarını geliştirdiğini göstermiştir.

Tutkun, Şahin ve Işıktekiner (2016), “Dört-Beş Yaş Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerinin İncelenmesi” adlı çalışmada, 4-5 yaş çocuklarının öz-düzenleme becerilerinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmaya Ankara'da okul öncesi eğitime devam eden 126 çocuk katılmıştır. Çocukların öz-düzenleme becerileri "Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği" ile değerlendirilmiştir. Bu ölçek, çocukların performansına göre puan verilmesini sağlamaktadır. Çalışmanın bulgularına göre, 4-5 yaş çocukları öz-düzenleme becerilerinde yüksek performans göstermiştir. Çocukların yaş, cinsiyet ve kardeş sayısı gibi değişkenler öz-düzenleme becerilerini etkilemiştir. Babaların öğrenim durumu çocukların olumlu duygu becerilerini, cinsiyet ise öz-düzenleme becerilerini

etkilemiştir. Beş yaşındaki çocuklar dört yaşındakilere göre daha iyi öz-düzenleme becerilerine sahip olmuştur. Kardeş sayısı arttıkça öz-düzenleme becerileri de azalmıştır.

Bayındır ve Biber'in (2019), yaptığı araştırmada, okul öncesi çocuklarının öz-düzenleme becerileri ile okula hazırlık düzeyleri arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Araştırmaya 256 çocuk katılmış ve onlara “Kişisel Bilgi Formu”, “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” ve “Okula Hazır Olma Ölçeği” verilmiştir. Sonuçlar, çocukların öz-düzenleme becerileri ile okula hazırlık düzeyleri arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca öz-düzenleme becerilerini geliştirmek için destek sağlamanın çocukların okula hazırlık düzeylerini yükselteceği ifade edilmiştir. Çocukların yaşları büyüdükçe öz-düzenleme becerilerinin de geliştiği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonunda hazır bulunuşluk ve öz-düzenlemenin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği de belirtilmiştir.

Karakurt (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, 48-72 aylık 242 çocuğun dil ve öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği bildirilmiştir. Dil ve öz-düzenleme becerilerinin birbiriyle ilişkili olup olmadığı Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı ile analiz edilmiştir. Bulgular çocukların yaşları arttıkça öz-düzenleme becerilerinin de geliştiğini göstermiştir. Ayrıca erkek çocukların kız çocuklara göre daha düşük öz-düzenleme puanlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Öz-düzenleme becerileri ile dil becerilerinin alt boyutları arasında pozitif yönde orta derecede ve dil becerileri ile öz-düzenleme becerilerinin alt boyutları arasında pozitif yönde orta derecede ilişki olduğu saptanmıştır.

Bilgici ve Deniz (2021), tarafından yapılan bir çalışmada öz-düzenleme becerilerinin öğrenme üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmada Kastamonu'daki çeşitli anaokullarında 60-72 aylık 164 çocuk yer almıştır. Bulgular öz-düzenleme becerileri ile öğrenme davranışları arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir. Ayrıca öz-düzenleme becerilerinin, öğrenme davranışlarını yordadığı gözlenmiştir. Bu doğrultuda en önemli yordayıcı öz-düzenleme faktörünün dikkat alt boyutu olduğu tespit edilmiştir.

Büyüктаşkapu Soydan ve Akalın (2022), çocukların öz-düzenleme becerilerinin mizaç özellikleri ve annelerin ebeveynlik davranışlarıyla nasıl

ilişkili olduğunu incelemiştir. Araştırmaya okul öncesi eğitim alan 253 çocuk ve anneleri rastgele seçilerek katılmıştır. Araştırmacılar 'Çocuk Davranış Listesi Kısa Formu' 'Alabama Ebeveynlik Anketi' 'Öz Düzenleme Değerlendirmesi' gibi araçlar kullanarak veri toplamıştır. Bulgular çocukların çalışkan kontrol ve öz-düzenleme becerilerinin annelerinin olumlu davranışlarını etkilediğini, ancak bu etkinin çocukların öz-düzenleme kapasitesine göre değiştiğini göstermiştir. İkinci olarak, olumsuz duygulanım mizacının ve öz-düzenleme becerilerinin, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri olumsuz davranışları nasıl etkilediğini incelemiştir. Bulgular, olumsuz duygulanımın ebeveyn davranışlarını doğrudan etkileyebileceğini, ancak bu etkinin çocuğun öz-düzenleme becerilerine bağlı olarak değişebileceğini göstermiştir.

IV. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikler hakkında bilgiler sunulmuştur.

A. Araştırmanın Modeli

Araştırmada genel tarama modelinden yararlanılmıştır. Bu model, evren hakkında genel bir sonuca ulaşmak için evrenin tamamını veya bir kısmını inceleyen araştırma yöntemleridir. Genel tarama modelleri ile tek ya da ilişkili taramalar gerçekleştirilebilir. İlişkili tarama modelleri, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ve/veya şiddetini ortaya koymayı hedefler (Karasar, 2016). 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ile öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre inceleneceği bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

B. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılı birinci döneminde eğitim veren İstanbul ili, Küçükçekmece ilçesindeki Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi anasınıfı ve resmi bağımsız anaokuluna devam eden 60-72 aylar arasındaki çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme evrenden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiş olup, 60-72 aylar arasında bulunan 392 çocuk oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünü hesaplamak için G-Power testi uygulanmıştır. Araştırmada 60-72 aylar arasında bulunan 392 çocuğun öğretmenlerine değerlendirme araçları uygulanmıştır. Araştırma grubunun belirlenmesinde örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örneklem, bir araştırma popülasyonundan rastgele seçilen örneklem grubudur (Büyüköztürk vd., 2012).

C. Veri Toplama Araçları

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan ve çalışma grubuna dahil olan çocukların demografik bilgilerine ilişkin soruları içeren “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Çocukların motivasyon düzeylerini belirlemek amacıyla Özbey ve Dağlıoğlu (2017) tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ölçeği uygulanmıştır. Çocukların öz-düzenleme becerilerini değerlendirmek amacıyla ise Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır.

1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda çocukların ve anne-babaların ilgili demografik özelliklerini tespit etmek için çocuğun cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, okul öncesi eğitime devam etme süresi, anne yaşı, anne mesleği, anne öğrenim durumu, baba yaşı, baba mesleği, baba öğrenim durumu hakkında maddeler bulunmaktadır. Bu formda bulunan maddeler okul idaresi tarafından velilerden sene başında toplanan, içerisinde velilere dair bilgilerinin bulunduğu formlar yardımıyla işaretlenecek şekilde hazırlanmıştır.

2. Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18), çocukların öz-düzenleme becerilerini ve motivasyon tiplerini ölçmek için geliştirilmiş bir ölçektir. Morgan and Jozsa (2015) tarafından 1980'lerden beri sürekli güncellenen bu ölçek, farklı yaş ve eğitim düzeylerine uygun olarak uyarlanmıştır. DMQ18, DMQ17'nin yerini alan en son versiyonudur. Bu versiyon, farklı kültürlerde yapılacak çalışmalar için daha uygun hale getirilmiştir. Türkiye'de DMQ18'in geçerlik ve güvenirlik çalışması Özbey ve Dağlıoğlu (2017) tarafından yapılmıştır. 2015 yılında yenilenen ölçeğin 39 maddesi bulunmaktadır. Ölçek: “Bilişsel Sebat”, “Kaba Motor Sebat”, “Yetişkinlerle Sosyal Sebat”, “Çocuklarla Sosyal Sebat”, “Üst Düzey Memnuniyet”, “Olumsuz Tepki” ve “Genel Yeterlilik” şeklinde 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınan puanlar motivasyon düzeyini yansıtmaktadır. Puan ne kadar yüksekse motivasyon da o kadar yüksek anlamına gelmektedir.

- **Bilişsel Sebat:** Çocuğun belirli bir beceriyi kazanmak, verilen görevleri yerine getirmek veya zor bir şeyi başarmak için ne kadar çalıştığını gözlemleyerek test yapılır. Örneğin, bilişsel sebatı yüksek olan bir çocuk, belirli bir beceriyi yapabileceğine kadar tekrar eder, bitmesi uzun zaman alsa bile verilen görevleri tamamlamaya çalışır ve zor olan bir şeyi yapabilmek için uzun süre çalışır.
- **Kaba Motor Sebat:** Çocukların fiziksel faaliyetlerde başarıya ulaşmak için gösterdikleri çabayı ölçmeyi amaçlamaktadır.
- **Yetişkinlerle Sosyal Sebat:** Çocuğun yetişkinlerin ilgisini çekmek için ne kadar çaba harcadığı, yetişkinlerin kendisiyle oynamasını nasıl sağladığını ve bu oyunu sürdürmeyi sağlama gibi yetişkinle olan iletişimindeki sebat davranışını ölçmeyi amaçlamaktadır.
- **Çocuklarla Sosyal Sebat:** Çocuğun diğer çocukların duygularını anlaması ve onları teselli etmesi, hem kendisi hem de arkadaşları için olumlu sonuçlar doğurur. Bu boyut empati kurma ve duygusal destek verme, çocuğun sosyal becerilerini, özgüvenini ve akademik başarısını artırma gibi akranlarıyla olan etkileşimindeki sebatı ölçmeyi amaçlamaktadır.
- **Üst Düzey Memnuniyet:** Çocuğun herhangi bir işi başardığındaki memnuniyetini, sevincini ve heyecanını ifade etme becerisini ölçmeyi amaçlamaktır.
- **Olumsuz Tepki:** Çocuğun başarısızlıkla karşılaştığında yaşadığı olumsuz tepkilerini (öfke, utanma, kızgınlık) gibi duygularla ifade etmesini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu alt ölçek, iki farklı duygusal boyutu ayırt etmeye çalışmaktadır: “hayal kırıklığı ve öfke” ile “üzgün olma-utanma”.
- **Genel Yeterlilik:** Çocuğun birçok işte akranlarına göre her şeyi daha iyi anlaması ve yapabilmesi, daha hızlı problem çözebilmesi gibi becerilerini ölçmeyi amaçlamaktadır (Özbey ve Dağlıoğlu, 2017).

Bilişsel sebat, Kaba motor sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat alt ölçekleri, çocukların öğrenme ve gelişme sürecinde motivasyonlarını belirleyen araçsal faktörleri ifade eder. Üst düzey memnuniyet ve Olumsuz Tepki alt ölçekleri ise çocukların duygusal durumlarını yansıtan duygusal faktörleri gösterir. Ölçeğin bir

diğer alt ölçeği olan Genel Yeterlilik ise çocukların kendilerine güven ve yetkinlik algılarını ölçer. Ölçek, 5'li likert tipindedir ve 1=Hiç onun gibi değil, 5=Tam onun gibi şeklinde puanlanır. Ölçek, çocukların öğretmenleri tarafından doldurulur (Türkmen, 2019).

Ölçeğin 7 faktörlü yapısının Özbey ve Dağlıoğlu (2017) tarafından uyarlama çalışmasıyla doğrulandığı belirtilmiştir. Ölçeğin maddelerinin standardize edilmiş çözümleri .05 anlamlılık düzeyinde, t değerleri ise .01 anlamlılık düzeyinde bulunmuştur. Ölçeğin Alpha güvenilirlik katsayıları .84 ile .91, Sperman Brown İki Yarı Test güvenilirlik katsayıları ise .77 ile .90 arasında değişen değerler almıştır. Ölçeğin faktörleri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon testiyle incelenmiş ve orta ve yüksek derecede anlamlı korelasyonlar saptanmıştır.

Özbey (2018b) tarafından yapılan bir çalışmada, 36-72 aylık çocukların ahlaki değer davranışları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Ankara'dan seçilen çocuklar oluşturmuştur. Motivasyon ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği Doğrulamalı Faktör Analizi ile test edilmiştir. Ölçeğin 7 faktörlü yapısı doğrulanmış ve modelin uyum iyiliği indeksleri şöyle bulunmuştur: $\chi^2=2311.91$, $df=681$, $\chi^2/df=3.39$; REMSEA= 0.077; SRMR =0.052; RMR =0.067; NNFI=0.98, NFI=0.97; CFI=0.98; GFI=0.77. Ölçeğin 7 faktörlü yapısının model veri uyumunu test etmek için uyum indeksleri kullanılmıştır. Sonuçlar, ölçeğin 7 faktörlü modelinin verilerle iyi bir uyum sağladığını ve modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir. ($p<0.01$). Bu çalışmada, Ankara'da yaşayan 3-6 yaş arası çocukların sebat düzeylerini ölçmek için Sebat Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği yüksek bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları arasında Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinle Sosyal Sebat, Çocukla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik yer almaktadır. Bu alt boyutların her biri için Ankara örneklemindeki Alpha güvenilirlik katsayıları .82 ile .90 arasında değişmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin bu yaş grubu için uygun bir araç olduğunu göstermektedir.

Çizelge 1. Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve Alt Ölçeklerine İlişkin Güvenirlik Katsayısı Sonuçları

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)	0,944	39
Bilişsel Sebat	0,840	5
Kaba Motor Sebat	0,854	5
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	0,816	5
Çocuklarla Sosyal Sebat	0,845	6
Üst Düzey Memnuniyet	0,816	5
Olumsuz Tepki	0,754	8
Genel Yeterlilik	0,905	5

Güvenirlik katsayılarının .70 - .90 arasında olması yüksek derecede güvenilirliği, 0.30 - 0.70 arasında olması orta derecede güvenilirliği, .01 - .29 arasında olması da düşük derecede güvenilirliği ifade etmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Tablo incelendiğinde, güvenilirlik katsayılarının ,816 ile ,905 arasında yani yüksek derecede olduğu görülmektedir.

3. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)

Araştırmada çocukların öz-düzenleme becerilerinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlemek için, İvrendi ve Erol (2018) tarafından geliştirilen “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) kullanılmıştır. Ölçek toplamda 22 maddeden ve “Çalışma Belleği, Dikkat, Engelleme Kontrol” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek “5’li likert tip” şeklinde hazırlanmış olup çocuklar adına öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Çocuk ölçekten “en yüksek 110, en düşük 22 puan” alabilmektedir. Çocuğun “ölçekten aldığı puan arttıkça öz düzenleme becerilerinin daha iyi olduğu yönünde” yorumlama yapılabilmektedir (İvrendi ve Erol, 2018).

- **Çalışma Belleği:** Bilgileri kısa süreli muhafaza etme ve kullanma becerisidir. Çalışma belleği, bilgiyi akılda tutmakla kalmaz, aynı zamanda düşünme ve davranışa yön vermek için de kullanır. Bu, çalışma belleğinin etkin bir

şekilde işlev görmesi için gereken temel bir özelliktir (Baddeley and Hitch, 1974).

- **Dikkat:** Yönetici dikkat, irade gücünün temel ögesi olan farkındalığımızın yönlendirilmesini sağlar. Bu dikkat türü, beyinde çeşitli bölgeleri bir araya getiren bir sinirsel ağ tarafından desteklenir. Bu ağ, karar verme, hata düzeltme ve duygu kontrolü gibi istemli davranışlarımızla bağlantılıdır (Posner and Rothbart, 1998).
- **Engelleyici Kontrol:** Engelleyici kontrol, bireyin hedefine varmak için isteklerini ve duygularını kontrol etmesi gereken bir süreçtir. Bu, bireyin dikkatini, düşüncelerini ve davranışlarını amacına uygun şekilde yönlendirmesini sağlar (Cuevas, Rajan and Bryant, 2018).

Nicel araştırmada kullanılan “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Ölçeği Öğretmen Formu”nun geçerliliği için İvrendi ve Erol (2018) tarafından “Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır.” Uygulanan “AFA” sonucunda “toplam varyansın %63’ ini açıklayan 22 maddelik 3 faktörlü bir yapı” elde etmişlerdir. Bu faktörler dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrol olarak adlandırılmıştır. Uygulanmış olan “DFA sonucunda ise elde edilen yapının uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğunu” belirlemişlerdir (“ $\chi^2/sd = 1.28$, REMSA = .046, SRMR = .07”). Ölçeğin toplam madde korelasyonlarının “.41 ile .77 arasında” değiştiği ifade edilmiştir. Ölçeğin “Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği ile arasındaki korelasyon değeri .82” olarak bulunmuştur (İvrendi ve Erol, 2018).

Nicel araştırmada kullanılan “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Ölçeği Öğretmen Formu”nun güvenilirliği için İvrendi ve Erol (2018) tarafından t testi yapılmıştır. “Yer alan maddelerin %27’lik alt/üst grup ayırıcılıklarına ilişkin yapılan t testi sonucunda t değerleri 7.36 ile 17.61 (sd=169, p<.01) arasında değiştiği” bulunmuştur. “Ölçme aracının iç tutarlılık katsayısı .94 olarak belirlenmiş ve “alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayılarının ise .91 ile .87 arasında değiştiği” ifade edilmiştir. Test yarılama katsayısı “0.90” olarak ifade edilmiştir. Guttman Lambda (Li) yöntemine göre güvenilirlik katsayılarının “0.90 ve 0.96 değerleri” arasında değişiklik gösterdiği bulunmuştur (İvrendi ve Erol, 2018).

Çizelge 2. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve Alt Ölçeklerine İlişkin Güvenirlilik Katsayısı Sonuçları

	Cronbach Alfa	n
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)	0,945	22
Engelleyici Kontrol	0,926	8
Dikkat	0,833	9
Çalışma Belleği	0,947	5

Bu çalışma için 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri (Öğretmen Formu) aracının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin tümü için Cronbach Alpha değeri .94, *Engelleyici Kontrol* alt boyutu için .92, *Dikkat* alt boyutu için .83 ve *Çalışma Belleği* alt boyutu için .94 olduğu belirlenmiştir.

D. Veri Toplama Süreci

- 2023-2024 eğitim-öğretim yılı güz yarısında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan MEB'e bağlı 60-72 aylık normal gelişim gösteren çocukların bulunduğu anaokulları ve anasınıflarından basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 8 okulda 45 okul öncesi öğretmeni ile araştırma yapılmıştır.
- Belirlenen kriterleri sağlayan 8 okulda 45 okul öncesi öğretmeni çocuklar adına Kişisel Bilgi Formu, Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) değerlendirme araçlarını doldurmuşlardır.
- Araştırmaya başlamadan önce öğretmenlerin çocukları tanımaları için iki ay süre tanınmıştır. Bu sebeple değerlendirme araçları Aralık ayının ilk haftasında dağıtılmış ve Aralık ayının 15'i itibariyle analiz yapmak üzere toplanmaya başlanmıştır.

E. Verilerin Analizi

Yapılan bu çalışmada tüm istatistiksel analiz ve tablolar SPSS 29 aracılığı ile yapılmıştır. Kategorik değişkenlerin dağılımı için frekans ve yüzde, sürekli değişkenler için ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. İç tutarlılık için

Cronbach Alfa katsayısı, normal dağılım için Kolmogorov Smirnov testi yapılmıştır. İki grup arası karşılaştırmada Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Korelasyon analizi için Spearman korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Tüm analizler %95 güven düzeyinde test edilmiştir.

Çizelge 3. Normal Dağılım Sınaması

	Kolmogorov-Smirnov		
	İstatistik	sd	p
Engelleyici Kontrol	,132	392	<,001
Dikkat	,126	392	<,001
Bilişsel Sebat	,135	392	<,001
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)	,110	392	<,001
Kaba Motor Sebat	,142	392	<,001
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	,086	392	<,001
Çocuklarla Sosyal Sebat	,103	392	<,001
Üst Düzey Memnuniyet	,153	392	<,001
Olumsuz Tepki	,082	392	<,001
Genel Yeterlilik	,128	392	<,001

Kolmogorov Smirnov testi, Sd: Serbestlik Derecesi

Değişkenler için yapılan normal dağılım sınaması sonucunda değişkenlerin tamamının normal dağılım sergilemediği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu nedenle parametrik olamayan analiz teknikleri kullanılmıştır.

1. Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun demografik özelliklerine göre dağılımları Çizelge 4’te gösterilmiştir.

Çizelge 4. Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

		n	%
Cinsiyet	Kız	196	50,00
	Erkek	196	50,00
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	127	32,40
	Bir kardeşi var	141	35,97
	İki Kardeşi Var	83	21,17
	Üç kardeşi Var	37	9,44
	Dört ve Daha fazla kardeşi var	4	1,02
Doğum Sırası	İlk Çocuk	212	54,08
	Son Çocuk	155	39,54
	Ortanca Çocuk	25	6,38
Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresi	İlk Yılı	169	43,11
	İkinci Yılı	167	42,60
	Üç ve Daha Fazla	56	14,29
Annenin Yaşı	18-23 Yaş	17	4,34
	24-29 Yaş	80	20,41
	30-35 Yaş	198	50,51
	36-41 Yaş	85	21,68
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,06
Anne Mesleği	Çalışmıyor	235	59,95
	Memur	67	17,09
	İşçi	47	11,99
	Serbest Meslek	43	10,97
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	32	8,16
	Ortaokul	64	16,33
	Lise	120	30,61
	Üniversite	163	41,58
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	3,32
Baba Yaşı	18-23 Yaş	1	,26
	24-29 Yaş	36	9,18
	30-35 Yaş	154	39,29
	36-41 Yaş	133	33,93
	42 Yaş ve Üzeri	68	17,35
Baba Mesleği	Çalışmıyor	12	3,06
	Memur	108	27,55
	İşçi	144	36,73
	Serbest Meslek	128	32,65
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	18	4,59
	Ortaokul	69	17,60
	Lise	115	29,34
	Üniversite	183	46,68
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	1,79

Çizelge 4 incelendiğinde katılımcı çocukların %50`sinin *Kız* ve %50`sinin *Erkek* olduğu, %35,97`sinin *Tek Kardeşi* olduğu, %54,08`sinin *İlk Çocuk* olduğu, %43,11`sinin *Okul Öncesindeki Eğitiminin İlk Yılında* olduğu, %50,51`sinin

Annesinin Yaşının 30-35 Yaş aralığında olduğu, %59,95`sinin Annesinin Çalışmıyor olduğu, %41,58`sinin Annesinin Üniversite mezunu olduğu, %39,29`sinin Babasının 30-35 Yaş aralığında olduğu, %36,73`sinin Babasının İşçi olduğu %46,68`sinin Babasının Üniversite Mezunu olduğu tespit edilmiştir.

V.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde; elde edilen verilere ilişkin betimsel istatistiklere, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulara ve tartışmalara yer verilmiştir.

A. Motivasyon Düzeyleri ile Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişki

Bu çizelgede, Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) arasındaki ilişki incelenmiştir.

Çizelge 5. Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Arasındaki İlişki

		Engelleyici Kontrol	Dikkat	Çalışma Belleği	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı
Bilişsel Sebat	rho	0,675	0,699	0,658	0,757
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	392	392	392	392
Kaba Motor Sebat	rho	0,668	0,569	0,607	0,693
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	392	392	392	392
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	rho	0,499	0,363	0,383	0,483
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	392	392	392	392
Çocuklarla Sosyal Sebat	rho	0,677	0,505	0,503	0,648
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	392	392	392	392
Üst Düzey Memnuniyet	rho	0,531	0,458	0,548	0,557
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	392	392	392	392
Olumsuz Tepki	rho	0,101	0,196	0,161	0,164
	p	0,045	0,000	0,001	0,001
	n	392	392	392	392
Genel Yeterlilik	rho	0,802	0,658	0,744	0,818
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
	n	392	392	392	392

Spearman Korelasyon Analizi

Çizelge 5 incelendiğinde *Bilişsel Sebat* ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,675$, $p=0,000$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,699$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,658$, $p=0,000$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)* ($\rho=0,757$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Bilişsel Sebat* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)* düzeyleri artmaktadır.

Kaba Motor Sebat ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,668$, $p=0,000$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,569$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,607$, $p=0,000$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($\rho=0,693$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Kaba Motor Sebat* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri artmaktadır.

Yetişkinlerle Sosyal Sebat ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,499$, $p=0,000$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,363$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,383$, $p=0,000$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($\rho=0,483$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri artmaktadır.

Çocuklarla Sosyal Sebat ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,677$, $p=0,000$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,505$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,503$, $p=0,000$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Düzenleme Becerileri Ölçeği Toplam Puanı* ($\rho=0,648$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Çocuklarla Sosyal Sebat* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri artmaktadır.

Üst Düzey Memnuniyet ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,531$, $p=0,000$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,458$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,548$, $p=0,000$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($\rho=0,557$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Üst Düzey Memnuniyet* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri artmaktadır.

Olumsuz Tepki ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,101$, $p=0,045$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,196$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,161$, $p=0,001$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($\rho=0,164$, $p=0,001$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Olumsuz Tepki* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri artmaktadır.

Genel Yeterlilik ile *Engelleyici Kontrol* ($\rho=0,802$, $p=0,000$) arasında, *Dikkat* ($\rho=0,658$, $p=0,000$) arasında, *Çalışma Belleği* ($\rho=0,744$, $p=0,000$) arasında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($\rho=0,818$, $p=0,000$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle *Genel Yeterlilik* düzeyi arttıkça *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri artmaktadır.

B. Cinsiyete Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun cinsiyetlerine göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 6'da gösterilmiştir.

Çizelge 6. Çocukların Cinsiyet Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		$\bar{X}$	S.s.	U	z	P																																																																																																	
Bilişsel Sebat	Kız	3,84	0,76	16507,000	-2,416	0,016*																																																																																																	
	Erkek	3,57	0,94				Kaba Motor Sebat	Kız	4,02	0,71	18476,500	-0,655	0,512	Erkek	3,92	0,86	Yetişkinlerle Sosyal Sebat	Kız	3,72	0,81	15684,500	-3,149	0,002*	Erkek	3,44	0,91	Çocuklarla Sosyal Sebat	Kız	3,82	0,76	16327,500	-2,574	0,010*	Erkek	3,55	0,92	Üst Düzey Memnuniyet	Kız	4,45	0,56	15885,500	-2,997	0,003*	Erkek	4,22	0,71	Olumsuz Tepki	Kız	3,43	0,73	18371,000	-0,747	0,455	Erkek	3,48	0,69	Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*	Erkek	3,64	1,03	Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*
Kaba Motor Sebat	Kız	4,02	0,71	18476,500	-0,655	0,512																																																																																																	
	Erkek	3,92	0,86				Yetişkinlerle Sosyal Sebat	Kız	3,72	0,81	15684,500	-3,149	0,002*	Erkek	3,44	0,91	Çocuklarla Sosyal Sebat	Kız	3,82	0,76	16327,500	-2,574	0,010*	Erkek	3,55	0,92	Üst Düzey Memnuniyet	Kız	4,45	0,56	15885,500	-2,997	0,003*	Erkek	4,22	0,71	Olumsuz Tepki	Kız	3,43	0,73	18371,000	-0,747	0,455	Erkek	3,48	0,69	Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*	Erkek	3,64	1,03	Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76						
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	Kız	3,72	0,81	15684,500	-3,149	0,002*																																																																																																	
	Erkek	3,44	0,91				Çocuklarla Sosyal Sebat	Kız	3,82	0,76	16327,500	-2,574	0,010*	Erkek	3,55	0,92	Üst Düzey Memnuniyet	Kız	4,45	0,56	15885,500	-2,997	0,003*	Erkek	4,22	0,71	Olumsuz Tepki	Kız	3,43	0,73	18371,000	-0,747	0,455	Erkek	3,48	0,69	Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*	Erkek	3,64	1,03	Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																
Çocuklarla Sosyal Sebat	Kız	3,82	0,76	16327,500	-2,574	0,010*																																																																																																	
	Erkek	3,55	0,92				Üst Düzey Memnuniyet	Kız	4,45	0,56	15885,500	-2,997	0,003*	Erkek	4,22	0,71	Olumsuz Tepki	Kız	3,43	0,73	18371,000	-0,747	0,455	Erkek	3,48	0,69	Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*	Erkek	3,64	1,03	Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																										
Üst Düzey Memnuniyet	Kız	4,45	0,56	15885,500	-2,997	0,003*																																																																																																	
	Erkek	4,22	0,71				Olumsuz Tepki	Kız	3,43	0,73	18371,000	-0,747	0,455	Erkek	3,48	0,69	Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*	Erkek	3,64	1,03	Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																																				
Olumsuz Tepki	Kız	3,43	0,73	18371,000	-0,747	0,455																																																																																																	
	Erkek	3,48	0,69				Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*	Erkek	3,64	1,03	Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																																														
Genel Yeterlilik	Kız	3,95	0,87	15874,500	-2,981	0,003*																																																																																																	
	Erkek	3,64	1,03				Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*	Erkek	29,83	7,46	Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																																																								
Engelleyici Kontrol Dikkat	Kız	31,83	6,00	16407,500	-2,501	0,012*																																																																																																	
	Erkek	29,83	7,46				Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*	Erkek	31,67	6,56	4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																																																																		
Çalışma Belleği	Kız	34,40	5,89	14431,500	-4,268	0,000*																																																																																																	
	Erkek	31,67	6,56				4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*	Erkek	20,31	4,63		Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																																																																												
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Kız	22,41	3,35	14132,500	-4,655	0,000*																																																																																																	
	Erkek	20,31	4,63					Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*		Erkek	81,81	16,76																																																																																						
	Kız	88,64	13,42	14755,000	-3,972	0,000*																																																																																																	
	Erkek	81,81	16,76																																																																																																				

(*) p<0,05

Çizelge 6’da çocukların cinsiyetine göre yapılan incelemede,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Bilişsel Sebat (p=0,016), *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* (p=0,002), *Çocuklarla Sosyal Sebat* (p=0,01), *Üst Düzey Memnuniyet* (p=0,003) ve *Genel Yeterlilik* (p=0,003) alt boyutlarında ise kız ve erkek çocuklarda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, kız çocuklarının *Bilişsel Sebat*, *Yetişkinlerle Sosyal Sebat*, *Çocuklarla Sosyal Sebat*, *Üst Düzey Memnuniyet* ve

Genel Yeterlilik alt boyutlarında erkek çocuklara göre daha yüksek bir düzeye sahip oldukları tespit edilmiştir.

Kaba Motor Sebat ($p=0,512$) ve *Olumsuz Tepki* ($p=0,455$) alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bir diğer ifadeyle kız ve erkekler çocukların *Kaba Motor Sebat* ve *Olumsuz Tepki* alt boyutlarında düzeyleri birbirine benzerdir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt boyutlarında,

Engelleyici Kontrol ($p=0,012$), *Dikkat* ($p=0,000$), *Çalışma Belleği* ($p=0,000$) ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($p=0,000$) düzeylerinde kız ve erkek çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde kız çocukların *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat*, *Çalışma Belleği* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeylerinin erkek çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

C. Kardeş Sayısına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun kardeş sayısına göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 7. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	Tek Çocuk	127	3,68	0,85	1.644	3	0.650
	Bir kardeşi var	141	3,69	0,91			
	İki Kardeşi Var	83	3,70	0,92			
	Üç kardeşi Var	37	3,92	0,60			
Kaba Motor Sebat	Tek Çocuk	127	3,92	0,75	3.610	3	0.307
	Bir kardeşi var	141	3,95	0,87			
	İki Kardeşi Var	83	4,01	0,76			
	Üç kardeşi Var	37	4,20	0,53			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	Tek Çocuk	127	3,53	0,84	3.112	3	0.375
	Bir kardeşi var	141	3,57	0,90			
	İki Kardeşi Var	83	3,74	0,91			

Üç kardeşi Var	37	3,57	0,61
----------------	----	------	------

Çizelge 7. (devamı) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Çocuklarla Sosyal Sebat	Tek Çocuk	127	3,58	0,87	4.178	3	0.243
	Bir kardeşi var	141	3,73	0,83			
	İki Kardeşi Var	83	3,79	0,89			
	Üç kardeşi Var	37	3,78	0,62			
Üst Düzey Memnuniyet	Tek Çocuk	127	4,31	0,68	6.748	3	0.080
	Bir kardeşi var	141	4,44	0,60			
	İki Kardeşi Var	83	4,22	0,66			
	Üç kardeşi Var	37	4,41	0,57			
Olumsuz Tepki	Tek Çocuk	127	3,45	0,76	6.036	3	0.110
	Bir kardeşi var	141	3,47	0,67			
	İki Kardeşi Var	83	3,55	0,71			
	Üç kardeşi Var	37	3,23	0,63			
Genel Yeterlilik	Tek Çocuk	127	3,82	0,87	0.968	3	0.809
	Bir kardeşi var	141	3,79	1,07			
	İki Kardeşi Var	83	3,73	1,00			
	Üç kardeşi Var	37	3,94	0,78			
Engelleyici Kontrol	Tek Çocuk	127	30,73	7,04	0.611	3	0.894
	Bir kardeşi var	141	31,09	6,80			
	İki Kardeşi Var	83	30,51	7,03			
	Üç kardeşi Var	37	32,03	4,60			
Dikkat	Tek Çocuk	127	32,80	7,02	0.127	3	0.988
	Bir kardeşi var	141	33,18	6,25			
	İki Kardeşi Var	83	32,82	6,67			
	Üç kardeşi Var	37	33,76	3,78			
Çalışma Belleği	Tek Çocuk	127	21,50	3,98	2.977	3	0.395
	Bir kardeşi var	141	21,52	4,01			
	İki Kardeşi Var	83	20,45	5,03			
	Üç kardeşi Var	37	22,35	3,16			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)	Tek Çocuk	127	85,03	15,91	0.799	3	0.850
	Bir kardeşi var	141	85,79	15,32			
	İki Kardeşi Var	83	83,77	17,34			
	Üç kardeşi Var	37	88,14	10,05			

(*) $p < 0,05$

Çizelge 7’de kardeş sayısına göre yapılan incelemede,

Bilişsel Sebat ($p=0.650$), Kaba Motor Sebat ($p=0.307$), Yetişkinlerle Sosyal Sebat ($p=0.375$), Çocuklarla Sosyal Sebat ($p=0.243$), Üst Düzey Memnuniyet ($p=0.08$), Olumsuz Tepki ($p=0.11$), Genel Yeterlilik ($p=0.809$), Engelleyici Kontrol ($p=0.894$), Dikkat ($p=0.988$), Çalışma Belleği ($p=0.395$) ve Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği Toplam Puanı ($p=0.85$) düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile kardeş sayısı farklı olan

çocukların Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ndan almış oldukları puanlar birbirine benzerdir.

D. Doğum Sırasına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun doğum sırasına göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 8’de gösterilmiştir.

Çizelge 8. Çocukların Doğum Sırası Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	İlk Çocuk	212	3,68	0,88	0,855	2	0,652
	Son Çocuk	155	3,70	0,86			
	Ortanca Çocuk	25	3,87	0,80			
Kaba Motor Sebat	İlk Çocuk	212	4,00	0,77	0,332	2	0,847
	Son Çocuk	155	3,94	0,80			
	Ortanca Çocuk	25	3,90	0,88			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	İlk Çocuk	212	3,64	0,83	7,069	2	0,029*
	Son Çocuk	155	3,45	0,90			
	Ortanca Çocuk	25	3,90	0,88			
Çocuklarla Sosyal Sebat	İlk Çocuk	212	3,72	0,84	6,218	2	0,045*
	Son Çocuk	155	3,59	0,86			
	Ortanca Çocuk	25	3,98	0,91			
Üst Düzey Memnuniyet	İlk Çocuk	212	4,38	0,63	1,835	2	0,399
	Son Çocuk	155	4,30	0,66			
	Ortanca Çocuk	25	4,24	0,68			
Olumsuz Tepki	İlk Çocuk	212	3,46	0,70	1,049	2	0,592
	Son Çocuk	155	3,43	0,73			
	Ortanca Çocuk	25	3,59	0,60			
Genel Yeterlilik	İlk Çocuk	212	3,84	0,95	1,992	2	0,369
	Son Çocuk	155	3,71	0,99			
	Ortanca Çocuk	25	3,92	0,93			
Engelleyici Kontrol	İlk Çocuk	212	31,31	6,75	3,120	2	0,210
	Son Çocuk	155	30,02	7,12			
	Ortanca Çocuk	25	31,76	5,25			
Dikkat	İlk Çocuk	212	32,74	6,82	1,156	2	0,561
	Son Çocuk	155	33,21	5,84			
	Ortanca Çocuk	25	34,52	5,58			
Çalışma Belleği	İlk Çocuk	212	21,49	4,08	0,590	2	0,745
	Son Çocuk	155	21,21	4,27			
	Ortanca Çocuk	25	21,16	4,43			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)	İlk Çocuk	212	85,54	15,74	1,089	2	0,580
	Son Çocuk	155	84,44	15,64			
	Ortanca Çocuk	25	87,44	13,39			
Toplam Puanı							

(*) $p < 0,05$

Çizelge 8’de doğum sırasına göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Yetişkinlerle Sosyal Sebat ($p=0,029$) ve *Çocuklarla Sosyal Sebat* ($p=0,045$) alt boyutlarında ise doğum sırasına göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, bu iki alt boyutta herhangi bir ikili karşılaştırma arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Bilişsel Sebat ($p=0,652$), *Kaba Motor Sebat* ($p=0,847$), *Üst Düzey Memnuniyet* ($p=0,399$), *Olumsuz Tepki* ($p=0,592$), *Genel Yeterlilik* ($p=0,369$) anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle doğum sırası farklı olan çocukların *Bilişsel Sebat*, *Kaba Motor Sebat*, *Üst Düzey Memnuniyet*, *Olumsuz Tepki* ve *Genel Yeterlilik* düzeylerinin birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ölçeği ve alt boyutlarında,

Engelleyici Kontrol ($p=0,210$), *Dikkat* ($p=0,561$), *Çalışma Belleği* ($p=0,745$), *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Ölçeği Toplam Puanı* ($p=0,580$) anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle farklı doğum sırasına sahip çocukların öz düzenleme becerilerinin benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir.

E. Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresine Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun okul öncesi eğitime devam etme süresine göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 9’da gösterilmiştir.

Çizelge 9. Çocukların Okul Öncesine Devam Etme Süresi Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	İlk Yılı	169	3,48	0,90	22,391	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	3,83	0,80			
	Üç ve Daha Fazla	56	3,99	0,82			
Kaba Motor Sebat	İlk Yılı	169	3,74	0,82	34,502	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	4,09	0,69			
	Üç ve Daha Fazla	56	4,29	0,80			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	İlk Yılı	169	3,49	0,85	19,989	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	3,52	0,87			
	Üç ve Daha Fazla	56	4,05	0,82			
Çocuklarla Sosyal Sebat	İlk Yılı	169	3,59	0,90	7,463	2	0,024*
	İkinci Yılı	167	3,69	0,83			
	Üç ve Daha Fazla	56	3,96	0,75			
Üst Düzey Memnuniyet	İlk Yılı	169	4,12	0,71	36,215	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	4,44	0,58			
	Üç ve Daha Fazla	56	4,68	0,34			
Olumsuz Tepki	İlk Yılı	169	3,44	0,67	14,702	2	0,001*
	İkinci Yılı	167	3,36	0,74			
	Üç ve Daha Fazla	56	3,79	0,62			
Genel Yeterlilik	İlk Yılı	169	3,52	1,02	24,733	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	3,99	0,84			
	Üç ve Daha Fazla	56	4,02	0,96			
Engelleyici Kontrol	İlk Yılı	169	29,47	7,07	12,500	2	0,002*
	İkinci Yılı	167	31,81	6,31			
	Üç ve Daha Fazla	56	31,98	7,02			
Dikkat	İlk Yılı	169	31,76	6,40	13,969	2	0,001*
	İkinci Yılı	167	34,13	6,10			
	Üç ve Daha Fazla	56	33,63	6,54			
Çalışma Belleği	İlk Yılı	169	20,36	4,38	21,146	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	22,00	3,96			
	Üç ve Daha Fazla	56	22,46	3,48			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	İlk Yılı	169	81,59	15,60	18,720	2	0,000*
	İkinci Yılı	167	87,95	14,64			
	Üç ve Daha Fazla	56	88,07	16,02			

(*) $p < 0,05$

Çizelge 9’da okul öncesi eğitime devam etme süresine göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Bilişsel Sebat (p=0,000), *Kaba Motor Sebat* (p=0,000), *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* (p=0,000), *Çocuklarla Sosyal Sebat* (p=0,024), *Üst Düzey Memnuniyet* (p=0,000), *Olumsuz Tepki* (p=0,001), *Genel Yeterlilik* (p=0,000) düzeylerinde okul öncesi eğitime devam etme süresine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, bu iki alt boyutta herhangi bir ikili karşılaştırma arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Bilişsel Sebat alt boyutunda,

Eğitimdeki İlk Yılında olanlar ile *İkinci Yılında olanlar* (p=0,001) arasında ve *Üç ve Daha Fazla olanlar* (p=0,000) anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Üç ve Daha Fazla süredir okul öncesi eğitim süresi olanlar İlk Yılında olanlara* ve *İkinci Yılında olanlara* göre daha yüksek bir *Bilişsel Sebat* ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Kaba Motor Sebat alt boyutunda,

Eğitimdeki İlk Yılında olanlar ile *İkinci Yılında olanlar* (p=0,000) arasında ve *Üç ve Daha Fazla olanlar* (p=0,000) anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Üç ve Daha Fazla süredir okul öncesi eğitim süresi olanlar İlk Yılında olanlara* ve *İkinci Yılında olanlara* göre daha yüksek bir *Kaba Motor Sebat* ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Yetişkinlerle Sosyal Sebat alt boyutunda,

Eğitimdeki Üç ve Daha Fazla olanlar ile *İkinci Yılında olanlar* (p=0,000) arasında ve *ilk yılında olanlar* (p=0,000) arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Üç ve Daha Fazla süredir okul öncesi eğitim süresi olanlar İlk Yılında olanlara* ve *İkinci Yılında olanlara* göre daha yüksek bir *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Çocuklarla Sosyal Sebat alt boyutunda,

Eğitimdeki İlk Yılı olan çocuklar ile Üç ve Daha Fazla (p=0,019), yılında olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Üç ve Daha Fazla süredir eğitimi olanların Çocuklarla Sosyal Sebat ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üst Düzey Memnuniyet alt boyutunda,

Eğitimdeki İlk Yılı olan çocuklar ile İkinci Yılı (p=0,000), ve Üç ve Daha Fazla (p=0,000) yılı olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Eğitimdeki İlk Yılı olan çocukların Üst Düzey Memnuniyet ortalamalarının İlk Yılında ve İkinci Yılında olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Olumsuz Tepki alt boyutunda,

Üç ve Daha Fazla eğitim süresine sahip olan çocuklar ile İkinci Yılında olan çocuklar (p=0,000) İlk Yılında olan çocuklar arasında (p=0,003) anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Üç ve Daha Fazla süredir okul öncesi eğitim süresine sahip olan çocukların Olumsuz Tepki alt boyutu ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel Yeterlilik alt boyutunda,

Üç ve Daha Fazla eğitim süresine sahip olan çocuklar ile İkinci Yılında olan çocuklar (p=0,000) İlk Yılında olan çocuklar arasında (p=0,001) anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Üç ve Daha Fazla süredir okul öncesi eğitim süresine sahip olan çocukların Genel Yeterlilik ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresi Göre 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ölçeği ve alt boyutlarında,

Engelleyici Kontrol (p=0,002), Dikkat (p=0,001), Çalışma Belleği (p=0,000), 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Ölçeği Toplam Puanı (p=0,000) düzeylerinde doğum sırasına göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, bu iki alt boyutta

herhangi bir ikili karşılaştırma arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Engelleyici Kontrol alt boyutunda,

Okul öncesi eğitime devam etme süresinin *İlk Yılında olan* çocuklar ile *İkinci Yılında* ($p=0,006$) ve *Üç ve Daha Fazla* ($p=0,023$) eğitim alanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Üç ve Daha Fazla* eğitim alan çocukların *Engelleyici Kontrol* ortalamalarının *İlk Yılında* ve *İkinci Yılında* olan çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dikkat alt boyutunda

Okul öncesi eğitime devam etme süresinin *İlk Yılında olan* çocuklar ile *İkinci Yılında* ($p=0,001$), *olanlar* arasında anlamlı farklılık olduğu ve *İlk Yılında olan* çocukların dikkat düzeylerinin *İkinci Yılında olan* çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Belleği alt boyutunda

Okul öncesi eğitime devam etme süresinin *İlk Yılında olan* çocuklar ile *İkinci Yılında* ($p=0,000$) ve *Üç ve Daha Fazla* ($p=0,001$) eğitim alanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Üç ve Daha Fazla eğitim alan* çocukların *Çalışma Belleği* ortalamalarının *Okul Öncesi Eğitiminin İlk Yılında* ve *İkinci Yılında olan* çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Ölçeği Toplam Puanı alt boyutunda

Okul öncesi eğitime devam etme süresinin *İlk Yılında olan* çocuklar ile *İkinci Yılında* ($p=0,000$) ve *Üç ve Daha Fazla* ($p=0,005$) eğitim alanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Üç ve Daha Fazla eğitim alan* çocukların öz-düzenleme becerileri toplam puan ortalamalarının *Okul öncesi eğitiminin İlk Yılında* ve *İkinci Yılında olan* çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

F. Anne Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun anne yaşına göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 10'da gösterilmiştir.

Çizelge 10. Çocukların Anne Yaşı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	18-23 Yaş	17	3,26	1,20	7,758	4	0,101
	24-29 Yaş	80	3,84	0,96			
	30-35 Yaş	198	3,72	0,78			
	36-41 Yaş	85	3,68	0,82			
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,32	1,25			
Kaba Motor Sebat	18-23 Yaş	17	3,67	1,05	4,262	4	0,372
	24-29 Yaş	80	4,08	0,83			
	30-35 Yaş	198	3,98	0,71			
	36-41 Yaş	85	3,93	0,78			
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,73	1,17			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	18-23 Yaş	17	4,22	0,82	15,535	4	0,004*
	24-29 Yaş	80	3,77	0,82			
	30-35 Yaş	198	3,51	0,83			
	36-41 Yaş	85	3,47	0,93			
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,23	0,89			
Çocuklarla Sosyal Sebat	18-23 Yaş	17	4,26	0,63	21,106	4	0,000*
	24-29 Yaş	80	3,92	0,80			
	30-35 Yaş	198	3,65	0,85			
	36-41 Yaş	85	3,45	0,89			
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,51	0,75			
Üst Düzey Memnuniyet	18-23 Yaş	17	4,54	0,71	14,110	4	0,007*
	24-29 Yaş	80	4,54	0,50			
	30-35 Yaş	198	4,31	0,64			
	36-41 Yaş	85	4,21	0,71			
	42 Yaş ve Üzeri	12	4,20	0,77			
Olumsuz Tepki	18-23 Yaş	17	3,63	0,63	7,675	4	0,104
	24-29 Yaş	80	3,63	0,66			
	30-35 Yaş	198	3,37	0,73			
	36-41 Yaş	85	3,44	0,71			
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,53	0,64			
Genel Yeterlilik	18-23 Yaş	17	3,25	1,28	13,110	4	0,011*
	24-29 Yaş	80	3,91	1,13			
	30-35 Yaş	198	3,87	0,85			
	36-41 Yaş	85	3,72	0,90			
	42 Yaş ve Üzeri	12	3,13	1,14			
Engelleyici Kontrol	18-23 Yaş	17	28,65	7,83	15,054	4	0,005*
	24-29 Yaş	80	32,91	6,69			
	30-35 Yaş	198	30,80	6,53			
	36-41 Yaş	85	29,81	6,94			
	42 Yaş ve Üzeri	12	27,67	7,76			

Çizelge 10. (devamı) Çocukların Anne Yaşı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Dikkat	18-23 Yaş	17	29,12	8,35	18,254	4	0,001*
	24-29 Yaş	80	33,71	6,40			
	30-35 Yaş	198	32,69	6,21			
	36-41 Yaş	85	34,68	5,42			
	42 Yaş ve Üzeri	12	28,08	7,50			
Çalışma Belleği	18-23 Yaş	17	17,94	6,74	10,498	4	0,033*
	24-29 Yaş	80	21,54	4,08			
	30-35 Yaş	198	21,71	3,66			
	36-41 Yaş	85	21,55	4,01			
	42 Yaş ve Üzeri	12	17,92	5,98			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	18-23 Yaş	17	75,71	22,52	11,480	4	0,022*
	24-29 Yaş	80	88,16	15,17			
	30-35 Yaş	198	85,20	14,75			
	36-41 Yaş	85	86,05	14,33			
	42 Yaş ve Üzeri	12	73,67	19,56			

(*) $p < 0,05$

Çizelge 10’da anne yaşına göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Yetişkinlerle Sosyal Sebat ($p=0,004$), *Çocuklarla Sosyal Sebat* ($p=0,000$), *Üst Düzey Memnuniyet* ($p=0,007$), *Genel Yeterlilik* ($p=0,011$) alt boyutlarında anne yaşına göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, bu iki alt boyutta herhangi bir ikili karşılaştırma arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Bilişsel Sebat ($p=0,101$), *Kaba Motor Sebat* ($p=0,372$) ve *Olumsuz Tepki* ($p=0,104$) alt boyutlarında anne yaşına göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile anne yaşı farklı olan çocukların *Bilişsel Sebat*, *Kaba Motor Sebat*, *Olumsuz Tepki* alt boyutlarında ortalamaları birbirine benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir.

Yetişkinlerle Sosyal Sebat

Anne Yaşı 18-23 Yaş olan çocuklar ile Anne Yaşı 42 Yaş ve Üzeri olanlar (p=0,028), 36-41 Yaş (p=0,029) olanlar ve 30-35 Yaş (p=0,021) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, Anne yaşı 18-23 arasında olan çocukların Yetişkinlerle Sosyal Sebat düzeylerinin Anne Yaşları 42 Yaş ve Üzeri, 36-41 Yaş ve 30-35 Yaş olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çocuklarla Sosyal Sebat

Anne yaşı 36-41 Yaş aralığında olan çocuklar ile Anne Yaşı 24-29 Yaş (p=0,007) aralığında ve 18-23 Yaş (p=0,003) aralığında olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Anne Yaşı 30-35 Yaş aralığında olan çocuklar ile Anne Yaşı 18-23 Yaş (p=0,03), aralığında olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde Anne Yaşı 18-23 olan çocukların Çocuklarla Sosyal Sebat düzeylerinin Anne Yaşı 36-41 Yaş Grubu ve 30-35 Yaş aralığında olan çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Anne Yaşı 24-29 olan çocukların Çocuklarla Sosyal Sebat düzeyleri Anne Yaşı 36-41 olan çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üst Düzey Memnuniyet

Anne Yaşı 24-29 Yaş aralığında olan çocuklar ile Anne Yaşı 36-41 Yaş (p=0,025) ve 30-35 Yaş (p=0,046), aralığında olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, Anne Yaşı 24-29 yaş aralığında olan çocukların Üst Düzey Memnuniyet ortalamalarının Anne Yaşı 30-35 Yaş ve 36-41 Yaş aralığında olan çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel Yeterlilik alt boyutunda,

Yapılan analiz sonucunda herhangi bir anlamlı farklılık sonucuna ulaşılamamıştır. Herhangi iki anne yaş grubu arasında çocukların genel yeterlilik düzeyleri anlamlı farklılık göstermemektedir.

Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresi Göre 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ölçeği ve alt boyutlarında,

Engelleyici Kontrol (p=0,005), *Dikkat* (p=0,001), *Çalışma Belleği* (p=0,033), *Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği Toplam Puanı* (p=0,022) düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, bu iki alt boyutta herhangi bir ikili karşılaştırma arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Engelleyici Kontrol

Anne Yaşı 36-41 Yaş aralığında olan çocuklar ile Anne Yaşı 24-29 Yaş aralığında olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p=0,013) ortalamalar incelendiğinde *Anne Yaşı 24-29 aralığında olan çocukların Engelleyici Kontrol* düzeylerinin *Anne Yaşı 36-41 yaş aralığında olan çocuklara göre daha yüksek olduğu* tespit edilmiştir.

Dikkat

Anne Yaşı 36-41 Yaş aralığında olan çocuklar ile Anne Yaşı 42 Yaş ve Üzeri (p=0,017) ve *18-23 Yaş* (p=0,044) *aralığında olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu* tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, *Anne Yaşı 36-41 olan çocukların Dikkat alt boyutu ortalamalarının Anne Yaşı 42 Yaş ve Üzeri ve 18-23 Yaş olan çocuklara göre daha yüksek olduğu* tespit edilmiştir.

Çalışma Belleği alt boyutunda,

Yapılan analiz sonucunda herhangi bir ikili grup arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı

Yapılan analiz sonucunda herhangi bir ikili grup arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

G. Anne Mesleğine Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun anne yaşına göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 11’de gösterilmiştir.

Çizelge 11. Çocukların Anne Mesleği Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	Çalışmıyor	235	3,65	0,88	3,437	3	0,329
	Memur	67	3,78	0,82			
	İşçi	47	3,84	0,94			
	Serbest	43	3,73	0,79			
	Meslek						
Kaba Motor Sebat	Çalışmıyor	235	3,91	0,80	8,306	3	0,040*
	Memur	67	4,15	0,76			
	İşçi	47	4,09	0,76			
	Serbest	43	3,86	0,76			
	Meslek						
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	Çalışmıyor	235	3,62	0,86	2,126	3	0,547
	Memur	67	3,48	0,84			
	İşçi	47	3,52	0,98			
	Serbest	43	3,57	0,85			
	Meslek						
Çocuklarla Sosyal Sebat	Çalışmıyor	235	3,68	0,85	1,096	3	0,778
	Memur	67	3,60	0,93			
	İşçi	47	3,73	0,92			
	Serbest	43	3,77	0,68			
	Meslek						
Üst Düzey Memnuniyet	Çalışmıyor	235	4,31	0,67	1,586	3	0,663
	Memur	67	4,45	0,54			
	İşçi	47	4,31	0,75			
	Serbest	43	4,36	0,58			
	Meslek						
Olumsuz Tepki	Çalışmıyor	235	3,45	0,70	3,615	3	0,306
	Memur	67	3,54	0,70			
	İşçi	47	3,51	0,82			
	Serbest	43	3,32	0,66			
	Meslek						
Genel Yeterlilik	Çalışmıyor	235	3,77	1,03	0,266	3	0,966
	Memur	67	3,88	0,80			
	İşçi	47	3,81	0,78			
	Serbest	43	3,75	1,05			
	Meslek						
Engelleyici Kontrol	Çalışmıyor	235	30,73	7,00	0,994	3	0,803
	Memur	67	31,64	6,62			
	İşçi	47	30,38	6,57			
	Serbest	43	30,58	6,65			
	Meslek						

Çizelge 11. (devamı) Çocukların Anne Mesleği Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Dikkat	Çalışmıyor	235	32,74	6,28	6,506	3	0,089
	Memur	67	34,52	6,45			
	İşçi	47	33,64	5,55			
	Serbest	43	31,67	7,28			
Çalışma Belleği	Çalışmıyor	235	21,13	4,27	10,241	3	0,017*
	Memur	67	21,85	4,56			
	İşçi	47	22,45	3,32			
	Serbest	43	20,67	3,64			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Çalışmıyor	235	84,60	15,99	4,622	3	0,202
	Memur	67	88,01	15,88			
	İşçi	47	86,47	12,57			
	Serbest	43	82,93	15,27			

(*) $p < 0,05$

Anne mesleğine göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Kaba Motor Sebat ($p=0,047$) alt boyutunda ise anne mesleğine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, herhangi bir ikili karşılaştırma sonucunda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Bilişsel Sebat ($p=0,329$), *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* ($p=0,547$), *Çocuklarla Sosyal Sebat* ($p=0,778$), *Üst Düzey Memnuniyet* ($p=0,663$), *Olumsuz Tepki* ($p=0,306$) ve *Genel Yeterlilik* ($p=0,966$) düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle *Bilişsel Sebat*, *Yetişkinlerle Sosyal Sebat*, *Çocuklarla Sosyal Sebat*, *Üst Düzey Memnuniyet*, *Olumsuz Tepki* ve *Genel Yeterlilik* alt boyutlarında anne mesleği farklı olan çocukların düzeyleri birbirine benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir.

Anne mesleğine 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ölçeği ve alt boyutlarında,

Çalışma Belleği (p=0,017) alt boyutunda anne mesleğine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda, herhangi bir ikili karşılaştırma sonucunda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Engelleyici Kontrol (p=0,803), *Dikkat* (p=0,089), *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* (p=0,202) düzeylerinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile anne mesleği farklı olan çocukların *Engelleyici Kontrol*, *Dikkat* ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* düzeyleri birbirine benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir.

H. Anne Öğrenim Durumuna Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun anne öğrenim durumuna göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 12’de gösterilmiştir.

Çizelge 12. Çocukların Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	İlkokul	32	3,18	1,10	22,157	4	0,000*
	Ortaokul	64	3,45	0,76			
	Lise	120	3,72	0,81			
	Üniversite	163	3,87	0,85			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	3,95	0,82			
Kaba Motor Sebat	İlkokul	32	3,46	1,02	32,291	4	0,000*
	Ortaokul	64	3,64	0,67			
	Lise	120	4,10	0,72			
	Üniversite	163	4,09	0,77			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	4,05	0,73			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	İlkokul	32	3,87	1,10	24,858	4	0,000*
	Ortaokul	64	3,17	0,81			
	Lise	120	3,68	0,79			
	Üniversite	163	3,58	0,86			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	4,05	0,62			

Çizelge 12. (devamı) Çocukların Anne Öğrenim Durumu Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Çocuklarla Sosyal Sebat	İlkokul	32	3,67	1,23	22,233	4	0,000*
	Ortaokul	64	3,27	0,83			
	Lise	120	3,86	0,72			
	Üniversite	163	3,70	0,83			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	3,87	0,83			
Üst Düzey Memnuniyet	İlkokul	32	3,99	0,80	37,936	4	0,000*
	Ortaokul	64	3,96	0,71			
	Lise	120	4,47	0,53			
	Üniversite	163	4,46	0,60			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	4,32	0,49			
Olumsuz Tepki	İlkokul	32	3,51	0,61	4,845	4	0,304
	Ortaokul	64	3,41	0,67			
	Lise	120	3,38	0,69			
	Üniversite	163	3,53	0,76			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	3,29	0,54			
Genel Yeterlilik	İlkokul	32	3,13	1,15	25,860	4	0,000*
	Ortaokul	64	3,53	0,92			
	Lise	120	3,93	0,91			
	Üniversite	163	3,93	0,94			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	3,86	0,58			
Engelleyici Kontrol	İlkokul	32	25,84	8,50	45,550	4	0,000*
	Ortaokul	64	27,33	5,78			
	Lise	120	32,41	6,09			
	Üniversite	163	31,88	6,51			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	32,62	6,68			
Dikkat	İlkokul	32	29,19	7,37	16,735	4	0,002*
	Ortaokul	64	31,88	5,95			
	Lise	120	33,53	5,99			
	Üniversite	163	33,93	6,26			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	32,38	7,25			
Çalışma Belleği	İlkokul	32	17,38	5,22	38,600	4	0,000*
	Ortaokul	64	20,05	4,28			
	Lise	120	22,35	3,77			
	Üniversite	163	21,90	3,68			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	21,77	3,35			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)	İlkokul	32	72,41	19,52	35,810	4	0,000*
	Ortaokul	64	79,25	14,31			
	Lise	120	88,29	13,80			
	Üniversite	163	87,71	14,60			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	13	86,77	15,51			
Toplam Puanı							

(*) $p < 0,05$

Anne öğrenim durumuna göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) alt boyutlarında,

Bilişsel Sebat (p=0,000), *Kaba Motor Sebat* (p=0,000), *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* (p=0,000), *Çocuklarla Sosyal Sebat* (p=0,000), *Üst Düzey Memnuniyet* (p=0,000), *Genel Yeterlilik* (p=0,000) alt boyutlarında anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda,

Bilişsel Sebat alt boyutunda,

Anne Eğitim Düzeyi *Üniversite* olan çocuklar ile anne eğitim düzeyi *İlkokul* (p=0,004) ve *Ortaokul* (p=0,003) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Üniversite* mezunu olan çocukların annesi *İlkokul* ve *Ortaokul* mezunu olan çocuklara göre daha yüksek bir *Bilişsel Sebat* düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Kaba Motor Sebat alt boyutunda,

Annesi *Lise* mezunu olan çocuklar ile annesi *Ortaokul* (p=0,000), ve *İlkokul* (p=0,013) eğitim düzeyine sahip olan çocuklara göre daha yüksek bir *Kaba Motor Sebat* düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Annesi *Üniversite* eğitim düzeyine sahip olan çocuklar ile annesi *Ortaokul* (p=0,000) ve *İlkokul* (p=0,006) eğitim düzeyine sahip olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Üniversite* mezunu olan çocukların *Kaba Motor Sebat* düzeylerinin annesi *İlkokul* ve *Ortaokul* eğitim düzeyine sahip çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yetişkinlerle Sosyal Sebat alt boyutunda,

Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Üniversite* (p=0,012), *Lise* (p=0,001), *İlkokul* (p=0,001), *Yüksek Lisans* ve *Üzeri* (p=0,007), eğitim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* eğitim düzeyine sahip olan çocukların yetişkin sosyal sebat düzeylerinin annesi *İlkokul*, *Lise*, *Üniversite* ve *Yüksek Lisans* ve *Üzeri* öğrenim durumuna sahip olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çocuklarla Sosyal Sebat alt boyutunda,

Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Üniversite* ($p=0,007$), *Lise* ($p=0,000$), *İlkokul* ($p=0,024$), eğitim düzeyine sahip olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* eğitim düzeyine sahip olan çocukların *Çocuklarla Sosyal Sebat* düzeylerinin annesi *İlkokul*, *Lise* ve *Üniversite* öğrenim durumuna sahip olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Üst Düzey Memnuniyet alt boyutunda,

Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Lise* ($p=0,000$) ve *Üniversite* ($p=0,000$) düzeyinde eğitime sahip olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* düzey eğitime sahip çocukların *Üst Düzey Memnuniyet* düzeylerinin annesi *Lise* ve *Üniversite* düzey eğitime sahip olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile annesinin eğitim düzeyi *Lise* ($p=0,023$) ve *Üniversite* ($p=0,007$) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocukların *Üst Düzey Memnuniyet* ortalamasının annesi *Lise* ve *Üniversite* olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Genel yeterlilik alt boyutunda,

Annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile annesinin eğitim düzeyi *Lise* ($p=0,001$) ve *Üniversite* ($p=0,001$) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocukların genel yeterlilik ortalamasının annesi *Lise* ve *Üniversite* olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Lise* ($p=0,02$) ve *Üniversite* ($p=0,009$) düzeyinde eğitime sahip olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* düzey eğitime sahip çocukların genel yeterlilik düzeylerinin annesi *Lise* ve *Üniversite* düzey eğitime sahip olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Olumsuz Tepki ($p=0,304$) alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle annesi farklı eğitim düzeyine sahip çocukların *Olumsuz Tepki* alt boyutu ortalamaları birbirine benzerdir.

Anne Eğitim Düzeyine göre 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt boyutlarında,

Engelleyici Kontrol ($p=0,000$), *Dikkat* ($p=0,002$), *Çalışma Belleği* ($p=0,000$) alt boyutlarında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($p=0,000$) düzeylerinde anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda,

Engelleyici Kontrol alt boyutunda,

Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Lise* ($p=0,000$) ve *Üniversite* ($p=0,000$) düzeyinde eğitime sahip olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* düzey eğitime sahip çocukların *Engelleyici Kontrol* düzeylerinin annesi *Lise* ve *Üniversite* düzey eğitime sahip olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile annesinin eğitim düzeyi *Lise* ($p=0,000$) ve *Üniversite* ($p=0,001$) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocukların *Engelleyici Kontrol* ortalamasının annesi *Lise* ve *Üniversite* olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Dikkat alt boyutunda,

Annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile annesinin eğitim düzeyi *Lise* ($p=0,026$) ve *Üniversite* ($p=0,003$) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocukların *Dikkat* alt boyutu ortalamasının annesi *Lise* ve *Üniversite* olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Belleği alt boyutunda,

Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Lise* ($p=0,001$) ve *Üniversite* ($p=0,018$) düzeyinde eğitime sahip olan çocuklar

arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* düzey eğitime sahip çocukların *Çalışma Belleği* alt boyutu ortalamalarının annesi *Lise* ve *Üniversite* düzey eğitime sahip olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile annesinin eğitim düzeyi *Lise* ($p=0,000$) ve *Üniversite* ($p=0,000$) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocukların *Çalışma Belleği* alt boyutu ortalamasının annesi *Lise* ve *Üniversite* olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanında,

Annesi *Ortaokul* düzeyi eğitime sahip olan çocuklar ile annesi *Lise* ($p=0,000$) ve *Üniversite* ($p=0,000$) düzeyinde eğitime sahip olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesi *Ortaokul* düzey eğitime sahip çocukların öz düzenleme becerileri düzeylerinin annesi *Lise* ve *Üniversite* düzey eğitime sahip olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile annesinin eğitim düzeyi *Lise* ($p=0,000$) ve *Üniversite* ($p=0,000$) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde, annesinin eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocukların öz düzenleme becerileri düzeylerinin annesi *Lise* ve *Üniversite* olan çocuklara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

İ. Baba Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun baba yaşına göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 13'te gösterilmiştir.

Çizelge 13. Çocukların Baba Yaşı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	18-23 Yaş	1	2,60		3,669	4	0,453
	24-29 Yaş	36	3,57	1,20			
	30-35 Yaş	154	3,70	0,85			
	36-41 Yaş	133	3,82	0,67			
	42 Yaş ve Üzeri	68	3,55	1,01			
Kaba Motor Sebat	18-23 Yaş	1	2,40		3,150	4	0,533
	24-29 Yaş	36	3,82	1,06			
	30-35 Yaş	154	3,98	0,75			
	36-41 Yaş	133	4,04	0,67			
	42 Yaş ve Üzeri	68	3,90	0,89			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	18-23 Yaş	1	5,00		14,424	4	0,006*
	24-29 Yaş	36	3,66	0,89			
	30-35 Yaş	154	3,73	0,86			
	36-41 Yaş	133	3,41	0,76			
	42 Yaş ve Üzeri	68	3,52	1,02			
Çocuklarla Sosyal Sebat	18-23 Yaş	1	4,33		14,715	4	0,005*
	24-29 Yaş	36	3,89	0,94			
	30-35 Yaş	154	3,84	0,76			
	36-41 Yaş	133	3,59	0,82			
	42 Yaş ve Üzeri	68	3,40	0,99			
Üst Düzey Memnuniyet	18-23 Yaş	1	5,00		7,095	4	0,131
	24-29 Yaş	36	4,41	0,70			
	30-35 Yaş	154	4,39	0,61			
	36-41 Yaş	133	4,36	0,58			
	42 Yaş ve Üzeri	68	4,13	0,78			
Olumsuz Tepki	18-23 Yaş	1	4,13		3,034	4	0,552
	24-29 Yaş	36	3,46	0,85			
	30-35 Yaş	154	3,49	0,67			
	36-41 Yaş	133	3,46	0,72			
	42 Yaş ve Üzeri	68	3,37	0,68			
Genel Yeterlilik	18-23 Yaş	1	2,00		10,532	4	0,032*
	24-29 Yaş	36	3,71	1,41			
	30-35 Yaş	154	3,91	0,92			
	36-41 Yaş	133	3,85	0,79			
	42 Yaş ve Üzeri	68	3,50	1,03			
Engelleyici Kontrol	18-23 Yaş	1	22,00		8,084	4	0,089
	24-29 Yaş	36	31,36	9,17			
	30-35 Yaş	154	31,58	5,95			
	36-41 Yaş	133	30,82	6,47			
	42 Yaş ve Üzeri	68	28,99	7,70			

Çizelge 13. (devamı) Çocukların Baba Yaşı Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Dikkat	18-23 Yaş	1	22,00		8,577	4	0,073
	24-29 Yaş	36	33,47	8,15			
	30-35 Yaş	154	32,50	5,91			
	36-41 Yaş	133	33,91	5,97			
	42 Yaş ve Üzeri	68	32,47	6,95			
Çalışma Belleği	18-23 Yaş	1	10,00		9,880	4	0,043*
	24-29 Yaş	36	21,47	4,76			
	30-35 Yaş	154	21,27	3,69			
	36-41 Yaş	133	21,89	3,97			
	42 Yaş ve Üzeri	68	20,63	4,94			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	18-23 Yaş	1	54,00		6,459	4	0,167
	24-29 Yaş	36	86,31	20,12			
	30-35 Yaş	154	85,35	13,94			
	36-41 Yaş	133	86,62	14,39			
	42 Yaş ve Üzeri	68	82,09	17,85			

(*) $p < 0,05$

18-23 yaş arası analiz dışı bırakılmıştır.

Baba yaşına göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Yetişkinlerle Sosyal Sebat (p=0,006), Çocuklarla Sosyal Sebat (p=0,005) ve Genel Yeterlilik (p=0,032) alt boyutlarında baba yaşına göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda,

Yetişkinlerle Sosyal Sebat alt boyutunda,

Babası 36-41 Yaş aralığında olan çocuklar ile Babası 30-35 Yaş aralığında olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (p=0,007) ortalamalar incelendiğinde Babası 30-35 Yaş aralığında olan çocukların Babası

36-41 Yaş aralığında olanlara göre daha yüksek bir *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Çocuklarla Sosyal Sebat alt boyutunda,

Babası 42 Yaş ve Üzeri olan çocuklar ile Babası 30-35 Yaş ($p=0,021$) aralığında olan çocuklar arasında, anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. *Babası 30-35 Yaş aralığında olan çocukların Babası 42 Yaş ve Üzeri yaş aralığında olanlara* göre daha yüksek bir *Çocuklarla Sosyal Sebat* düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Genel Yeterlilik alt boyutunda,

Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda, herhangi bir ikili arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Bilişsel Sebat ($p=0,453$), *Kaba Motor Sebat* ($p=0,533$), *Üst Düzey Memnuniyet* ($p=0,131$), *Olumsuz Tepki* ($p=0,552$) anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile *Bilişsel Sebat*, *Kaba Motor Sebat*, *Üst Düzey Memnuniyet* ve *Olumsuz Tepki* alt boyutlarında baba yaşı farklı olan çocukların düzeylerinde benzer bulgulara rastlandığı görülmüştür.

Baba yaşına göre 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt boyutlarında,

Engelleyci Kontrol ($p=0,089$), *Dikkat* ($p=0,073$), *Çalışma Belleği* ($p=0,043$) alt boyutlarında ve *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* ($p=0,167$) düzeylerinde baba yaşına göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle babası farklı yaş gruplarında yer alan çocukların *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)* alt boyutlarında ve genel puanında birbirine benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir.

J. Baba Mesleğine Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun baba mesleğine göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 14'te gösterilmiştir.

Çizelge 14. Çocukların Baba Mesleği Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	Çalışmıyor	12	3,82	1,08	6,787	3	0,079
	Memur	108	3,65	0,94			
	İşçi	144	3,83	0,80			
	Serbest Meslek	128	3,58	0,85			
Kaba Motor Sebat	Çalışmıyor	12	4,13	0,71	2,548	3	0,467
	Memur	108	3,97	0,80			
	İşçi	144	4,03	0,74			
	Serbest Meslek	128	3,88	0,83			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	Çalışmıyor	12	3,57	1,11	2,047	3	0,563
	Memur	108	3,53	0,85			
	İşçi	144	3,55	0,87			
	Serbest Meslek	128	3,66	0,87			
Çocuklarla Sosyal Sebat	Çalışmıyor	12	3,44	1,08	4,908	3	0,179
	Memur	108	3,56	0,93			
	İşçi	144	3,79	0,83			
	Serbest Meslek	128	3,69	0,80			
Üst Düzey Memnuniyet	Çalışmıyor	12	4,37	0,64	1,073	3	0,784
	Memur	108	4,36	0,55			
	İşçi	144	4,38	0,64			
	Serbest Meslek	128	4,28	0,72			
Olumsuz Tepki	Çalışmıyor	12	3,17	0,84	3,752	3	0,290
	Memur	108	3,51	0,69			
	İşçi	144	3,47	0,82			
	Serbest Meslek	128	3,42	0,56			
Genel Yeterlilik	Çalışmıyor	12	4,02	1,09	6,641	3	0,084
	Memur	108	3,74	1,01			
	İşçi	144	3,93	0,88			
	Serbest Meslek	128	3,66	0,99			
Engelleyici Kontrol	Çalışmıyor	12	32,08	9,20	2,873	3	0,412
	Memur	108	30,40	7,81			
	İşçi	144	31,37	6,35			
	Serbest Meslek	128	30,47	6,25			
Dikkat	Çalışmıyor	12	36,83	6,25	13,235	3	0,004*
	Memur	108	33,65	6,55			
	İşçi	144	33,24	5,97			
	Serbest Meslek	128	31,94	6,52			
Çalışma Belleği	Çalışmıyor	12	22,50	4,54	16,253	3	0,001*
	Memur	108	21,75	3,78			
	İşçi	144	22,14	3,46			
	Serbest Meslek	128	20,05	4,86			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı	Çalışmıyor	12	91,42	18,52	8,630	3	0,035*
	Memur	108	85,80	16,57			
	İşçi	144	86,74	13,61			
	Serbest Meslek	128	82,45	16,13			

(*) $p < 0,05$

Baba mesleğine göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Bilişsel Sebat (p=0,079), *Kaba Motor Sebat* (p=0,467), *Yetişkinlerle Sosyal Sebat* (p=0,563), *Çocuklarla Sosyal Sebat* (p=0,179), *Üst Düzey Memnuniyet* (p=0,784), *Olumsuz Tepki* (p=0,290) ve *Genel Yeterlilik* (p=0,084) anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle baba mesleği farklı olan çocukların *Bilişsel Sebat*, *Kaba Motor Sebat*, *Yetişkinlerle Sosyal Sebat*, *Çocuklarla Sosyal Sebat*, *Üst Düzey Memnuniyet*, *Olumsuz Tepki* ve *Genel Yeterlilik* düzeyleri birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir.

Baba mesleğine göre 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt boyutlarında,

Baba mesleğine göre *Dikkat* (p=0,004), *Çalışma Belleği* (p=0,001), *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı* (p=0,035) düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda,

Dikkat Alt boyutunda,

Babasının mesleği *Serbest Meslek olan* çocuklar ile babası *Çalışmıyor* (p=0,01) olan çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Baba mesleği *Çalışmıyor* olan çocukların dikkat düzeyleri babası *Serbest Meslek olan* çocuklara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Belleği alt boyutunda,

Babasının mesleği *Serbest Meslek olan* çocuklar ile babasının mesleği *Memur* (p=0,041) ve *İşçi* (p=0,002) olarak belirten çocuklar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edildi. Ortalamalar incelendiğinde, baba mesleği *Serbest Meslek olan* çocukların *Çalışma Belleği* alt boyutunda ortalamaları baba mesleği *Memur* ve *İşçi* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Baba mesleğine göre *Engelleyici Kontrol* (p=0,412) alt boyutunda anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile baba mesleği farklı olan çocukların engelleyici kontrol alt boyut düzeyleri birbirine benzediği tespit edilmiştir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) toplam puanında,

Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

K. Baba Öğrenim Durumuna Göre Öz Düzenleme Becerileri ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan 392 okul öncesi dönem çocuğunun baba öğrenim durumuna göre öz düzenleme becerileri ve motivasyon düzeylerinin incelenmesine ilişkin dağılımları Çizelge 15’te gösterilmiştir.

Çizelge 15. Çocukların Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Bilişsel Sebat	İlkokul	18	3,28	1,08	17,773	4	0,001*
	Ortaokul	69	3,45	0,86			
	Lise	115	3,63	0,87			
	Üniversite	183	3,87	0,82			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	3,91	0,78			
Kaba Motor Sebat	İlkokul	18	3,59	1,07	29,290	4	0,000*
	Ortaokul	69	3,63	0,67			
	Lise	115	3,98	0,80			
	Üniversite	183	4,12	0,75			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	4,00	0,60			
Yetişkinlerle Sosyal Sebat	İlkokul	18	3,47	1,29	7,238	4	0,124
	Ortaokul	69	3,39	0,77			
	Lise	115	3,70	0,85			
	Üniversite	183	3,59	0,87			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	3,63	0,50			
Çocuklarla Sosyal Sebat	İlkokul	18	3,42	1,41	8,436	4	0,077
	Ortaokul	69	3,45	0,82			
	Lise	115	3,79	0,75			
	Üniversite	183	3,73	0,86			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	3,83	0,66			
Üst Düzey Memnuniyet	İlkokul	18	3,94	0,78	39,816	4	0,000*
	Ortaokul	69	3,96	0,72			
	Lise	115	4,38	0,59			
	Üniversite	183	4,49	0,57			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	4,37	0,47			
Olumsuz Tepki	İlkokul	18	3,56	0,54	1,422	4	0,840
	Ortaokul	69	3,46	0,64			
	Lise	115	3,39	0,72			
	Üniversite	183	3,48	0,74			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	3,57	0,72			

Çizelge 15. (devamı) Çocukların Baba Öğrenim Durumu Değişkenine Göre “Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)” ve “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)”ndan Aldıkları Puanlara İlişkin Kruskal Wallis H Testi

		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.s.</i>	χ^2	<i>S.d</i>	<i>p</i>
Genel Yeterlilik	İlkokul	18	3,27	1,23	18,652	4	0,001*
	Ortaokul	69	3,47	0,97			
	Lise	115	3,84	0,96			
	Üniversite	183	3,94	0,91			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	3,74	0,50			
Engelleyici Kontrol	İlkokul	18	25,72	9,95	32,183	4	0,000*
	Ortaokul	69	27,86	5,93			
	Lise	115	30,98	6,53			
	Üniversite	183	32,32	6,44			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	31,71	6,85			
Dikkat	İlkokul	18	29,89	7,07	12,080	4	0,017*
	Ortaokul	69	31,84	6,29			
	Lise	115	32,64	6,76			
	Üniversite	183	34,05	5,88			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	32,86	7,63			
Çalışma Belleği	İlkokul	18	18,61	5,04	22,238	4	0,000*
	Ortaokul	69	19,90	4,34			
	Lise	115	21,38	4,46			
	Üniversite	183	22,15	3,57			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	21,86	4,10			
4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)	İlkokul	18	74,22	20,36	24,572	4	0,000*
	Ortaokul	69	79,59	15,13			
	Lise	115	85,01	15,73			
	Üniversite	183	88,52	14,00			
	Yüksek Lisans ve Üzeri	7	86,43	16,55			
Toplam Puanı							

(*) $p < 0,05$

Baba eğitimin durumuna göre yapılan inceleme sonucunda,

Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Alt Boyutlarında,

Bilişsel Sebat ($p=0,001$), *Kaba Motor Sebat* ($p=0,000$), *Üst Düzey Memnuniyet* ($p=0,000$), *Genel Yeterlilik* ($p=0,001$) anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda,

Bilişsel Sebat alt boyutunda,

Babasının eğitim düzeyi *Ortaokul* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *Üniversite* ($p=0,005$) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *Üniversite Mezunu* olanların *Bilişsel Sebat* düzeylerinin babası *Ortaokul* mezunu olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kaba Motor Sebat alt boyutunda,

Babasının eğitim düzeyi *Ortaokul* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *Üniversite* ($p=0,000$) ve *Lise* ($p=0,002$) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *Ortaokul* mezunu olanların *Kaba Motor Sebat* düzeylerinin babası *Lise* ve *Üniversite mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Üst Düzey Memnuniyet, alt boyutunda

Babasının eğitim düzeyi *Ortaokul* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *Üniversite* ($p=0,000$) ve *Lise* ($p=0,001$) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *Ortaokul Mezunu* olanların *Üst Düzey Memnuniyet* düzeylerinin babası *Lise* ve *Üniversite mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Babasının eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile babasının *Üniversite* ($p=0,017$), olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *İlkokul Mezunu* olanların *Üst Düzey Memnuniyet* düzeylerinin babası *Üniversite Mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Genel Yeterlilik alt boyutunda

Babasının eğitim düzeyi *Ortaokul* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *Üniversite* ($p=0,002$) ve *Lise* ($p=0,038$) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *Ortaokul Mezunu* olanların *Genel Yeterlilik* düzeylerinin babası *Lise* ve *Üniversite Mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Yetişkinlerle Sosyal Sebat ($p=0,124$), *Çocuklarla Sosyal Sebat* ($p=0,077$) ve *Olumsuz Tepki* ($p=0,840$) alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edildi. Diğer bir ifade ile babası farklı eğitim düzeyine sahip olan çocukların

Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat ve Olumsuz Tepki düzeyleri birbirine benzerdir.

Baba mesleğine göre 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt boyutlarında,

Engelleyici Kontrol (p=0,000), Dikkat (p=0,017), Çalışma Belleği (p=0,000) alt boyutlarında ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı (p=0,000) düzeylerinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek amacıyla yapılan Bonferroni Düzeltmeli Dunn Çoklu karşılaştırmalar testi sonucunda,

Engelleyici Kontrol,

Babasının eğitim düzeyi *Ortaokul* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *Üniversite* (p=0,000) ve *Lise* (p=0,006) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *Ortaokul Mezunu* olanların *Engelleyici Kontrol* düzeylerinin babası *Lise* ve *Üniversite Mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Babasının eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile babasının *Üniversite* (p=0,002), olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *İlkokul Mezunu* olanların *Engelleyici Kontrol* düzeylerinin babası *Üniversite Mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Dikkat,

Babasının eğitim düzeyi *İlkokul* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *Üniversite* (p=0,009), olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babası *İlkokul Mezunu* olanların *Engelleyici Kontrol* düzeylerinin babası *Üniversite Mezunu* olanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Belleği

Babasının eğitim düzeyi *Üniversite* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *İlkokul* (p=0,01) ve *Ortaokul* (p=0,001) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babasının eğitim düzeyi

Üniversite olan çocukların *Çalışma Belleği* düzeylerinin *İlkokul* olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı

Babasının eğitim düzeyi *Üniversite* olan çocuklar ile babasının eğitim düzeyi *İlkokul* ($p=0,015$) ve *Ortaokul* ($p=0,000$) olanlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde babasının eğitim düzeyi *Üniversite* olan çocukların *4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puan Ortalaması* düzeylerinin *İlkokul* olanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

VI. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ile öz-düzenleme becerileri arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma sonuçları konuyla ilgili yapılan diğer çalışmalarla birlikte yorumlanmıştır.

Yapılan araştırma sonunda Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik gibi faktörlerin Engelleyici Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği ve Öz Düzenleme Becerileri ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Bu ilişki, bu faktörlerin öz düzenleme becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Benzer olarak Özbey'in (2019) çalışması, çocukların motivasyon düzeyleri ile öz düzenleme becerileri arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Berhenke (2013) çalışması, motivasyon ve öz düzenleme becerilerinin birbiriyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. Çalışmada yüksek motivasyona sahip bireylerin genellikle yüksek öz düzenleme becerilerine sahip olduğu ifade edilmektedir. İçsel motivasyonun küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi, davranışların düzenlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Araştırmalar, öğrenme için gerekli davranışların düzenlenmesinde içsel motivasyonun önemine vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla, öz düzenleme becerileri düzeyi ile motivasyon düzeyi arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır (Akbaba, 2006).

Çocukların cinsiyetine göre yapılan incelemede, Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) ölçeği alt boyutlarında, Kaba Motor Sebat ve Olumsuz Tepki alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Buna karşılık Bilişsel Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet ve Genel Yeterlilik alt boyutlarında erkek ve kız çocuklar arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Kız çocukların, bu alt boyutlarda erkek çocuklara göre daha yüksek derecede olduğu görülmüştür. 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt

boyutlarında, Engelleyici Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puan düzeylerinde kız ve erkek çocuklar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş; kız çocukların bu alanlarda daha yüksek derecede olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, Özbey ve Dağlıoğlu'nun (2017) çalışmalarındaki kız çocuklarının yüksek motivasyon düzeyleri ile uyumludur. Ayrıca, McGeown vd. (2012) tarafından yapılan çalışma ve Wolter vd. (2015) tarafından belirtilen rol beklentilerinin de benzer sonuçları desteklediği görülmektedir. Ancak, Ertürk Kara ve Gönen'in (2015) çalışmasındaki öz düzenleme becerileri açısından anlamlı farklılık bulunmaması, literatürdeki diğer bulgularla çelişmektedir. Aksoy ve Tozduman Yaralı (2017) ve Raffaelli vd. (2005) tarafından yapılan araştırmalar, kız çocuklarının erkek yaşlılarına göre daha üst derecede öz düzenleme becerisine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalar, motivasyon ve öz düzenleme becerilerinin genel olarak kız çocuklarında daha yüksek olduğunu gösterirken, bu farklılığın kültürel faktörlerden etkilendiğini belirtmektedir. Yani, çocukların motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerindeki bu kültürel etkileşim, kız ve erkek çocuklarının nasıl yetiştirildiğine dair belirleyici bir rol oynadığı söylenebilir. Toplumların cinsiyetle ilgili beklentileri, çocuklara yönelik eğitim ve yetiştirme tarzlarını şekillendirmektedir. Bu beklentiler, çocuklara hangi yetenekleri geliştirmeleri gerektiği konusunda bilinçli veya bilinçsiz yönlendirmelerde bulunabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, kardeş sayısının çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğu görülmektedir. Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik düzeylerinde kardeş sayısına bağlı bir farklılık belirlenmemiştir, yani bu motivasyon ölçütlerinde benzerlik gözlemlenmiştir. Ayrıca, yapılan diğer bir çalışmada ise okul öncesi dönemdeki çocukların motivasyon düzeyleri ailedeki çocuk sayısına göre değerlendirilmiş ve çeşitli alt boyutlarda farklılıklar belirlenmiştir (Gayret, 2021). Bu bulgular, çocukların motivasyon düzeylerinin aile içi dinamiklere bağlı olarak şekillendiğini ve özellikle kardeş sayısının bu dinamikleri etkileyebileceğini göstermektedir. Külünk Akyurt (2019) tarafından yapılan çalışmada kardeş sayısının artmasıyla birlikte ebeveynlerin çocuklarla ilgilenme sürelerinin

bölünmesi ve yeterli düzeyde ilgi gösterememe durumlarının oluşması sonucunda çocukların motivasyon düzeylerinde negatif bir ilişki gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, aile içi etkileşimlerin ve çocuk sayısının çocukların motivasyon düzeylerini nasıl etkilediği daha geniş bir perspektifle değerlendirilmelidir.

Mercan (2019) tarafından yapılan araştırma da benzer bir şekilde, kardeş sayısı değişkenine göre çocukların öz düzenleme becerilerinde farklılık olmadığını belirtmiştir, bu da bulguların birbirini desteklediğini göstermektedir. Öte yandan, Tutkun vd. (2016) araştırmalarında ailedeki kardeş sayısının artmasıyla öz düzenleme becerilerinin azaldığı ve tek çocukların öz düzenleme becerilerinin iki veya daha fazla kardeşi olanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ural vd. (2020) tarafından yapılan araştırmada da tek çocukların dikkat/dürtü kontrolü, olumlu duygu ve toplam puan bakımından kardeşi olan çocuklardan daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Kardeş sayısı arttıkça, her bir bireyin aile içindeki rolleri ve sorumlulukları değişebilir. Bu durum, çocukların kendi ihtiyaçlarını karşılama ve öz düzenleme becerilerini geliştirme süreçlerini etkileyebilir. Bu sonuçlar literatürde farklı sonuçların olduğuna işaret etmektedir. Kardeş sayısının motivasyon düzeylerine olan etkisi, aile içindeki karmaşık dinamiklerle sıkı bir şekilde bağlantılıdır. Araştırma sonuçları, çocuk sayısının artmasıyla birlikte ebeveynlerin çocuklarına ayırdığı zamanın bölünmesinin ve ilgi gösterme süreçlerinin zorlaşmasının, çocukların motivasyon düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir. Bu durum, kardeş sayısının artmasıyla birlikte aile içindeki kaynakların daha fazla paylaşılmasının ve her çocuğa yeterince özel ilginin gösterilememesinin motivasyon düzeylerini olumsuz etkileyebileceğini öne sürmektedir.

Bu araştırma, doğum sırasının çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde genel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik alt boyutlarında doğum sırasına bağlı önemli bir farklılık belirlenmemiştir, yani bu motivasyon ölçütlerinde benzerlik gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, literatürdeki diğer araştırmalarla da uyumludur. Araştırma, Yavuz (2006), Arslan (2017), Türkmen (2019) ve Akbaba (2006) gibi diğer araştırmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir. Bu araştırmalar da çocukların motivasyon düzeylerinin kardeş sayısı veya ailedeki çocuk sayısı gibi faktörlere bağlı olarak anlamlı bir

şekilde değişmediğini göstermektedir. Buna karşın, Türkmen (2019) araştırmasının bulgularına benzer olarak, ailedeki çocuk sayısının çocukların motivasyon düzeylerini etkileyebileceği ve bu etkinin bazı alt boyutlarda farklılık gösterebileceği ifade edilmiştir. Çocukların aile dinamikleri, kardeş ilişkileri ve ailedeki genel atmosfer, motivasyon düzeylerini etkileyen faktörler olarak ortaya çıkabilir. Bu nedenle, çocukların motivasyon düzeylerini anlamak için tek bir değişkenin (örneğin, doğum sırası) dışındaki diğer faktörleri de dikkate almak önemlidir. Sonuç olarak, bu araştırma, doğum sırasının çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde genel bir etkisinin olmadığını, ancak belirli alt boyutlarda farklılıkların ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Ailedeki çocuk sayısı ve motivasyon arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine anlamak için gelecekteki araştırmaların, bu faktörleri daha kapsamlı bir şekilde ele alması gerekebilir.

Bu araştırma, farklı doğum sırasına sahip çocuklar arasında 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir. Yani, Engelleyici Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı açısından farklı doğum sırasına sahip çocukların öz düzenleme yetenekleri birbirine benzerdir. Bu sonuç, Fındık'ın (2012) araştırmasıyla paralellik göstermektedir, çünkü bu araştırmada da doğum sırasının çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde etkili olmadığı saptanmıştır. Ancak, Ural vd. (2020), tarafından yapılan araştırma bu bulgulara tam olarak uymamaktadır. Ural vd. (2020), yaptıkları araştırmada, çocukların öz düzenleme becerilerinden olumlu duygu boyutu ve toplam puanlarında çocukların doğum sırasının anlamlı bir farklılık meydana getirdiğini belirlemişlerdir. Puan ortalamalarına bakıldığında, ilk çocukların dikkat/dürtü kontrolü, olumlu duygu ve toplam puan ortalamalarının diğer gruplardaki çocukların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu araştırmalardaki çelişkili bulguları, öz düzenleme becerileri ile doğum sırası arasındaki ilişkinin karmaşıklığını göstermektedir. Çocukların gelişimini etkileyen birçok faktör, karmaşık bir etkileşim ağı içinde bulunmaktadır. Aile içi dinamikler, çocuğun yetiştiği aile yapısı, aile üyeleri arasındaki iletişim ve ilişkiler, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini belirleyebilir. Eğitim düzeyi, ailenin eğitim seviyesi çocuğun öğrenme olanaklarına ve akademik başarısına

etki edebilir. Kültürel farklılıklar, çocuğun değerleri, normları ve dünya görüşünü şekillendirir, bu da sosyal uyum ve duygusal zekâ üzerinde etkili olabilir. Ekonomik durum, ailelerin maddi kaynaklara erişimini belirler ve bu durum çocuğun genel yaşam koşulları ile doğrudan ilişkilidir. Genetik faktörler, çocuğun zeka düzeyi, öğrenme tarzları ve genel kognitif yetenekleri üzerinde etkili olabilir. Bu faktörler arasındaki kompleks etkileşim, her çocuğun benzersiz bir gelişim süreci yaşamasına neden olur. Çocukların öz düzenleme becerilerini anlamak için, bu çeşitli faktörlerin bir araya geldiği bütünlüğü göz önünde bulundurmak önemlidir.

Araştırma, okul öncesi eğitime devam etme süresi göz önüne alındığında Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) alt boyutları arasında anlamlı farklılıkların bulunduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar, Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik düzeylerinde belirlenmiştir. Bu bulgular, okul öncesi eğitim süresinin çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde etkili bir faktör olabileceğini işaret etmektedir. Şevgin'in (2013) araştırmasında okul öncesi eğitimin çocuklarının Fen Bilimleri dersine yönelik motivasyon düzeylerinde belirgin bir etkisi olmadığı bulgusuna karşın, bu araştırma okul öncesi eğitim süresinin çeşitli motivasyon ölçütleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Aktan'ın (2012) çocukların akademik başarısı, öz düzenleme becerisi ve motivasyonu üzerindeki ilişkiyi incelediği araştırmasındaki sonuçlarla da paralellik göstermekte, okul öncesi eğitim alan çocukların lehine anlamlı farklılıkların olduğunu işaret etmektedir. Türkmen'in (2019) araştırmasıyla uyumlu olarak, bu araştırma da okul öncesi eğitime 2 yıl ve üzeri devam eden çocukların motivasyon düzeylerinde avantajlı olduklarını belirtmektedir. Sonuç olarak, okul öncesi eğitim süresinin çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu ve bu sürenin arttıkça çeşitli motivasyon ölçütlerinde daha yüksek performansla ilişkilendirildiği söylenebilir. Bu durumda okul öncesi eğitimin, çocuğun yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olarak kendi potansiyelini fark etmesini sağladığı ve bunun da çocuğun öğrenmeye olan ilgisini arttırarak; motivasyonunu güçlendirdiği söylenebilir. Ayrıca, okul öncesi eğitimin bilişsel ve sosyal gelişime olumlu etkileri olduğu belirtilmiştir. Bu, çocuğun sadece akademik başarıda değil, aynı zamanda genel

motivasyon gelişiminde de olumlu bir etki yaratır. Bu noktada, çocuğun okul öncesi eğitim alması ne kadar uzun sürerse, motivasyon düzeyinin o kadar olumlu bir şekilde etkilenebileceği öngörülebilir.

Yapılan araştırma sonucunda, üç yıl veya daha uzun süre okul öncesi eğitim alan çocukların Engelleme Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği ve öz düzenleme becerileri açısından daha yüksek puanlar elde ettiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, uzun süreli okul öncesi eğitimin çocukların genel gelişimine olumlu katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Tuzcuoğlu vd. (2019) araştırmasında da benzer bir bulguya rastlanmıştır; çalışmada, okul öncesi eğitime devam süresinin çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde istatistiksel olarak farklılık yarattığı belirtilmiştir. Ek olarak, Tekin ve Koçyiğit'in (2020) araştırmasına göre, erken çocukluk dönemi çocuklarının öz düzenleme becerileri, okul öncesi kuruma devam etme süresine göre istatistiksel olarak farklılık göstermektedir. Yapılan karşılaştırmalarda, çeşitli devam süreleri arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. İkinci Vural'ın (2012) araştırması okul öncesi eğitim alan çocukların öz düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu da genel bulguyla uyumludur ve uzun süreli okul öncesi eğitimin çocukların öz düzenleme yeteneklerini artırabileceğini destekler. Bu sonuçlar, eğitim ortamlarının, programlarının ve öğretim yaklaşımlarının çocukların öz düzenlemesini destekleyecek şekilde düzenlenmesinin önemini vurgular. Aydın ve Ulutaş'ın (2017) belirttiği gibi, çocuklar arasındaki öğrenme etkileşimleri, öğretmen-çocuk ilişkisi ve sınıf atmosferi, bu becerilerin gelişimini etkileyen kritik unsurlardır. Okul öncesi eğitim süresinin çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu bulgusu, erken çocukluk döneminin eğitimdeki kritik rolünü vurgulayarak çocukların yaşamları boyunca temel alacakları beceri setinin bu dönemde oluşmaya başladığını işaret etmektedir. Erken çocukluk, bireyin temel sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimini deneyimlediği kritik bir aşamadır. Bu dönemde çocuklar, çevreleriyle etkileşime geçmeye başlar, temel dil becerilerini kazanır, sosyal ilişkiler geliştirir ve dünya hakkında temel kavramlar oluşturmaktadır. Özellikle okul öncesi eğitim programları, çocuklara bu dönemde önemli beceriler kazandırmak amacıyla tasarlanmaktadır. Bu programlar, çocukların duygusal kontrol, dikkat, çalışma

belleği gibi öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine yönelik etkinlikleri içermektedir.

Yapılan araştırmalarda, çocukların motivasyon düzeylerini değerlendiren Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)'in Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat ve Olumsuz Tepki alt boyutlarında anne yaşının etkisinin belirlenmediği gözlemlenmiştir. Yani, bu ölçümlerde yaşa bağlı anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet ve Genel Yeterlilik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikle çocuğun motivasyonunu etkileyen unsurların çoğunun sosyal etkileşim, Çocuklarla Sosyal Sebat ve Üst Düzey Memnuniyet ile bağlantılı olduğu sonucu dikkat çekmektedir. Bu durum, çocuğun motivasyon düzeyini anlamak için sadece bilişsel veya motor becerilere odaklanmanın yeterli olmadığını, sosyal etkileşim ve memnuniyetin de önemli rol oynadığını göstermektedir. Gayret (2021), tarafından yapılan araştırmada, Üst Düzey Memnuniyet alt boyutunda annenin yaşının anlamlı bir farklılık yarattığı tespit edilmiştir. Bu durumda, 30 yaş ve üstü yaşa sahip annelerin çocuklarının Üst Düzey Memnuniyet puan ortalamasının, 29 yaş ve altındaki annelerin çocuklarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Yani, anne yaşının bu özel alt boyutta çocuğun motivasyon düzeyini etkilediği görülmüştür. Bu sonuç, annenin yaşının çocuğun memnuniyet algısını şekillendirebileceğini ve bu durumun genel motivasyon düzeyini etkileyebileceğini öne sürmektedir. Arslan (2017) ve Bozkurt Yükçü (2017), araştırma sonuçlarından farklı olarak, çocukların içsel motivasyon düzeyleri ve duygu düzenleme becerileri üzerinde anne yaşının belirgin bir etkisi olmadığı görülmüş; ancak, bu özellikle sosyal etkileşim ve memnuniyet odaklı alt boyutlarda farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Motivasyon düzeyini etkileyen faktörlerin çoğunun sosyal etkileşim ve memnuniyet ile ilişkilendirilmiş olması, çocukların gelişim sürecinde annenin yaşının nasıl bir etki yarattığını anlamayı karmaşıklaştırabilir. Çocuğun motivasyonunu oluşturan unsurlar genellikle sosyal etkileşim, memnuniyet ve çocuğun çevresiyle olan ilişkilerine dayanır. Bu bağlamda, annenin yaşının, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi üzerindeki potansiyel etkileri, motivasyon düzeyini dolaylı olarak etkileyebilir. Örneğin, yaşça daha genç annelerin, çocuklarına karşı daha enerjik ve fiziksel olarak aktif

olma eğiliminde olmaları, çocuğun memnuniyet düzeyini artırabilir. Diğer yandan, yaşça daha büyük annelerin, çocuklarına daha fazla deneyim ve bilgi sağlama potansiyeli olabilir, bu da çocuğun bilişsel gelişimini destekleyerek motivasyonunu artırabilir. Dolayısıyla, anne yaşının sosyal etmenleri nasıl etkilediğini anlamak, çocuğun motivasyon düzeyini anlamak için gereklidir ve bu konuda daha fazla araştırma yapılması bu karmaşıklığın anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarında Engelleyici Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı düzeylerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Özellikle Engelleyici Kontrol ve Dikkat alt boyutlarında çocukların anne yaşına bağlı olarak farklı öz düzenleme becerilerine sahip olduğu görülmüştür. Bu durum, belirli yaş aralığındaki annelere sahip çocukların, özellikle Dikkat ve Engelleyici Kontrol altındaki öz düzenleme becerilerinde diğer yaş gruplarına göre avantajlı olabileceğini göstermektedir. Ural vd. (2020), tarafından yapılan bir araştırmaya dayanarak, 24-29 yaş aralığındaki annelere sahip olan çocukların, ileri yaşta annelere sahip olan çocuklara göre öz düzenleme becerilerinin daha gelişmiş olduğu belirlenmiştir. Ancak, İlgar ve Akbaba (2017) araştırmasının sonuçlarına ters düşerek, genç yaşlarda annelere sahip olan çocukların öz düzenleme becerilerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Elde edilen çelişkili sonuçlar, çocuğun öz düzenleme becerilerini etkileyen bir faktör olan anne yaşının karmaşık bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu karmaşıklığın sebepleri arasında anne öğrenim durumu, yaşanan coğrafi bölge, sosyoekonomik durum ve kültürel faktörler gibi birçok etkenin etkileşimi bulunabilir. Belirli bir yaş aralığındaki annelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerinde avantajlı olması, pek çok kompleks faktörün etkileşimine dayanabilir. Bu durumu anlamak için bir dizi olası neden düşünülebilir. İlk olarak, bu yaş aralığındaki annelerin çocuk yetiştirme yöntemleri üzerinde odaklanılabilir. Belirli bir yaş aralığındaki anneler, teknolojik gelişmeler, eğitim kaynaklarına erişim ve bilgiye ulaşma konusundaki daha güncel yaklaşımlara sahip olabilirler. Bu, çocuklarına daha çeşitli ve zengin öğrenme deneyimleri sunarak öz düzenleme becerilerini olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca, belirli bir yaş aralığındaki annelerin sosyal etkileşim

düzeyleri de önemli bir etken olabilir. Bu anneler, gençliklerinde benzer yaş gruplarından daha fazla sosyal bağlantıya sahip olabilir ve bu durum, çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine ve dolayısıyla öz düzenleme becerilerini güçlendirmelerine katkıda bulunabilir.

Yapılan araştırma, genel olarak çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde anne mesleğinin sınırlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Özellikle Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18)'in çoğu alt boyutunda anne mesleğine bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, Kaba Motor Sebat alt boyutunda belirlenen anlamlı farklılık, spesifik bir motor beceri ile ilişkili olabilir. Diğer yandan, önceki benzer araştırmalara referansla, annenin çalışma durumu üzerindeki etkileri inceleyen birkaç örnek araştırma incelendiğinde, araştırmanın bu konuda ortaya koyduğu sonuçların çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Yavuz (2006) ve Arslan (2017), araştırmalarında annenin çalışma durumu ile çocukların motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmazken, Özcan ve Kaya (2017), Özbey (2018), gibi araştırmalarda annenin çalışma durumu ile motivasyon arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, genel olarak çocukların motivasyon düzeylerinin anne mesleğinin üzerinde sınırlı bir etkisi olduğunu göstermektedir. Özellikle DMQ18 ölçeğinin çoğu alt boyutunda anne mesleğine bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, Kaba Motor Sebat alt boyutunda belirlenen anlamlı farklılık, spesifik bir motor beceri ile ilişkili olabilir. Bu durum, belirli bir beceri alanındaki anne mesleğinin çocuğun motivasyon düzeyini etkileyebileceğini düşündürmektedir. Belirli bir beceri alanındaki anne mesleği, çocuğun bu alandaki gelişimini etkileyebilir ve bu da çocuğun motivasyon düzeyini etkileyebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, öz düzenleme becerilerini değerlendiren ölçeğin Engelleyici Kontrol, Dikkat ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı alt boyutlarında anne mesleğinin çocukların performansları üzerinde anlamlı bir etkisi ortaya çıkmamıştır. Bu, söz konusu beceri alanlarına sahip çocuklar arasında farklı meslek gruplarına bağlı olarak belirgin bir farklılık olmadığını göstermektedir. Ancak, Çalışma Belleği alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bu durum, çocukların anne mesleğine bağlı olarak özellikle Çalışma Belleği

becerilerinde farklı performans gösterdiğini göstermektedir. Çalışma Belleği, çocukların bilgiyi düzenleme, planlama ve hedeflere odaklanma gibi kognitif süreçleri içeren önemli bir öz düzenleme becerisi olarak kabul edilmektedir. Tekin ve Koçyiğit'in (2020) çalışmasında annenin ve babanın çalışma durumunun öz düzenleme becerilerini etkilemediği sonucu, bu araştırmanın sonuçlarıyla bir örtüşme göstermektedir. Öztapak'ın (2017), çalışmasındaki bulgular da benzer şekilde, öz düzenleme becerilerinin anne veya babanın mesleğinden anlamlı derecede etkilenmediğini saptamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öz düzenleme becerilerini değerlendiren ölçeğin Engelleyici Kontrol, Dikkat ve 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Toplam Puanı alt boyutlarında anne mesleğinin çocukların performansları üzerinde anlamlı bir etkisi olmamıştır. Bu durum, belirli öz düzenleme becerileri alanlarında farklı meslek gruplarına bağlı olarak çocuklar arasında belirgin bir farklılık olmadığını göstermektedir. Ancak, Çalışma Belleği alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Çalışma belleği becerilerindeki bu farklılık, belirli meslek gruplarının çocukların bilişsel süreçleri üzerinde etkisi olabileceğini düşündürülebilir. Örneğin, belirli mesleklerde çalışan annelerin, çocuklarının bu alanlarda daha fazla destek ve öğrenme fırsatına sahip olabileceği ve bu nedenle çalışma belleği becerilerinde avantajlı olabileceği düşünülebilir.

Araştırmada, annelerin eğitim düzeyine göre Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) alt boyutlarından Olumsuz Tepki dışında, diğer alt boyutlarda anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Örneğin, Bilişsel Sebat ve Kaba Motor Sebat alt boyutlarında üniversite mezunu annelere sahip çocukların düzeyi diğerlerinden yüksekken, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat ve Üst Düzey Memnuniyet alt boyutlarında farklı eğitim düzeylerine sahip annelerin çocukları arasında belirgin farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırma, Genel Yeterlilik alt boyutunda annenin eğitim düzeyine bağlı olarak çeşitli anlamlı farklılıklar tespit etmiştir. İlkokul mezunu annelere sahip çocukların Genel Yeterlilik düzeyi, lise ve üniversite mezunu annelere sahip olanlara kıyasla daha düşük bulunmuştur. Bu bulgular, anne eğitim düzeyinin çocukların motivasyon düzeyini etkileyebileceğini ve bu etkinin motivasyonun alt bileşenlerine göre değişebileceğini göstermektedir. Motivasyon düzeyinin annenin öğrenim durumuna göre değişiklik gösterdiğini ortaya koyan bir dizi araştırma

bulunmaktadır (Yerlikaya, 2014; Akdemir, 2006). Örneğin, Katrancı (2015), yaptığı araştırmada anne öğrenim durumu ile çocukların kitap okuma motivasyonu arasında, üniversite ve lise mezunu annelerin çocuklarının lehine anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular, motivasyon düzeyi ile annenin öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını göstermektedir. Sabuncuoğlu ve Tüz (2003) tarafından belirtilene göre, iş sahibi olma, topluluğa üyelik, kariyerde yükselme, beğenilen bir birey olma ve tanınma gibi duygular, sosyal içerikli güdülerimizi oluşturmaktadır. Sosyal içerikli güdüler, fizyolojik ihtiyaçlardan sonraki gereksinimler olup, insanın insan olma sürecinde iletişim duygularını şekillendirir. Bu güdüler, hayat boyunca varlığını sürdürürler. Çocukluk döneminden başlayarak okul başarısı elde eden çocuklar, büyüdüklerinde iyi bir iş ve kariyer hedeflerine sahip olma arzusunu taşırlar (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2003). Ancak, Toplu'nun (2019), araştırmasında anne öğrenim durumunun, çocuğun akademik motivasyon düzeyinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Bu çelişkili sonuçlar, anne öğrenim durumunun çocukların motivasyon düzeyini etkileme konusundaki karmaşıklıkla vurgulamaktadır. Motivasyon, bireyin davranışlarını yönlendiren, sürdüren ve belirli hedeflere odaklanmasını sağlayan karmaşık bir olgudur. Bu karmaşıklık, birçok faktörün etkileşiminden kaynaklanır ve bireyin içsel ve dışsal dünyası arasındaki dinamik ilişkilere dayanır. Özellikle çocuk motivasyonunu etkileyen faktörler arasında, anne mesleği, eğitimi ve sosyoekonomik durumu gibi bir dizi önemli etken bulunmaktadır. Anne mesleği, çocuğun yaşamındaki rol modellerden biri olarak, onun tutumları, değerleri ve hedefleri üzerinde etki edebilir. Çocuklar, anne figüründen aldıkları destek ve rehberlikle kendi motivasyonlarını şekillendirebilirler. Örneğin, bir anne çocuğuna çalışma hayatındaki zorlukları aşma konusundaki deneyimlerini paylaşarak, çocuğunun benzer bir güçlük karşısında motivasyonunu artırabilir.

Araştırma bulgularına göre, annesinin eğitim düzeyi yüksek olan çocukların öz düzenleme becerileri düzeyleri daha yüksektir. Bu durum, annelerin eğitim düzeyinin, çocukların öz düzenleme becerileri gelişimini desteklediğini göstermektedir. Yaşar Ekici'nin (2015) araştırması, anne eğitim düzeyinin okul öncesi çocukların sosyal davranışları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Özbey'in (2018), araştırması ise öz düzenleme puanlarında anne öğrenim durumu

değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmadığını göstermektedir. Anne eğitim düzeyi, genellikle aile ekonomik durumu, sosyal ağlar ve kaynaklara erişim açısından belirleyici olabilir. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip anneler, çocuklarına daha fazla kaynak ve destek sağlama konusunda avantajlı olabilirler. Bunun yanında daha yüksek eğitim düzeyine sahip anne-babalar arasında daha etkili iletişim ve destek sağlama olasılığının yüksek olması çocukları da etkileyecektir.

Araştırmada, baba yaşının Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) alt boyutları üzerinde genel anlamda belirleyici bir etkisi olmadığı görülmüştür. Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Üst Düzey Memnuniyet ve Olumsuz Tepki alt boyutlarında baba yaşına bağlı anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Diğer bir deyişle, bu motivasyon ölçütleri açısından baba yaşının çocukların düzeyleri üzerinde belirgin bir etkisi bulunmamıştır. Ancak, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat ve Genel Yeterlilik alt boyutlarında baba yaşına göre anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Gözübüyük (2020) tarafından yapılan bir araştırma, babaların yaşının çocukların motivasyon düzeylerini etkilemediğini göstermiştir. Bozkurt Yükçü (2017)'nin araştırmasında ise baba yaşının çocukların sosyal problem çözme becerileri üzerinde etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, araştırma sonuçları, baba yaşının motivasyon alt boyutlarından ziyade sosyal beceri ve yeterlilik düzeyleri üzerinde daha belirgin bir etkisi olduğunu işaret etmektedir. Baba, çocuklar için bir rol model olarak önemli bir figürdür. Baba yaşının çocuğun sosyal beceri ve yeterlilik düzeyleri üzerinde daha fazla etkili olması, çocuğun baba davranışlarını örnek alması veya baba tarafından sergilenen becerilere daha fazla duyarlılık göstermesiyle ilişkilendirilebilir.

Baba yaşı değişkenine göre yapılan incelemede, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yani, baba yaşının çocukların Çalışma Belleği alt boyutları ve genel öz düzenleme becerileri düzeyi üzerinde belirgin bir etkisi bulunmamıştır. Bu sonuçlar, farklı yaş gruplarındaki babalara sahip çocukların öz düzenleme becerileri açısından benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir. Özellikle Engelleyici Kontrol, Dikkat, Çalışma Belleği gibi alt boyutlarda yaşa bağlı bir varyansın gözlenmemesi, baba yaşının öz düzenleme becerileri üzerinde spesifik

bir etkisinin olmadığını düşünebilir. Ural vd. (2020), tarafından yürütülen araştırmada, 24-29 yaş aralığındaki babalara sahip çocukların öz düzenleme becerileri değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular şu şekildedir: Dikkat/dürtü kontrolü altındaki puan ortalamaları, ileri yaşlarda babaya sahip olan çocuklardan daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, olumlu duygu altındaki puan ortalamaları ise kendi babalarından daha ileri yaşta babaya sahip olan çocukların puan ortalamalarından daha düşük çıkmıştır. Bununla birlikte, yapılan istatistiksel analizlerde dikkat/dürtü kontrolü, olumlu duygu ve toplam puanlar açısından çocukların babalarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgular, genel olarak baba yaşının çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Baba yaşının etkisi, çocuğun farklı yaş dönemlerinde ihtiyaç duyduğu rehberlik, destek ve modelleme üzerinde değişiklik gösterebilir. Örneğin, genç bir baba, enerjik ve oyun odaklı bir etkileşimle çocuğun motor becerilerini destekleyebilir. Daha yaşlı bir baba ise, yaşam deneyimleriyle çocuğa farklı perspektifler sunabilir ve duygusal zekasını güçlendirebilir. Baba yaşının çocuğun öz düzenleme becerilerine etkisi, baba-çocuk etkileşiminin niteliği ve bu etkileşimin sıklığıyla da ilgilidir. Baba, çocuğa sorumluluk alma, hedef belirleme, duygusal kontrol gibi becerileri öğretebilirken, yaşına bağlı olarak bu konudaki deneyim ve bilgisi değişebilir. Buna ek olarak, baba-çocuk ilişkisi, çocuğun sosyal becerilerini geliştirmesi ve duygusal zekasını güçlendirmesi açısından önemlidir. Baba, çocuğa sosyal etkileşimlerde nasıl başarılı olunacağını öğretebilir ve çocuğun kendini ifade etmesine olanak tanıyabilir.

Araştırma, baba mesleğine göre incelendiğinde, Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) alt boyutlarında (Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat, Üst Düzey Memnuniyet, Olumsuz Tepki ve Genel Yeterlilik) anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yani, çeşitli baba mesleklerine sahip çocukların bu motivasyon ölçütleri üzerinde benzer bulgulara sahip oldukları tespit edilmiştir. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği alt boyutlarından Engelleyici Kontrolde ise baba mesleğine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir; yani farklı baba mesleklerine sahip çocukların Engelleyici Kontrol düzeyleri benzerdir. Ancak, Dikkat, Çalışma Belleği ve Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği toplam puanında baba mesleğine bağlı olarak

anlamli farklılıklar saptanmıştır. Dikkat alt boyutunda, babası çalışmayan çocukların dikkat düzeyi, babası serbest meslek sahibi olan çocuklardan daha yüksek bulunmuştur. Çalışma belleği alt boyutunda ise, babası serbest meslek sahibi olan çocukların çalışma belleği düzeyi, babası memur veya işçi olan çocuklardan daha düşük çıkmıştır. Bu bulgular, baba mesleğinin çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Özellikle Dikkat ve Çalışma Belleği alt boyutlarındaki farklılıklar, baba mesleğinin çocukların bilişsel yetenekleri üzerindeki potansiyel etkilerini yansıtabilir. Aktan'ın (2012) araştırmasında babanın mesleği ile motivasyon düzeyleri arasında belirgin farklılıklar saptanmış; özellikle babası memur olan çocuklarda diğer meslek gruplarına kıyasla daha yüksek motivasyon düzeyleri bulunmuştur. Özbey'in (2018) araştırmasında ise çocuklarla sosyal sebat ve üst düzey memnuniyet alt boyutlarında baba mesleği değişkenine göre anlamlı farklılıklar belirlenmiş, farklı meslek grupları arasında çocukların sosyal sebat ve memnuniyet düzeylerinde çeşitlilik gözlemlenmiştir. Bu, baba mesleğinin çocukların motivasyon ve sosyal becerileri üzerindeki potansiyel etkilerini vurgulamaktadır. Baba mesleğinin çocuğun motivasyon ve sosyal becerileri üzerindeki potansiyel etkisi, genellikle ailenin sosyoekonomik durumunu yansıtmasıyla ilgilidir. Baba, ailenin gelir seviyesini ve genel yaşam standartlarını belirleyen bir faktör olarak önemli bir rol oynar. Sosyoekonomik durum, çocuğun eğitim ve sosyal çevresini şekillendirir, bu da motivasyon düzeyini etkiler. Çocuğun eğitim ortamı, aile bütçesi, kültürel deneyimleri ve yaşam koşulları, motivasyonunu etkileyen unsurları oluşturabilir. Örneğin, ekonomik olarak güçlü bir aile, çocuğun eğitime daha fazla kaynak ayırabilir ve çeşitli sosyal aktivitelere katılımını destekleyebilir. Bu, çocuğun motivasyonunu artırabilir ve sosyal becerilerini geliştirmesine yardımcı olabilir.

Baba mesleği üzerine yapılan analizlerde, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği Toplam Puanlarında yapılan karşılaştırmalarda yalnızca Engelleyici Kontrol alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Yani, çeşitli baba mesleklerine sahip çocuklar arasında öz düzenleme becerileri toplam puanlarında istatistiksel olarak belirgin bir çeşitlilik saptanmamıştır. Baxter (2009), tarafından yapılan bir araştırma, babanın iş yaşamında geçirdiği zamanın artmasıyla birlikte, çocuklarıyla geçirdiği zamanın azaldığını vurgulamıştır. Baba çalışma durumu ile

baba tutumları arasındaki ilişki göz önüne alındığında, babaların çocuklarıyla yaşadığı olumlu deneyimlerin, çocukların öz düzenleme yeteneklerinde artışa neden olabileceği söylenebilir. Babaların, meslekleri kaynaklı olumsuz etkileri en aza indirgeyip, çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde etkili olmaları, baba mesleğinin çocukların öz düzenleme becerileri üzerindeki olumsuz etkisini en aza indirebilir. Düşük gelirli ailelerin ekonomik durumlarının, çocukların öz düzenleme yeteneklerini olumsuz yönde etkileyebileceği bilinmektedir (Evans ve Kim, 2013). Yanbak Özsoy (2019), tarafından yapılan bir araştırmada, tekniker-mühendis mesleğine sahip olan babaların çalışma koşullarının ve ekonomik kazançlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda, babaların çocuklarının öz düzenleme yeteneklerine olumlu bir katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Baba mesleğinin çocukların öz düzenleme becerilerine etkisi, karmaşık bir etkileşim ağı içerir ve birçok faktörü içermektedir. Baba-çocuk etkileşimi, bu denge üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Babaların çocuklarıyla kurdukları duygusal bağ, etkileşim kalitesi ve iletişim tarzları, çocuğun özgüvenini ve öz düzenleme becerilerini şekillendirme potansiyeline sahiptir. Baba figürü, çocuğun kendini ifade etme yeteneğini, sorumluluk duygusunu, problem çözme yetilerini ve duygusal kontrolünü geliştirmede önemli bir rol oynayabilir. Ayrıca, baba mesleğinin çocuğun eğitim ve sosyal çevresini etkilemesi, çocuğun öz düzenleme becerilerini etkileyebilir. Bu karmaşıklık, baba mesleğinin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini anlamak için çoklu faktörlerin dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Baba öğrenim durumuna yönelik yapılan incelemede, çocukların Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) alt boyutlarında Yetişkinlerle Sosyal Sebat, Çocuklarla Sosyal Sebat ve Olumsuz Tepki düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Üst Düzey Memnuniyet ve Genel Yeterlilik alt boyutlarında belirgin farklılıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle, baba öğrenim durumu yüksek olan çocukların Bilişsel Sebat, Kaba Motor Sebat, Üst Düzey Memnuniyet ve Genel Yeterlilik düzeylerinin, düşük eğitim düzeyine sahip çocuklara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, baba öğrenim durumunun çocukların belirli beceri ve memnuniyet düzeyleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Katrancı'nın (2015), araştırması da baba öğrenim düzeyinin kitap okumaya yönelik

motivasyon düzeyi üzerinde etkili olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, Tezel Şahin ve Özbey'in (2009) ifadesine göre sağlıklı bir baba çocuk ilişkisinin için babanın eğitiminin önemli olduğu vurgulanmıştır. Özsoy Yanbak'ın (2019) belirttiği gibi, çocukların babalarıyla kurduğu olumlu ilişki ve babanın çocuğun hayatına aktif olarak katılması, çocuğun gelişimi üzerinde olumlu etkiler yaratabilir. Bu nedenle, baba öğrenim durumunun çocukların motivasyon düzeyi ve genel becerileri üzerindeki etkisi önemlidir. Babanın eğitim seviyesi, aile içindeki genel eğitim düzeyini yansıyabilir ve çocuğun eğitime duyulan önemi belirleyebilir. Yüksek öğrenim düzeyine sahip bir baba, çocuğa öğrenme konusundaki olumlu bir tutum ve değer verme eğiliminde olabilir. Bu, çocuğun kendi öğrenme sürecine daha olumlu bir şekilde yaklaşmasına ve bu süreçte motivasyonunu artırmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, baba öğrenim düzeyi, ailenin sosyoekonomik durumunu etkileyebilir. Ekonomik stabilite, çocuğun eğitim kaynaklarına ve fırsatlarına erişimini belirleyebilir. Bu da çocuğun genel becerilerini ve motivasyon düzeyini etkileyebilir. Dolayısıyla, baba öğrenim durumu, çocuğun eğitim ve gelişim sürecinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkabilir.

Baba öğrenim durumu ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi değerlendiren araştırmada, Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği ve alt boyutlarında belirgin farklılıklar saptanmıştır. Bulgular, baba öğrenim durumunun çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Daha yüksek öğrenim durumuna sahip babaların çocuklarının, özellikle belirli öz düzenleme becerilerinde daha avantajlı olduğu görülmüştür. Tutkun vd. (2016), benzer bir araştırmada, anne öğrenim düzeyinin dikkat/dürtü kontrolü, olumlu duygu alt boyutu ve toplam öz düzenleme puanlarında anlamlı farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Ancak, literatürde, anne öğrenim düzeyi ile öz düzenleme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Dağgül, 2016; Sektnana vd., 2010). Türkoğlu'nun (2013) araştırması, babaların babalık rolü algısının öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğunu ortaya koymuştur. Düzenli ve uyumlu davranışlar sergileyen, lisans mezunu babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinin diğer çocuklara göre daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öz düzenleme becerileri ile baba öğrenim seviyesi arasında doğru orantılı bir artış

olduğunu gösteren daha önceki araştırmalar da bulunmaktadır (Temiz, 2019; Sezgin ve Demiriz, 2016). Sonuç olarak, yapılan inceleme baba öğrenim durumu ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında önemli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Daha yüksek öğrenim durumuna sahip babalara sahip çocukların öz düzenleme becerilerinin, özellikle bilişsel, motor beceriler, memnuniyet ve genel yeterlilik açısından daha gelişmiş olduğu görülmüştür. Bu bulgular, ailedeki eğitim düzeyinin çocukların duygusal ve bilişsel gelişimine etkisinin göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgular.

A. Öneriler

Araştırmanın genel sonuçlarına dayanarak, çocukların motivasyon düzeylerini ve öz düzenleme becerilerini desteklemek amacıyla aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Uzun süreli okul öncesi eğitim, çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerini geliştirmelerine önemli katkılarda bulunabilir. Bu eğitim, çocukların kendilerini ifade etme yeteneklerini artırabilir, problem çözme becerilerini güçlendirebilir ve grup içinde etkileşim kurma yeteneklerini destekleyebilir. Aileler, çocuklarına bu tür eğitim fırsatlarını sunarak, onların daha güçlü bir temelde büyümelerine katkıda bulunabilir.
- Anne ve baba eğitim düzeyi, çocukların öğrenme potansiyelini ve genel gelişimini büyük ölçüde etkiler. Ebeveynler, kendi eğitim düzeylerini artırabilir ve çocuklarını eğitimle destekleyerek, onların akademik başarılarını ve öz düzenleme becerilerini güçlendirebilir. Aile içinde sürekli bir öğrenme atmosferi yaratmak önemlidir.
- Anne mesleği ve eğitim düzeyi, çocukların motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Aileler, çocuklarının eğitimine ve gelişimine odaklanarak, onların potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için destek olabilir.
- Benzer şekilde, baba mesleği ve eğitim düzeyi de çocukların genel gelişimi üzerinde etkilidir. Babalar, çocuklarına örnek olmalı, onları eğitimlerine teşvik etmeli ve onların ilgi alanlarına yönlendirmelidir.

Baba-çocuk ilişkisi, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimine olumlu bir katkı sağlayabilir.

- Çocukların sosyal becerilerini geliştirmek, onların motivasyonunu artırabilir. Bu nedenle, aileler çocuklarına sosyal etkileşim fırsatları sunmalı ve onların duygusal zekâlarını geliştirmelerine destek olmalıdır. Aile içindeki pozitif iletişim, çocukların özgüvenini artırabilir ve motivasyonlarını yükseltebilir.
- Baba katılımı, çocukların genel gelişimi üzerinde önemli bir rol oynar. Baba-çocuk etkileşimi, çocuğun öz düzenleme becerilerini etkileyebilir. Babalar, çocuklarıyla kaliteli zaman geçirmeli, onların ilgi alanlarına saygı göstermeli ve güvenli bir duygusal bağ kurmalıdır.
- Anne ve baba meslekleri ailenin ekonomik durumunu belirleyebilir. Bu durum, çocuğun eğitim ve sosyal çevresini etkiler. Ebeveynler, çocuklarına ekonomik istikrar ve güvenli bir ortam sağlamak adına işbirliği yapmalıdır. Ekonomik zorlukların aile içindeki stresi artırabileceği unutulmamalıdır.
- Çocuklardaki cinsiyet farklılıkları, eğitim ve destek stratejilerinin belirlenmesinde dikkate alınmalıdır. Aileler, çocuklarının bireysel ihtiyaçlarını anlamak ve onlara özel destek sağlamak için cinsiyet temelli farklılıkları göz önünde bulundurmalıdır.
- Araştırma, baba yaşı ile belirli öz düzenleme becerileri arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu durum, ileri araştırmalara ilham vererek, belirli yaş gruplarındaki çocuklar için özel destek stratejileri geliştirilmesini sağlayabilir.
- Araştırma, doğum sırasının çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde genel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Ancak, çocukların öz düzenleme becerilerinde doğum sırasına bağlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu durum, ailelerin çocuklarını bireysel farklılıklarına göre anlamalarını ve desteklemelerini vurgular.
- Baba yaşının belirli öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisinin sınırlı olduğu görülmüştür. Bu, baba yaşının genel öz düzenleme yetenekleri

üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını, ancak belirli alt boyutlarda farklılıkların gözlemlenebileceğini işaret eder. Bu noktada, belirli yaş gruplarındaki babalara sahip çocuklar için özel destek stratejileri düşünülebilir.

- Baba mesleğinin öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde, sadece Engelleyici Kontrol alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Diğer alt boyutlarda çeşitli meslek gruplarına sahip çocuklar arasında istatistiksel olarak belirgin bir çeşitlilik saptanmamıştır. Bu durum, farklı meslek gruplarından gelen çocukların genel öz düzenleme becerileri açısından benzer bulgulara sahip olduğunu gösterir.
- Baba eğitim durumu, çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip babalara sahip çocukların belirli öz düzenleme becerilerinde avantajlı olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, baba eğitim düzeyinin çocukların gelişimine olumlu katkıda bulunabileceğini gösterir.
- Anne mesleği ve eğitim düzeyi, çocukların motivasyon düzeyleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Özellikle belirli alt boyutlarda annelerin eğitim düzeyine bağlı olarak çeşitli anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu, annelerin eğitim düzeyinin çocukların motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.
- Baba mesleği, genellikle ailenin sosyoekonomik durumunu etkiler. Bu durum, çocuğun eğitim ve sosyal çevresini etkileyebilir. Aile içindeki ekonomik istikrar, çocuğun güvenli bir ortamda büyümesine katkıda bulunabilir ve öz düzenleme becerilerini olumlu yönde etkileyebilir.

Gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Çocukların motivasyon düzeyleri ve öz-düzenleme becerilerinin uzun vadeli izlenmesi, bu becerilerin zaman içinde nasıl geliştiğini ve değiştiğini anlamak için önemli olacaktır. Uzun vadeli izleme, çocuk gelişimi üzerindeki faktörlerin etkisini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

- Çocukların motivasyon düzeyleri ve öz-düzenleme becerileri üzerinde teknolojinin etkilerini değerlendiren araştırmalar, günümüzde teknolojinin yaygın olarak kullanıldığı bir ortamda önemli olacaktır.
- Bu araştırma, 60-72 aylık çocukları içermektedir. Gelecekteki araştırmalar, daha geniş yaş gruplarını içerecek çocukların motivasyon ve öz-düzenleme becerilerinin yaşla nasıl değiştiğini anlamaya odaklanabilir.
- Gelecekteki araştırmalar, daha geniş bir katılımcı grubunu içerecek cinsiyet, etnik köken, sosyoekonomik durum ve diğer demografik faktörler açısından çeşitlilik göstermelidir. Bu, elde edilen bulguların genellenebilirliğini artırabilir.

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKDUMAN, G. G. (2013). **Okul öncesi eğitime giriş**. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- ARAL, N., Kandır, A., Can Yaşar, M. (2002). **Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı**. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- AYDIN, A. (2010). **Eğitim psikolojisi gelişim-öğrenme- öğretim**. Ankara: Pegem.
- BRONSON, M. B. (2000). **Self-regulation in early childhood: Nature and nurture**. New York: Guilford Press.
- BRONSON, M. B. (2019). **Erken çocuklukta öz-düzenleme: Doğası ve gelişimi**. (E. Sezgin ve M. Kır Yiğit, Çev. Ed.). Ankara: Eğiten Kitap.
- BROPHY, J. E. (2010). **Motivating Students to Learn**. (3rd edition) New York: Routledge.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜL, E. Ö., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2012). **Bilimsel araştırma yöntemleri**. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- DENHAM, S. A. (1998). **Emotional development in young children**. Guilford Press.
- GÜNEY, S. (2012). **Örgütsel davranış**. Ankara: Nobel.
- KARASAR, N. (2016). **Bilimsel araştırma yöntemi** (33. baskı). Ankara: Nobel.
- MONTESORİ, M. (2016). **Çocukluğun Keşfi** (S. D. Çiftçi, Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- ROBBINS S. and JUDGE T. A. (2019). **Örgütsel Davranış**. (14. Baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

- SABUNCUOĞLU, Z. ve TÜZ, M. (2003). **Örgütsel psikoloji**. Bursa: Furkan Ofset.
- SOUTHAM-GEROW, M. A. (2014). **Çocuklarda ve ergenlerde duygusal düzenleme**. (Çev. M Şahin). Ankara: Nobel Yayın.
- TANHAN, F. (2020). **Öz düzenleme**. Sosyal beceri eğitimi. Pegem Akademi.
- ULUSOY, A. (2007). **Güdülenme. Eğitim Psikolojisi**. Editör: Prof. Dr. Ayten ULUSOY. Ankara: Anı Yayıncılık.
- YURT, Ö. (2019). **Erken çocuklukta öz-düzenleme**. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

DERGİLER

- AKBABA, S. (2006). Eğitimde motivasyon. **Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 55, 343-461.
- AKSOY, A. TOZDUMAN YARALI, K . (2017). Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Oyun Becerilerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi. **Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 7 (2), 442-455.
- ALİSİNANOĞLU, F., KESİCİOĞLU, O.S. (2010). “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranış Sorunlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Giresun İli Örneği)”, **Kuramsal Eğitimbilim**, 3 /1,s.: 93-110.
- ARAS, S. (2015). Promoting self-regulation in early years: Tools of the mind. **Journal of Education and Future**, (8), 15.
- AVCI, Ö. (2020). Motivasyona kuramsal bakış: Atıf, beklenti-değer ve öz belirleme. Ö. Avcı, ve E. Akyıldız (Ed.), Eğitimde motivasyon-kuramsal arka plan, gelişimsel dönemler ve öğrenme-öğretme (3-51)’de. Ankara: **Nobel Akademi Yayıncılık**.
- AYDIN, F. ve ULUTAŞ, İ. (2017). Okul öncesi çocuklarda öz düzenleme becerilerinin gelişimi. **Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1(2), 36-45.

- AYLAR, E. (2012). Bir örnek olay incelemesi: Sosyo-kültürel teori bağlamında geleceğe yönelik hedefler ve öz-düzenleme. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 20(3), 767-782.
- BADDELEY, A. D., and Hitch, G. J. (1974). Working memory. In G. A. Bower (Ed.), *The psychology of learning and motivation: Advances in research and theory* (Vol 8, pp. 47– 89). New York: **Academic Press**.
- BAKAN, İ., ve BÜYÜKBEŞE, T. (2004). Çalışanların iş güvencesi ve genel iş davranışları ilişkisi: Bir alan çalışması. **Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 23, 35-59
- BAUER, I. M. and BAUMEİSTER, R. F. (2011). Self-regulatory strenght. K. D. Vohs ve R. F. Baumeister (Ed.), *Handbook of self-regulation: research, theory, and applications* (2. Baskı) (pp. 64-82). New York: **Guilford Press**.
- BAXTER, J. (2009). Parental time with children: Do job characteristics make a difference? **Australian Institute of Family Studies**, 44, 1-16
- BAYINDIR, D. ve BİBER, K. (2019). 60-72 aylık çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri ile öz düzenleme beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. **Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi**, 9(16), 135-154. <https://doi.org/10.23863/kalem.2018.105>
- BAYRAKÇEKEN, S. OKTAY, Ö. SAMANCI, O. CANPOLAT, N. (2021). Motivasyon Kuramları Çerçevesinde Öğrencilerin Öğrenme Motivasyonlarının Arttırılması: Bir Derleme Çalışması. **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 25 (2), 677-698.
- BİLGİCİ, B. G. ve DENİZ, Ü. (2021). 60-72 Aylık Çocukların Öz Düzenleme Becerileri ve Öğrenme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. **Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi**, 7(1), 25-39.
- CALKİNS, S. D. (2010). Commentary: Conceptual and methodological challenges to the study of emotion regulation and psychopathology. **Journal of Psychopathology and Behavioral Assesment**, 32(1), 92-95.

- CARLTON, M.P., WINSLER, A. (1998). Fostering intrinsic motivation in early childhood classrooms. **Early Childhood Education Journal**, 25(3), 159-166.
- CUEVAS, K., RAJAN, V. and BRYANT, L. J. (2018). Emergence of executive function in infancy. (Eds. S. A. Wiebe and J. Karbach), Executive function: Development across the life span (pp. 11-28). New York: **Routledge**.
- CHIRKOV, V. I., VANSTEENKÏSTE, M., TAO, R. VE LYNCH, M. F. (2007). The role of self- determined motivation and goals for the study abroad in the adaptation of international students. **International Journal of Intercultural Relations**, 31, 199- 222. doi:10.1016/j.ijintrel.2006.03.002
- COLE, P. M., MARTÏN, S. E. and DENNÏS, T. A. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: Methodological challenges and directions for child development research. **Child development**, 75(2), 317-333.
- ÇELİKÖZ, N., KEFÏ, S., ve ERİŐEN, Y. (2013). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin temel bilimsel süreç becerilerini kullanım düzeyleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, (2), 2-34.
- ÇÏLTAŐ, A. (2011). Eğitimde Öz-Düzenleme Öğretiminin Önemi Üzerine Bir Çalışma . **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** , 3 (5) , 1-11 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/makusobed/issue/19437/206700>
- DANIËLA, P. (2015). The relationship between self-regulation, motivation and performance at secondary school students. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 191, 2549-2553.
- DAY, CRYSTAL A. (2011). "Achievement motivation and self-evaluative emotions in preschool children from low-income families." **Electronic Theses and Dissertations**. <https://doi.org/10.18297/etd/323>.
- DEMİRBAŞ ÇELİK, N., ÇULHA, Y. ve ADAL, P. (2020). *Sporcuların motivasyon kaynaklarının belirlenmesi*. **Atlas International Congress**

on **Social Sciences** içinde (s. 461-480).

<https://www.researchgate.net/publication/344758382>

DURMUŞOĞLU M. C., İ. , ÇELİKEL, B. ve BİLGİN, Z. (2023). Okul öncesi öğrenme ortamlarının çocuk ve öğretmen perspektifinden değerlendirilmesi. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, e-ISSN:2146-5983 Sayı: 66 Sayfa: 110-138

EISENBERG, N. and SPINRAD, T. L. (2004). Emotion-related regulation: Sharpening the definition. **Child Development**, 75(2), 334-339.

EISENBERG, N., CUMBERLAND, A., and SPINRAD, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. **Psychological Inquiry**, 9, 241–273.

EISENBERG, N., SMITH, C. L., SADOVSKY, A., SPINRAD, T. L., BAUMEISTER, R. F., and VOHS, K. D. (2004). Relations with emotion regulation, adjustment, and socialization in childhood: In: Baumeister, RF.; Vols, KD., editors. **Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications** (pp.259-282). New York: Guilford.

ERTÜRK KARA, G. ve GÖNEN, M.(2015). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Öz Düzenleme Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Eğitimde Kuram ve Uygulama **Journal of Theory and Practice in Education**. 11 (4), 1207.

EVANS, G. W. and KİM, P. (2013). Childhood poverty, chronic stress, self-regulation, and coping. *Child Development Perspectives*, 7(1), 43-48.

FINDIK TANRIBUYURDU, E. ve GÜLER YILDIZ, T. (2014). Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği (OÖDÖ): **Türkiye Uyarlama Çalışması. Eğitim ve Bilim**, 39(176),317-328.

FOX, E., and RİCONSCENTE, M. (2008). Metacognition and self-regulation in James, Piaget and Vygotsky. **Education Psychology Review**, 20, 373-389. <http://dio.org/10.1007/s10648-008-9079-2>.

FRIEDENBERG, J. VE SILVERMAN, G. (2012). Cognitive science: an introduction to the study of mind. California: SAGE Publications.

- GÜLER-YILDIZ, T., ERTÜRK-KARA, H. G., FINDIK-TANRIBUYURDU, E. ve GÖNEN, M. (2014). Examining self-regulation skills according to teacher-child interaction quality, **Eğitim ve Bilim**, 39(176), 329-338.
- OTACIOĞLU, S. G. (2008). Müzik Öğretmenlerinde Tükenmişlik Sendromu Ve Etkileyen Faktörler. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 9(15), 103-116.
- HAŞLAMAN, T. ve AŞKAR, P. (2007). Programlama dersi ile ilgili özdüzenleyici öğrenme stratejileri ve başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** (32), 110-122.
- İLGAR, L. VE AKBABA, G. (2017). Beş ve altı yaş çocuklarının duyu düzenlemelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. **Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 5(9), 491-520.
- İVRENDİ, A. (2011). Influence of self-regulation on the development of children's number sense. **Early Childhood Education Journal**, 39(4),239-247. doi: 10.1007/s10643- 011-0462-0
- İVRENDİ, A. VE EROL, A. (2018). 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin geliştirilmesi (Öğretmen Formu). **1. Uluslararası Temel Eğitim Kongresinde sunulan sözlü bildiri, Uludağ Üniversitesi, Bursa.**
- JOZSA, K. and MORGAN, G.A. (2015). An improved measure of mastery motivation: reliability and validity of the dimensions of mastery questionnaire (dmq 18) for preschool children. **Hungarian Educational Research Journal**, 5(4), 1–22.
- KAPANZADE, D. Ü. (2019) Vygostky'nin sosyo-kültürel ve bilişsel gelişim teorisi bağlamında türkçe öğretiminin değerlendirilmesi. **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 1(47), 181-195.
- KATRANCI, M. (2015). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin kitap okuma motivasyonlarının incelenmesi. **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, 3(2), 49-62.

- KOPP, C. B. (1982). Antecedents of self-regulation: A developmental perspective. **Developmental Psychology**, 18(2), 199-214.
- KÖYCEĞİZ, M., ve ÖZBEY, S. (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Motivasyon Düzeylerinin Problem Çözme Becerileri ve Öğretmenlerine İlişkin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Folklor/Edebiyat**, 25(97), 554-574.
- LEAH DAVIES, M.ED. (2005). Instilling perseverance in children. [Blog yazısı]. Erişim adresi: <http://www.kellybear.com/TeacherArticles/TeacherTip58.html>.
- Lİ, P., SKYLOR ZHANG, Z., ZHANG Y., ZHANG, J., NUNEZ, M. and SHİ, J. (2020). From implicit theories to creative achievements: The mediating role of creativity motivation in the relationship between stereotypes, growth mindset, and creative achievement. **The Journal of Creative Behavior**. 55 (1), 199-214.
- LUM, J. J., and PHARES, V. (2005). Assessing the emotional availability of parents. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*. 27(3), 211-226. DOI: 10.1007/s10862-005-0637-3
- MALONE, Y. (2002). Social Cognitive Theory and Choice Theory: A Compatibility Analysis. **International Journal of Reality Therapy**, 22 (1), 10-13.
- PONITZ, C. C., MESSERSMITH, E. E., and TOMİNEY, S. (2010). Self-regulation: **Integration of cognition and emotion**.
- MCGEOWN, S., GOODWIN, H., HENDERSON, N. AND WRIGHT, P. (2012), Gender differences in reading motivation: does sex or gender identity provide a better account?. **Journal of Research in Reading**, 35: 328–333.
- MİSCHEL, W., SHODA, Y. and RODRİGUEZ, M. L. (1989). Delay of gratification in children. **Science, New Series**, 244(4907), 933-938.
- MORGAN, G. A., JUN WANG, J., BARRETT, K. C., LİAO, H. F., WANG, P. J., HUANG, S. Y. AND JOZSA, K. (2015). The revised dimensions of mastery questionnaire (DMQ 18).

<https://sites.google.com/a/rams.colostate.edu/georgemorgan/mastery-motivation>

- ÖZBEY, S. ve DAĞLIOĞLU, E.H. (2017). Adaptation study of the motivation scale for the preschool children (DMQ18). **International Journal of Academic Research**, 4(2), 1- 14. ISSN: 2348-7666
- ÖZBEY, S. (2018a). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme. **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 6(2), 26
- ÖZBEY, S. (2018b). Okul öncesi dönem çocuklarının ahlaki değer davranışları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. **Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi**, 5(16), 1-15.
- ÖZBEY, S. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Motivasyon Ve Öz Düzenleme Becerileri Üzerine Bir İnceleme. **The Journal of Academic Social Science**, 65(65), 26-47.
- ÖZCAN, D., ve KAYA F. A. (2017). Üstün zekalı olan ve olmayan öğrencilerin başarı odaklı motivasyonlarının belirlenmesi. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 25(6), 2357-2368.
- POSNER, M. I. and Rothbart, M.K. (1998). Philosophical Transactions: Biological Sciences, Vol. 353, No. 1377, **The Conscious Brain: Abnormal and Normal**, pp. 1915-1927.
- RAFFAELLI, M., CROCKETT, L. S., and SHEN, Y. L. (2005). Developmental stability and change in self-rugulation from childhood to adolescence. **The journal of genetic psychology**, 166(1), 54-75.
- REİTZ, E., DEKOVIĆ, M., and MEIJER, A. M. (2005). The structure and stability of externalizing and internalizing problem behavior during early adolescence. **Journal of Youth and Adolescence**, 34(6), 577-588.
- ROBERTS, R. N., and BARNES, M. L. (1992). "Let momma show you how": Maternal-child interactions and their effects on children's cognitive performance. **Journal of Applied Developmental Psychology**, 13(3), 363-376.

- RUFF, H. A., and ROTHBART, M. K. (1996). Attention in early development: Themes and variations. **Oxford: Oxford University.**
- RYAN, A. M. (2000). Peer groups as a context for the socialization of adolescents' motivation, engagement, and achievement in school. **Educational Psychologist**, 35(2), 101–111. doi:10.1207/s15326985ep3502_4
- SARI, İ., YENİGÜN, Ö., ALTINCI, E. E. ve ÖZTÜRK, A. (2011). Temel psikolojik ihtiyaçların tatmininin genel öz yeterlik ve sürekli kaygı üzerine etkisi (Sakarya Üniversitesi spor yöneticiliği bölümü örneği) . **SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi** , 9 (4) , 149-156 . DOI: 10.1501/Sporm_0000000212
- SARITEPECİ, M. (2018). Beklenti-Değer Teorisini Temel Alan Başarı Motivasyonu Ölçeğini Uyarlama Çalışması . **Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi** , 4 (1) , 28-40 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/uebt/issue/37056/396404>
- SCHRAW, G., CRİPPEN, K. and HARTLEY, K. (2006). Pro-moting self regulation in science education: Metacognition as part of a broader perspective on learning. **Research in Science Education**, 36, 111-139.
- SCHUNK, D. H. and ZİMMERMAN, B. J. (1997). Social origins of self-regulatory competence. **Educational psychologist**, 32(4), 195-208.
- SEKTNANA, M., MCCLELLAND, M., ACOCKA, A. and MORRISON, F. (2010). Relations between early family risk, children's behavioral regulation and academic achievement. **Early Childhood Research Quarterly**, 25, 464–479.
- BÜYÜKTAŞKAPU SOYDAN S., ve NİHAL AKALİN (2022): The moderating effects of a child's self-regulation skills in the relationship between a child's temperament and the behaviour of the parents, **Early Child Development and Care**, DOI: 10.1080/03004430.2020.1755666
- SEZGİN, E. ve DEMİRİZ, S. (2016). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 36-72 aylık çocukların öz-düzenleme becerilerinin bazı değişkenler

açısından incelenmesi. **1. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde sunulmuş bildiri, İnsan ve Toplum Bilimleri, Madrid.**

SİLKENBEUMER, J., SCHİLLER, E., and KÄRTNER, J. (2018). Co-and self-regulation of emotions in the preschool setting. **Early Childhood Research Quarterly**, 44(2018), 72-81.

SMİTH-DONALD, R., RAVER, C.C., HAYES, T. and RİCHARDSON, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of preschool self-regulation sssessment (PSRA) for field- based research. **Early Childhood Research Quarterly**, 22, 173-187.

ŞENGÖNÜL, T. (2019). Anne-Baba İlgisinin Çocukların Okul Başarısı Üzerindeki Etkisi . **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** , 17 (4) , 268-292 . DOI: 10.18026/cbayarsos.549463

TEKİN, H., ve KOÇYİĞİT, S. (2020). Öz düzenleme becerilerinin ilkokula hazırbulunuşluk üzerindeki etkisi. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 28(5), 1932-1945.

TEZEL ŞAHİN, F., ve ÖZBEY, S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi. **Toplum Ve Sosyal Hizmet**, 18(1), 39-48.

TOPAÇ A., DURMUŞOĞLU E., ARAT M. (2023). Okulöncesi Eğitimde Kalite Faktörlerinin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. **Academic Social Resources Journal**

TUZCUOĞLU, N., AZKESKİN, K. E., KÜSMÜS, G. İ., ve CENGİZ, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile benlik algıları arasındaki ilişkisinin incelenmesi. **IBAD Sosyal Bilimler Dergisi**, 607-623.

URAL, G., GÜLTEKİN AKDUMAN, G., ve ŞEPİTCİ SARIBAŞ, M. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Akran Zorbalığına Maruz Kalma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. **Journal of International Social Research**, 13(70), 323-342.

VATANSEVER BAYRAKTAR, H. (2015). Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *Turkish studies*

international periodical for the languages, Literature and History Of Turkish or turkic, 1079-1100.

WOLTER, I., BRAUN, E., and HANNOVER, B. (2015). Reading is for girls!? The negative impact of preschool teachers' traditional gender role attitudes on boys' reading related motivation and skills. **Frontiers in Psychology**, 6, 1267.

YAŞAR EKİCİ, F. (2015). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Sosyal Becerileri İle Aile Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. **Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi**, 7(14).223-259.

YERLİKAYA, İ. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin eğitime ilişkin motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. **Tarih Okulu Dergisi**, 7(19),773-795.

ZİMMERMAN, B.J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich and M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13- 39). San Diego, CA, USA: **Academic Press**.

TEZLER

AKDEMİR, Ö. (2006). İlköğretim öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumları ve başarı güdüsü. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi.

AKTAN, S. (2012). Öğrencilerin akademik başarısı, öz düzenleme becerisi, motivasyonu ve öğretmenlerin öğretim stilleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ARSLAN, K. (2017). Üstün yetenekli çocukların anneleriyle olan ilişkileri ve başarı güdüleri. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana

BERHENKE A.L. (2013). Motivation, self-regulation, and learning in preschool. Doctoral Thesis, University of Michigan.

- BOZKURT YÜKÇÜ, Ş. (2017). Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların duygu düzenleme ve sosyal problem çözme becerileri ile ebeveynlerinin duygusal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- COOKE, K. N. (2008). *A study of an educational blogging environment in the context of the ARCS model of motivation*. (Unpublished doctoral dissertation), University of Virginia.
- DAĞGÜL, H. C. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişki incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Doğu Akdeniz Üniversitesi Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Gazimağusa.
- DEMİR, A. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitim Sürecindeki İletişim Becerilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- DUR, B. (2014). Lise öğretmenlerinin motivasyon düzeyi ve motivasyon düzeyi ile okul kültürü arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- EKİNCİ VURAL, D. (2012). Okul öncesi eğitimin ilköğretime etkisinin aile katılımı ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- FINDIK TANRIBUYURDU, E. (2012). Okul öncesi öz düzenleme ölçeği Türkçe'ye uyarlama çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- FINDIK, E. (2012). Okul Öncesi Öz Düzenleme Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- GAYRET, H. (2021). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylar arasındaki çocukların motivasyon düzeyleri ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- GÖZÜBÜYÜK, A. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Motivasyon Düzeyleri İle Baba-Çocuk İlişkisi Ve Bağlanma Biçimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İŞIKSOLU AYSEL Y. (2020). 60- 72 aylık çocukların öz-düzenleme becerileri, sosyal yetkinlik davranışları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- KALAYLI, A. (2021). Annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KARACA, B. (2019). Fen bilimleri dersinde motivasyonsuz olan öğrencilerin motivasyonsuz olmalarına neden olan faktörlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- KARAKURT, Ç. (2019). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 48-72 Aylık Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Dil Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- KAVAS, S. (2019). Yetişkin erkeklerin dürtüsel davranış, duygu düzenleme ve duyguları ifade eğilimlerinin algılanan babalık biçimi ve babaya duygusal erişilebilirlik açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KELEŞ, S. (2014). Kültürel-tarihsel kuram bağlamında hazırlanan eğitim programının 48- 60 aylık çocukların öz- düzenleme gelişimi üzerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KIYAKER, S. (2017). 62-72 ay çocuklarının öz düzenleme becerisi üzerinde eğitici drama programının etkisinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- KOÇYIĞIT, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin nedensel yüklemeleri ve öğrenme stilleri. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- KÖYCEĞİZ GÖZELER M. (2021). İçsel motivasyonu destekleyici eğitim programının 48- 72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ve öz düzenleme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KÜLÜNK AKYURT, G. (2019). İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin matematik motivasyonu, kaygısı ve başarısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ordu: Ordu Üniversitesi.
- LİMAN, B. (2017). Öz düzenleme beceri eğitimi programının altı yaş grubu çocukların öz düzenleme becerilerine, sosyal duygusal davranışlarına ve sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- MERCAN, M. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile akademik benlik saygıları ve kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- OKÇU, O. E. (2015). *Eğitimde dönüşümün öğretmen motivasyonu üzerine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- ÖNER, Ş. (2023). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal bilgiyi işleme becerileri ile motivasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ÖZTABAK, M.E. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.

- YANBAK ÖZSOY, Ö. (2019) Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Baba Çocuk İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SOP, A. (2016). Ebeveyn tutumları, davranış problemleri ve okula hazır bulunuşluk arasındaki ilişkinin öz düzenlemenin aracılık etkisi ile incelenmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ŞAMLI, H. Ö. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile okul olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ŞEVGİN, H. (2013). Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik motivasyonlarının ordinal lojistik regresyon yöntemi ile incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van
- TAŞKESEN, S. (2016). Modern dünyaya özgü bir aidiyet anlatısı: Aidiyet siyaseti (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- TEMİZ, A. (2019). Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TİLBE, E. (2015). Okul öncesi çocuklarında davranış düzenleme becerisi ve ebeveyn tutumu ve davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TOPÇU, S. (2015). Üstün ve normal zihin düzeyine sahip öğrencilerde içsel-dışsal motivasyon ve benlik saygı düzeyi arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- TOPLU, G. (2019). Farklı yaş grubunda ilkokula başlamış 5. sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin

incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

TUTKUN, C. TEZEL-ŞAHİN, F. ve IŞIKTEKİNER, S. (2016). Dört-beş yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. Ö. Demirel ve S. Dinçer (Ed.), Eğitim bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı içinde (s.459-473). Ankara: Pegem Akademi

TÜRKMEN, S. (2019). 60-72 aylık çocukların motivasyon düzeyleri ile duygusal zeka ve benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

TÜRKOĞLU, D. (2013). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile eşlerinden gördükleri desteğin çocuklarının sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

URHAN, F. (2018). Öğretmenlerin motivasyon düzeylerine etki eden değişkenlerin analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.

YANBAK ÖZSOY, Ö. (2019) Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Baba Çocuk İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

YAPAR, T. (2005). Motivasyonun iş verimliliği üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

YAVUZ, F. (2006). Okul motivasyonunu değerlendirme ölçeği yapılandırılması ve güvenilirliği. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

EK-1: Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Kullanım İzni

EK-2: 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Kullanım İzni

EK-3: Kişisel Bilgi Formu

EK-4: Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği

EK-5: 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)

EK-6: Etik Kurul Onay Belgesi

EK-7: İl Milli Eğitim Anket ve İzin Talebi Valilik İzni

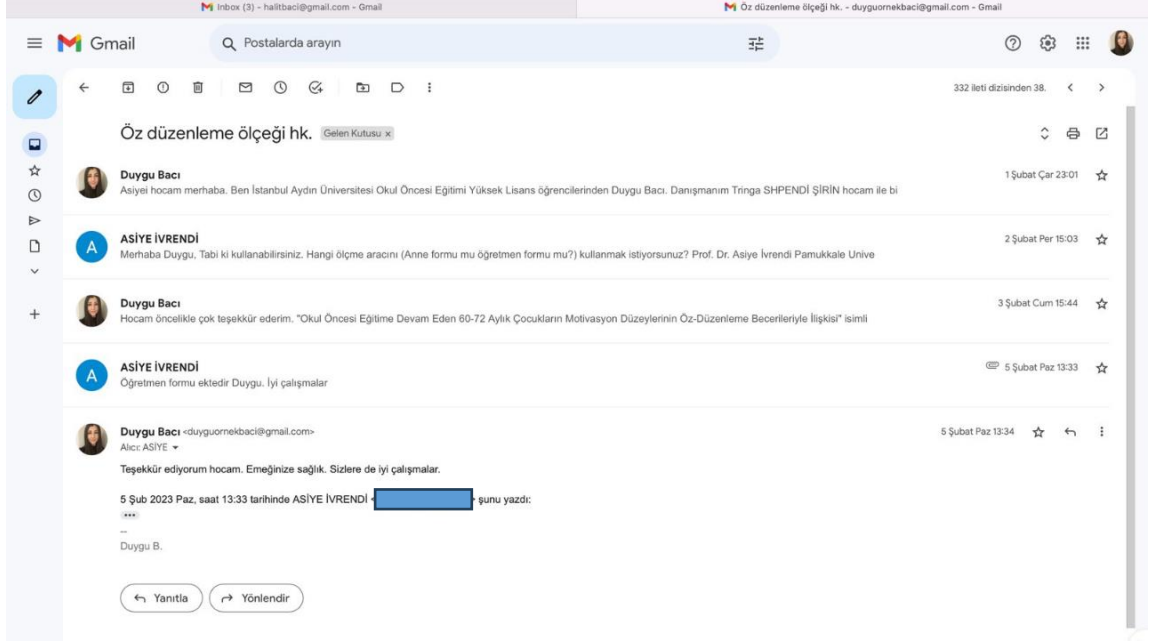
EK-1: Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği (DMQ18) Kullanım İzni

The screenshot shows a Gmail inbox with the following details:

- Subject:** Motivasyon Ölçeği Hk. (Gelen Kutusu)
- Sender:** Duygu Bacı
- Recipient:** Saide Özbey
- Date:** 26 Ara 2022 Pzt 21:14
- Content:** Saide hocam merhaba. Ben İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans öğrencilerinden Duygu Bacı. Danışmanım Tringa SHPENDİ ŞİRİN hocam ile bir
- Sender:** Saide Özbey
- Recipient:** Duygu Bacı
- Date:** 21 Mar 2023 Pz
- Content:** Duygu merhaba ilgili belgeleri ekte gönderiyorum.Fazlasını web sayfamdan görebilirsin.Kolaylıklar dilerim. Duygu Bacı <duyguornekbacl@gmail.com>, 20 Mar 2023 Pz
- Sender:** Duygu Bacı
- Recipient:** Saide
- Date:** 21 Mar 2023 Sal, saat 13:12
- Content:** Hocam çok teşekkür ederim beni büyük bir yükten kurtardınız. 🙏 size de iyi çalışmalar. Görüşmek dileğiyle..
21 Mar 2023 Sal, saat 13:12 tarihinde Saide Özbey <[redacted]> şunu yazdı:
...
Duygu B. [redacted]

EK-2: 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Kullanım İzni

The screenshot shows a Gmail inbox with the following email thread:

- Subject:** Öz düzenleme ölçeği hk. (Gelen Kutusu x)
- From:** Duygu Bacı (1 Şubat Çar 23:01)
- Content:** Asiye hocam merhaba. Ben İstanbul Aydın Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans öğrencilerinden Duygu Bacı. Danışmanım Tringa SHPENDİ ŞİRİN hocam ile bi
- From:** ASIYE İVRENDİ (2 Şubat Per 15:03)
- Content:** Merhaba Duygu, Tabi ki kullanabilirsiniz. Hangi ölçme aracını (Anne formu mu öğretmen formu mu?) kullanmak istiyorsunuz? Prof. Dr. Asiye İvrendi Pamukkale Ünive
- From:** Duygu Bacı (3 Şubat Cum 15:44)
- Content:** Hocam öncelikle çok teşekkür ederim. "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Motivasyon Düzeylerinin Öz-Düzenleme Becerileriyle İlişkisi" isimli
- From:** ASIYE İVRENDİ (5 Şubat Paz 13:33)
- Content:** Öğretmen formu ektedir Duygu, İyi çalışmalar
- From:** Duygu Bacı <duygubac@gmail.com> (5 Şubat Paz 13:34)
- Content:** Teşekkür ediyorum hocam. Emeginize sağlık. Sizlere de iyi çalışmalar.
5 Şub 2023 Paz, saat 13:33 tarihinde ASIYE İVRENDİ [redacted] gunu yazdı:

Duygu B.

At the bottom of the email, there are two buttons: "Yanıtla" (Reply) and "Yönlendir" (Forward).

EK-3: Kişisel Bilgi Formu

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Çocuğun Cinsiyeti: Kız ( ) Erkek ( )
2. Çocuğun Kardeş Sayısı: Kardeşi Yok ( ) Bir Kardeş ( ) İki Kardeş ( ) Üç Kardeş ( )
Dört veya Daha Fazla Kardeş ( )
3. Çocuğun Doğum Sırası: İlk Çocuk ( ) Son Çocuk ( ) Ortancalardan Biri ( )
4. Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Süresi: İlk Yılı ( ) İkinci Yılı ( ) Üç ve Daha
Fazla ( )
5. Annenin Yaşı: 18-23 Yaş ( ) 24-29 Yaş ( ) 30-35 Yaş ( ) 36-41 Yaş ( ) 42
Yaş ve Üzeri ( )
6. Annenin Mesleği: Çalışmıyor ( ) Memur ( ) İşçi ( ) Serbest Meslek ( )
7. Annenin Eğitim Durumu: İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek
Lisans ve Üzeri ( )
8. Babanın Yaşı: 18-23 Yaş ( ) 24-29 Yaş ( ) 30-35 Yaş ( ) 36-41 Yaş ( ) 42 Yaş ve
Üzeri ( )
9. Babanın Mesleği: Çalışmıyor ( ) Memur ( ) İşçi ( ) Serbest Meslek ( )
10. Babanın Eğitim Durumu: İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek
Lisans ve Üzeri ( )

EK-4: Okul Öncesi Çocuklar İçin Motivasyon Ölçeği

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLAR İÇİN MOTİVASYON ÖLÇEĞİ

Lütfen, her soru için çocuğun son zamanlardaki davranışlarının ne kadar tipik olduğunu en iyi ifade eden rakamı daire içine alın. Çocuklar birbirinden farklıdır. Çoğu çocuğun bazı şeyleri yapmaya motivasyonu vardır, bazı şeyleri yapmaya ise hiç motivasyonu yoktur. Bazı soruların çocuğun yaşına uygun olamayacağını göz önünde bulundurun, bu yüzden “hiç onun gibi değil” seçeneğini seçebilirsiniz. Lütfen emin olmasanız bile her soruyu cevaplamaya çalışın.

		HIÇ ONUN GİBİ DEĞİL			TAM ONUN GİBİ	
1	Yeni bir beceriyi yapabilene kadar tekrar eder	1	2	3	4	5
2	Bir şeyi başardıktan sonra belirgin bir şekilde gülümser	1	2	3	4	5
3	Fiziksel faaliyetlerde başarılı olmaya çalışır	1	2	3	4	5
		1	2	3	4	5

EK-5: 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu)

4-6 YAŞ ÇOCUKLARINA YÖNELİK ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ (Ö FORMU)

Sayın Okul Öncesi Eğitimi Öğretmeni,

Bu formu her çocuk için doldurunuz. Çocukların değişik etkinliklerde ve durumlarda gözlemlediğiniz davranışlarına dayanarak her beceriyi kullanma durumunu derecelendiriniz. **1= Çocuklar o beceriyi hemen hemen hiçbir zaman göstermiyor (% 0), 2= Çocuklar o beceriyi nadiren gösteriyor (% 25), 3= Çocuklar o beceriyi bazen gösteriyor (%50), 4= Çocuklar o beceriyi sık sık gösteriyor (% 75), 5= Çocuklar o beceriyi hemen hemen her zaman gösteriyor (% 100). Katılımmız için teşekkürler.**

1. Kıdem yılınız: .....
2. Yaşınız: .....
3. Sınıfınızdaki çocuk sayısı: .....
4. Mış gibi oyunlar (Evcilik, doktorculuk, tamirci gibi) oynar mı? ( ) Evet ( ) Hayır

Cevabınız “Evet” ise ne kadar sıklıkla oynar:

( ) Hiçbir zaman ( ) Nadiren ( ) Bazen ( ) Sıklıkla ( ) Her zaman

5. Çocuğun matematik becerileri hakkındaki görüşünüz nedir?

( ) Hiç Gelişmemiş ( ) Gelişmemiş ( ) Gelişmekte ( ) Gelişmiş ( ) Çok İyi Gelişmiş

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
1	Duygu ve düşüncelerini rahatça ortaya koyar.	1	2	3	4	5
2	Başkalarının duygularının nedenlerini ve sonuçlarını söyler.	1	2	3	4	5
3	Kalabalık karşısında kendini ifade eder.	1	2	3	4	5
		1	2	3	4	5

EK-6: Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 15.11.2023-102770

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-88083623-020-102770
Konu : Etik Onayı Hk.

15.11.2023

Sayın Duygu BACI

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Komisyonu'nun 31.10.2023 tarihli ve 2023/11 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSF4M9VNB4 Pin Kodu : 99462

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Telefon : 444 1 428

Web : <http://www.aydin.edu.tr/>

Keş Adresi : iau.yazisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ

Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı

Tel No : 31002

EK-7: İl Millî Eğitim Anket ve İzin Talebi Valilik İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-91549964
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Duygu BACI)

07/12/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Aydın Üniversitesinin 23.11.2023 tarihli ve E-88083623-020-103345 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 06.12.2023 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Motivasyon Düzeylerinin Öz-Düzenleme Becerileriyle İlişkisi
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : Küçükçekmece
Araştırma Kişiler : Anasınıfı, Anaokulu Öğretmenleri
Araştırmanın Süresi : 2023 - 2024 Eğitim - Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Doç. Dr. Murat Mücahit YENTÜR
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR

Mustafa KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (3 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 32 Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
E-posta : stratejigelistirme34@meh.gov.tr Unvanı : Büro Hizmetleri
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/meh-ebys> 6f9f-d0c3-3ffh-9f99-e313 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı-Soyadı: Duygu BACI

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans: 2011, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği

2022, İstanbul Üniversitesi, Çocuk Gelişimi

Yüksek Lisans: 2024, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,

Okul Öncesi Eğitim Tezli Yüksek Lisans Programı

MESLEKİ DENEYİM:

2007-2008 Gaziosmanpaşa Özel Beyaz Değişimler Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi / İstanbul – Yardımcı Öğretmen

2009-2011 Bayrampaşa Atatürk Etüt ve Beslenme İlkokulu / İstanbul – Yardımcı Öğretmen

2011-2012 Sultangazi Nene Hatun Anaokulu / İstanbul – Okul Öncesi Öğretmeni

2012-2014 Akçakale Yeşerti İlkokulu / Şanlıurfa – Okul Öncesi Öğretmeni

2014-Halen Küçükçekmece Remzi Yurtsever İlkokulu / İstanbul – Okul Öncesi Öğretmeni

YAYINLAR:

BACI D., VE SHPENDİ ŞİRİN, T. (2023). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Motivasyon Düzeylerini Etkileyen Etmenler, 16. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi, 9-11 Kasım, 2023 İstanbul, Türkiye. (Sözel Bildiri)

